

STORTINGET

Innst. 7 S

(2018–2019)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) – unntatt Del III Spesielle tema, Utredning om Traktaten om forbud mot kjernevåpen (Forbudstraktaten) og kapitler under Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Prop. 1 S (2018–2019)

Innhold

1.	Innledning	1
2.	Komiteens merknader	1
2.1.1	Sammendrag.....	4
2.1.2	Programområdene.....	4
2.1.3	Omtale av spesielle tema.....	4
2.1.3.1	Justis- og politidepartementet, kap. 480 Svalbardbudsjettet.....	4
2.1.4	Komiteens generelle merknader – rammeområde 4.....	4
2.1.4.1	Hovedprioritering for fraksjonene – rammeområde 4.....	4
2.1.5	Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 4 (Utenriks).....	12
2.1.5.1	Anmodningsvedtak.....	12
2.2	Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar).....	32
2.2.1	Sammendrag.....	34
2.2.2	Omtale av særlige tema.....	34
2.2.3	Komiteens generelle merknader – rammeområde 8.....	34
2.2.3.1	Hovedprioritering for fraksjonene – rammeområde 8.....	34
2.2.4	Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen ramme 8 (Forsvar).....	38
2.2.4.1	Anmodningsvedtak.....	38
3.	Forslag fra mindretall	49
4.	Komiteens tilråding	50

STORTINGET

Innst. 7 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2018–2019)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) – unntatt Del III Spesielle tema, Utredning om Traktaten om forbud mot kjernevåpen (Forbudstraktaten) og kapitler under Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Hans Andreas Limi og Christian Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Steinar Ness, fra Sosialistisk Venstreparti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Solveig Schytz, og fra Kristelig Folkeparti, Knut Arild Hareide, fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2019 under de kapitler som ble fordelt til komiteen på rammeområde 4 (utenriks) og rammeområde 8 (forsvar) ved Stortingets vedtak 16. oktober 2018, jf. Innst. 1 S (2018–2019).

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen,

2. Komiteens merknader

2.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)

Oversikt over bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 4 i Prop 1 S (2018–2019).

Bevilgningsforslag under 90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet. Det vises til Innst. 5 S (2018–2019).

Oversikt over budsjettkapitler og poster rammeområde 4

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
			Utgifter
		<i>Utenriksdepartementet</i>	
100		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	2 274 824 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 239 000
	45	Større utstyersanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	21 609 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 085 000
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	184 000
103		Regjeringens representasjon	

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
	1	Driftsutgifter	49 043 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
	1	Driftsutgifter	9 991 000
115		Norgesfremme	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og 71</i>	12 912 000
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	38 050 000
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 859 000
116		Internasjonale organisasjoner	
	70	Pliktige bidrag	1 605 201 000
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	1 559 000 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	1 218 000 000
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	88 532 000
	70	Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	325 818 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	13 039 000
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	32 621 000
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	32 597 000
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	45 583 000
140		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	1 573 979 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	151 942 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	31 554 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
	1	Driftsutgifter	279 377 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 662 000
144		Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec)	
	1	Driftsutgifter	53 449 000
	70	Utvekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	142 000 000
150		Humanitær bistand	
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 716 700 000
	71	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	300 000 000
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	380 000 000
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	435 900 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	332 700 000
	72	Sårbare stater og regioner, <i>kan overføres</i>	705 890 000
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	292 300 000
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	276 000 000
152		Menneskerettigheter	
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	515 157 000
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	165 000 000
159		Regionbevilgninger	
	70	Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	472 807 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
	71	Europa og Sentral-Asia, kan overføres	755 674 000
	72	Afghanistan, kan overføres	584 500 000
	75	Afrika, kan overføres	1 015 584 000
	76	Asia, kan overføres	110 328 000
	77	Latin-Amerika, kan overføres	160 350 000
160		Helse	
	70	Helse, kan overføres	3 555 186 000
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO), kan overføres	200 500 000
	72	FNs aidsprogram (UNAIDS), kan overføres	130 000 000
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid	
	70	Utdanning, kan overføres	2 734 456 000
	71	Forskning, kan overføres	192 109 000
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, kan overføres	861 714 000
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70	Næringsutvikling og handel, kan overføres	621 700 000
	71	Matsikkerhet og landbruk, kan overføres	991 966 000
	72	Fornybar energi, kan overføres	1 122 000 000
	73	Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), kan overføres	75 000 000
	75	NORFUND – tapsavsetning	468 750 000
163		Klima, miljø og hav	
	45	Større utstyrskaffelser og vedlikehold, kan overføres	37 900 000
	70	Miljø og klima, kan overføres	983 642 000
	71	Hav og marin forsøpling, kan overføres	467 967 000
164		Likestilling	
	70	Likestilling, kan overføres	372 219 000
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), kan overføres	100 000 000
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	530 000 000
170		Sivilt samfunn	
	70	Sivilt samfunn, kan overføres	2 078 471 000
171		FNs utviklingsarbeid	
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	605 000 000
	71	FNs barnefond (UNICEF)	510 000 000
	72	Andre tilskudd (FN), kan overføres	201 700 000
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	
	70	Verdensbanken, kan overføres	916 000 000
	71	Regionale banker og fond, kan overføres	687 000 000
	72	Strategisk samarbeid, kan overføres	195 000 000
	73	Gjeldslette, kan overføres	326 500 000
179		Flyktningiltak i Norge	
	21	Spesielle driftsutgifter	556 462 000
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd	360 484 000
<i>Samferdselsdepartementet</i>			
1361		Samfunnet Jan Mayen	
	1	Driftsutgifter	54 600 000
	30	Nytt hovedbygg på Jan Mayen	5 100 000
		Sum utgifter rammeområde 4	40 764 466 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
			Inntekter
<i>Inntekter under departementene</i>			
3100		Utenriksdepartementet	
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	17 231 000
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	194 940 000
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 769 000
4361		Samfunnet Jan Mayen	
	7	Refusjoner og andre inntekter	6 100 000
Sum inntekter rammeområde 4			264 040 000
Netto rammeområde 4			40 500 426 000

2.1.1 Sammendrag

Regjeringen Solberg la 8. oktober 2018 frem Prop. 1 S (2018–2019).

Ved vedtak i Stortinget 3. desember 2018 er netto utgiftsramme for rammeområde 4 endelig fastsatt til 40 492 026 000 kroner, jf. budsjettforliket om statsbudsjettet for 2019 mellom regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre og Kristelig Folkeparti. De fremsatte bevilgningsforslagene i Innst. 7 S (2018–2019) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

2.1.2 Programområdene

I Prop. 1 S (2018–2019) fra Utenriksdepartementet er det i del II pkt. 7 gitt en nærmere beskrivelse av programområde 2, som omfatter utenriksforvaltningen, og programområde 3, som dekker internasjonal bistand.

2.1.3 Omtale av spesielle tema

I proposisjonen del III gis det en omtale av følgende spesielle tema:

- Nordområdepolitikken
- Utredning om Traktaten om forbud mot kjernevåpen (Forbudstraktaten)
- Rapport til Stortinget om Samstemt politikk for bærekraftig utvikling 2018
- 2030-agendaen med bærekraftsmålene – status for måloppnåelse og Norges bidrag
- Rapport om norsk utviklingssamarbeid i 2017
- Sektorovergripende miljø- og klimapolitikk
- Likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken
- Likestilling og ikke-diskriminering i utenrikstjenesten
- Omtale av ledes ansettelsesvilkår i statlige foretak under Utenriksdepartementet

Komiteen viser til at «Utredning om Traktaten om forbud mot kjernevåpen (Forbudstraktaten)» vil bli behandlet som egen sak i komiteen.

2.1.3.1 JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET, KAP. 480 SVALBARDBUDSJETTET

Justis- og beredskapsdepartementet fremmer Svalbardbudsjettet som en egen budsjettproposisjon samtidig med statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2018–2019) Svalbardbudsjettet. Bakgrunnen for dette er artikkel 8 i Svalbardtraktaten, som begrenser adgangen til å innkreve skatter og avgifter på Svalbard og bestemmer hvordan disse midlene kan anvendes. De skatter og avgifter som innkreves på Svalbard, skal i sin helhet komme Svalbard til gode. Stortinget sluttet seg til regjeringens ønske om å videreføre ordningen med et eget svalbardbudsjett under behandlingen av Meld. St. 32 (2015–2016) Svalbard.

I Prop. 1 S (2018–2019) foreslår regjeringen en budsjetttramme for Svalbardbudsjettet for 2019 på 533 687 000 kroner. Dette er en økning på 13,7 mill. kroner i forhold til saldert budsjett for 2018. Det vises til komiteens innstilling om Svalbardbudsjettet 2019, Innst. 17 S (2018–2019).

2.1.4 Komiteens generelle merknader – rammeområde 4

2.1.4.1 HOVEDPRIORITERING FOR FRAKSJONENE – RAMMEOMRÅDE 4

Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 4

Sammenligning av primære budsjettalternativ fra de ulike partiene slik de lå til grunn for partienes primære budsjettalternativ i finansinnstillingen under rammeområde 4. Tabellen viser avviket for budsjettforliket mellom Høyre, Framskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, og partienes avvik (kapitler og poster med avvikende forslag) i forhold til vedtatt ramme for rammeområde 4. Endring i forhold til regjeringens forslag i Prop. 1 S (2018–2019) i parentes.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
Utgifter (i tusen kroner)							
100		Utenriksdepartementet					
	1	Driftsutgifter	2 274 824	2 264 824 (-10 000)	2 274 824 (0)	2 183 824 (-91 000)	2 274 824 (0)
103		Regjeringens representasjon					
	1	Driftsutgifter	49 043	49 043 (0)	49 043 (0)	34 043 (-15 000)	49 043 (0)
115		Norgesfremme					
	21	Spesielle driftsutgifter	12 912	12 912 (0)	32 912 (+20 000)	12 912 (0)	27 912 (+15 000)
	70	Kultur- og informasjonsformål	38 050	38 050 (0)	38 050 (0)	53 050 (+15 000)	38 050 (0)
	71	Næringsfremme	7 859	7 859 (0)	7 859 (0)	8 359 (+500)	7 859 (0)
116		Internasjonale organisasjoner					
	70	Pliktige bidrag	1 605 201	1 605 201 (0)	1 605 201 (0)	1 555 201 (-50 000)	1 605 201 (0)
117		EØS-finansieringsordningene					
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021	1 559 000	1 559 000 (0)	1 559 000 (0)	779 000 (-780 000)	1 559 000 (0)
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021	1 218 000	1 218 000 (0)	1 218 000 (0)	609 000 (-609 000)	1 218 000 (0)
118		Utenrikspolitiske satsinger					
	21	Spesielle driftsutgifter	88 532	85 532 (-3 000)	85 532 (-3 000)	88 532 (0)	88 532 (0)
	70	Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet	325 818	325 818 (0)	330 818 (+5 000)	325 818 (0)	325 818 (0)
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv.	32 621	38 621 (+6 000)	37 621 (+5 000)	32 621 (0)	32 621 (0)
140		Utenriksdepartementet					
	1	Driftsutgifter	1 573 979	1 573 979 (0)	1 573 979 (0)	1 545 279 (-28 700)	1 573 979 (0)
141		Direktoratet for utviklings-samarbeid (Norad)					
	1	Driftsutgifter	279 377	279 377 (0)	279 377 (0)	274 577 (-4 800)	279 377 (0)
144		Norsk senter for utvekslings-samarbeid (Norec)					
	1	Driftsutgifter	53 449	53 449 (0)	53 449 (0)	50 849 (-2 600)	53 449 (0)
150		Humanitær bistand					
	70	Nødhjelp og humanitær bistand	4 716 700	4 716 700 (0)	4 716 700 (0)	5 116 700 (+400 000)	4 766 700 (+50 000)
	71	Verdens matvareprogram (WFP)	300 000	300 000 (0)	300 000 (0)	220 000 (-80 000)	300 000 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	380 000	380 000 (0)	430 000 (+50 000)	530 000 (+150 000)	380 000 (0)
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid					
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	332 700	282 700 (-50 000)	332 700 (0)	332 700 (0)	432 700 (+100 000)
	72	Sårbare stater og regioner	705 890	705 890 (0)	705 890 (0)	705 890 (0)	555 890 (-150 000)
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	276 000	276 000 (0)	276 000 (0)	276 000 (0)	281 000 (+5 000)
152		Menneskerettigheter					
	70	Menneskerettigheter	515 157	535 157 (+20 000)	525 157 (+10 000)	515 157 (0)	515 157 (0)
159		Regionbevilgninger					
	70	Midtøsten og Nord-Afrika	472 807	447 807 (-25 000)	497 807 (+25 000)	472 807 (0)	542 807 (+70 000)
	71	Europa og Sentral-Asia	755 674	675 674 (-80 000)	680 674 (-75 000)	555 674 (-200 000)	655 674 (-100 000)
	72	Afghanistan	584 500	574 500 (-10 000)	584 500 (0)	584 500 (0)	584 500 (0)
	75	Afrika	1 015 584	1 015 584 (0)	915 584 (-100 000)	815 084 (-200 500)	1 015 584 (0)
	76	Asia	110 328	80 328 (-30 000)	110 328 (0)	90 328 (-20 000)	110 328 (0)
	77	Latin-Amerika	160 350	130 350 (-30 000)	160 350 (0)	160 350 (0)	160 350 (0)
160		Helse					
	70	Helse	3 555 186	3 570 186 (+15 000)	3 555 186 (0)	3 565 186 (+10 000)	3 305 186 (-250 000)
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	200 500	225 500 (+25 000)	200 500 (0)	200 500 (0)	200 500 (0)
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid					
	70	Utdanning	2 734 456	2 764 456 (+30 000)	2 734 456 (0)	2 734 456 (0)	2 734 456 (0)
	71	Forskning	192 109	182 109 (-10 000)	192 109 (0)	192 109 (0)	192 109 (0)
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid	861 714	861 714 (0)	911 714 (+50 000)	861 714 (0)	986 714 (+125 000)
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi					
	70	Næringsutvikling og handel	621 700	621 700 (0)	621 700 (0)	621 700 (0)	471 700 (-150 000)
	71	Matsikkerhet og landbruk	991 966	1 091 966 (+100 000)	991 966 (0)	991 966 (0)	1 141 966 (+150 000)
	72	Fornybar energi	1 122 000	1 142 000 (+20 000)	1 202 000 (+80 000)	1 122 000 (0)	1 422 000 (+300 000)
	75	NORFUND – tapsavsetning	468 750	468 750 (0)	468 750 (0)	368 750 (-100 000)	187 750 (-281 000)
163		Klima, miljø og hav					
	70	Miljø og klima	983 642	973 642 (-10 000)	983 642 (0)	983 642 (0)	1 183 642 (+200 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
164		Likestilling					
	70	Likestilling	372 219	372 219 (0)	447 219 (+75 000)	412 219 (+40 000)	552 219 (+180 000)
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	100 000	100 000 (0)	100 000 (0)	100 000 (0)	110 000 (+10 000)
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	530 000	530 000 (0)	605 000 (+75 000)	630 000 (+100 000)	590 000 (+60 000)
170		Sivilt samfunn					
	70	Sivilt samfunn	2 078 471	2 128 471 (+50 000)	2 078 471 (0)	2 218 471 (+140 000)	2 178 471 (+100 000)
171		FNs utviklingsarbeid					
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	605 000	615 000 (+10 000)	605 000 (0)	605 000 (0)	605 000 (0)
	72	Andre tilskudd (FN)	201 700	196 700 (-5 000)	201 700 (0)	201 700 (0)	201 700 (0)
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette					
	70	Verdensbanken	916 000	916 000 (0)	916 000 (0)	916 000 (0)	773 000 (-143 000)
	71	Regionale banker og fond	687 000	687 000 (0)	687 000 (0)	687 000 (0)	640 000 (-47 000)
	72	Strategisk samarbeid	195 000	180 000 (-15 000)	195 000 (0)	195 000 (0)	135 000 (-60 000)
	73	Gjeldslette	326 500	326 500 (0)	326 500 (0)	326 500 (0)	331 500 (+5 000)
179		Flyktningtiltak i Norge					
	21	Spesielle driftsutgifter	556 462	550 062 (-6 400)	556 462 (0)	556 462 (0)	564 362 (+7 900)
		Sum utgifter	40 764 466	40 756 066 (-8 400)	40 981 466 (+217 000)	39 438 366 (-1 326 100)	40 961 366 (+196 900)
Inntekter (i tusen kroner)							
		Sum inntekter	264 040	264 040 (0)	264 040 (0)	264 040 (0)	264 040 (0)
		Sum netto	40 500 426	40 492 026 (-8 400)	40 717 426 (+217 000)	39 174 326 (-1 326 100)	40 697 326 (+196 900)

Komiteen slutter seg til proposisjonens innledende oppsummering av norsk utenrikspolitikkens fremste mål: å ivareta norske interesser – vår sikkerhet, frihet, økonomi og velferd. Verden er preget av uro og uforutsigbarhet. Vi står overfor store globale utfordringer ingen enkeltstat kan løse alene. Et velfungerende multilateralt system har avgjørende betydning for verden og for Norge. Men det internasjonale systemet slik vi kjenner det, er under press og kan ikke tas for gitt.

Norge er et av verdens mest velstående land. Vi har både et ansvar for – og egeninteresse i – å delta i bekjempelsen av fattigdom globalt. Norske myndigheter må føre en samstemt politikk for å bidra best mulig til å nå de globale bærekraftsmålene.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at norsk utenriks- og utviklingspolitikk skal være bygget på tydelige prioriteringer, sørge for ivaretagelse av våre forpliktelser overfor våre allierte, være forankret i liberale verdier og ha som formål å oppfylle bærekraftsmålene og sikre sentrale nasjonale interesser. En utenrikspolitikk bygget på et forpliktende internasjonalt samarbeid sikrer at hovedlinjene i norsk utenriks- og utviklingspolitikk befestes.

Disse medlemmer mener at Norge skal være en konstruktiv part i FN, NATO og andre internasjonale organisasjoner samt føre en offensiv Europa-politikk med mål om økt medvirkning og påvirkning gjennom EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU. Norge skal, ifølge disse medlemmer, vise solidaritet og priori-

tere samarbeidet med våre allierte i NATO og våre europeiske partnere. Disse medlemmer understreker betydningen for Norges del av å opprettholde disse forholdene, ikke minst gitt at det sikkerhetspolitiske bildet er komplekst og mindre oversiktlig enn på lang tid.

Disse medlemmer mener at Norge, i tett samarbeid med andre land, skal ta et større ansvar for å gjøre utviklingspolitikken målrettet, for slik å sørge for at den gir varige resultater. Det overordnede målet for bistanden er fattigdomsreduksjon. Det inkluderer oppfylning av FNs bærekraftsmål. Disse medlemmer mener disse målene kun kan nå dersom også mottagerlandene på sikt blir selvhjulpne.

Disse medlemmer viser til at budsjettforslaget for Utenriksdepartementet følger en ny budsjettstruktur som forenkler proposisjonen og tydeliggjør tildelingene under ulike budsjettposter. Disse medlemmer er positive til denne forenklingen og mener den vil gjøre utenrikspolitiske prioriteringer og bevilgninger mer oversiktlige. Den tydeliggjør også de tematiske satsingene i utviklingspolitikken.

Disse medlemmer viser til at bistandsrammen i budsjettforslaget for Utenriksdepartementet for 2019 er foreslått økt med 2,3 mrd. kroner til 34,6 mrd. kroner. Denne økningen tilsvarer om lag 1 pst. av BNI. I tillegg økes bevilgningene under EØS-finansieringsordningene med 1,3 mrd. kroner til 2,8 mrd. kroner for 2019. Disse medlemmer viser til at utviklingsarbeidet er konsentrert om fem prioriteringer, og at om lag 23 mrd. kroner vil gå til disse formålene: utdanning; helse; klima, miljø og hav; næringsutvikling, landbruk og fornybar energi; og humanitær bistand. Disse medlemmer støtter innsatsen omkring disse hovedprioriteringene. Utviklingspolitikk handler om mer enn bistandsoverføringer. Disse medlemmer viser til at regjeringen også engasjerer seg i kapasitets- og kompetansebygging for at utviklingsland skal mobilisere egne ressurser til egen utvikling og bistand. En mer oversiktlig budsjettstruktur, samt regjeringens igangsatte bistandskonsentrasjon med partnerlandskonseptet, bidrar, slik disse medlemmer ser det, til et slikt mål.

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til nordområdene, som Norges viktigste strategiske ansvarsområde, i budsjettforslaget opprettholdes på om lag samme nivå som for 2018. Videre viser disse medlemmer til at den humanitære innsatsen styrkes og økes til 5,4 mrd. kroner for 2019. Bevilgningen skal redde liv, lindre nød og ivareta menneskelig verdighet i akutte og langvarige kriser. Innsatsen i sårbare stater og regioner økes. Disse tiltakene omfatter stabilisering, bærekraftig fredsbygging og en inkluderende økonomisk, sosial og politisk utvikling i Norges og Europas nærområder. Bevilgningsforslaget direkte rettet mot dette formålet vil i budsjettforslaget for 2019 utgjøre om lag 706 mill. kroner.

Disse medlemmer er positive til at budsjettforslaget legger opp til at Norge skal ta et økt ansvar for stabilitet og utvikling i Norges og Europas nærområder. Dette innebærer en økning i innsatsen for sårbare stater, globale sikkerhetsspørsmål og demokratisk og økonomisk utvikling i Europa og Sentral-Asia. Innsatsen for globale sikkerhetstiltak er også økt for å bekjempe internasjonal terrorisme, organisert kriminalitet og trusler i det digitale rom.

Disse medlemmer er også positive til at budsjettforslaget legger opp til en styrket innsats for menneskerettigheter. Disse rettighetene er under økende press flere steder i verden. Disse medlemmer viser til at den økte innsatsen kommer både gjennom økt finansiell støtte og ny intern styringsstruktur for utenriktjenestens arbeid for menneskerettigheter og likestilling.

Disse medlemmer viser til at miljøtilstanden i havet er under press. Disse medlemmer viser til at regjeringen trapper opp innsatsen for bærekraftig bruk av havet kraftig. De neste fire årene har regjeringen som ambisjon å bruke 1,6 mrd. kroner på innsats mot marin forurensing globalt. Regjeringen har også tatt initiativ til å opprette et fond i Verdensbanken mot marin forsøpling. Fondet er nå opprettet og åpent for innskudd. Disse medlemmer mener Norge spiller en ledende rolle i internasjonale havspørsmål, og at dette arbeidet må fortsette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet legger til grunn at Norges utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser, og vil føre en utenriks- og utviklingspolitikk forankret i grunnleggende sosialdemokratiske verdier: frihet, internasjonal solidaritet og samarbeid, demokrati, menneskerettigheter og bærekraftig utvikling. Våre mål for vårt eget samfunn kan best realiseres om vi bidrar til å sikre internasjonale normer, organisasjoner og kjøreregler. Disse medlemmer mener målet for norsk utviklingspolitikk må være å utjevne ulikhet gjennom å bygge ned urettferdige strukturer. Hovedveien ut av fattigdom går gjennom økonomisk vekst, jobbskaping og rettferdig fordeling innenfor rammen av stabile stater.

Disse medlemmer vil framheve at selv om likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, skyller det nå en konservativ bølge over verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Mens USA tidligere har vært en viktig alliert i arbeidet for kvinners rettigheter, har Trump-administrasjonen kuttet drastisk i støtten til dette arbeidet. Når amerikanerne reduserer sin innsats, må vi trappe opp vår. Norge må ta et større globalt ansvar for å fremme kvinners rettigheter. Disse medlemmer vil derfor styrke bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse med 150 mill. kroner.

Skal økonomisk vekst bidra til å bekjempe urettferdighet og fattigdom, må det skapes gode jobber, og veksten må komme det brede lag av befolkningen til gode. Disse medlemmer vil derfor øke satsingen på skatt for utvikling med 50 mill. kroner og den internasjonale innsatsen for anstendig arbeid med 10 mill. kroner.

De siste årene har regjeringen Solberg dessverre kuttet milliardbeløp i bevilgningene til fornybar energi i utviklingspolitikken, og disse medlemmer vil derfor styrke denne viktige klimasatsingen med 80 mill. kroner.

Disse medlemmer legger til grunn Stortingets vedtak om at utviklingsbudsjettet skal utgjøre minst 1 pst. av brutto nasjonalinntekt. Disse medlemmer har merket seg at verken regjeringens budsjettforslag eller den inngåtte budsjettavtalen følger opp Stortingets vedtak; både budsjettforslaget og budsjettavtalen medfører et bistandsbudsjett på under 1 pst. av anslaget for brutto nasjonalinntekt for 2019 slik det framkommer i nasjonalbudsjettet for 2018, jf. Meld. St. 1 (2018–2019). Disse medlemmer vil på sin side øke bistandsbudsjettet med 190 mill. kroner for å oppfylle Stortingets vedtak om 1 pst. av brutto nasjonalinntekt i 2019.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet peikar på at Senterpartiet vil føre ein utanrikspolitikk med mål om å styrke folkestyret, sikre rettferdig fordeling, bygge opp om menneskerettane og medverke til ansvarleg fordeling og forvaltning av naturressursne Senterpartiet ynskjer å leggje til rette for eit samfunn med mindre ulikskap, både nasjonalt og globalt.

Denne medlemen viser til at Noreg må tenkje langsiktig i bistandspolitikken. Gjennom den må me medverke til at alle menneske får dekt dei mest grunnleggjande behova sine. Samstundes må me leggje til rette for ei berekraftig økonomisk utvikling. Senterpartiet meiner FN's berekraftsmål peikar i rett lei. Medan mål ein seier at ein skal utrydde fattigdom i verda, gjer mål to det klart at ein skal utrydde svolt, oppnå mattryggleik og betre ernæring og fremje berekraftig landbruk.

Denne medlemen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å auke løyvingane til mellom anna humanitær bistand, FN sin høgkommissær for flyktningar, sivilt samfunn, mattryggleik og klimatilpassa landbruk og kvinner sine rettar.

Denne medlemen understrekar at det for Senterpartiet er viktig å støtte opp om oppbygginga av nasjonalstatar som blir styrte gjennom eit levande folkestyre og desentralisering av makt. Spreiing av makt føreset eit aktivt sivilt samfunn i kvart land. Mange av dei store demokratiske reformene verda har opplevd, har hatt utspringet sitt i arbeid i sivile organisasjonar. Denne medlemen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett vil reversere regjeringa sitt føreslåtte kutt i

støtta til sivilt samfunn og løyver 140 mill. kroner på posten.

Denne medlemen viser til at å styrke kvinner sine rettar og betre likestillinga i fleire mottakarland er eit mål i seg sjølv. Samstundes er det naudsynt for å sikre økonomisk utvikling og rettvis fordeling av ressursane. Fordeling av ressursane bidreg også til å styrke demokratiet i mottakarlanda. Denne medlemen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett vil styrke dette arbeidet og foreslår å auke løyvingane til kvinner sine rettar og likestilling med 140 mill. kroner.

Denne medlemen peikar på at verda har sett ei rekke humanitære katastrofar utspele seg dei siste åra. I land som Syria, Irak, Jemen, Sør-Sudan og Somalia er behovet for humanitær bistand stort. Senterpartiet foreslår difor å auke løyvingane til humanitær bistand, noko som vil styrke hjelpetiltaka for menneske med akutt trong for mat, vatn, medisinar eller helsehjelp. Gjennom å hjelpe landa som har teke imot tusenvis av flyktningar, kan me hjelpe dei som kan hjelpast i flyktningleirar, mellom anna i Syria sine nærrområde. Denne medlemen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å auke støtta til naudhjelp og humanitær bistand med 250 mill. kroner.

Denne medlemen slår fast at Senterpartiet ynskjer internasjonalt samarbeid mellom suverene demokratiske nasjonalstatar og eit sterkt FN for å løyse globale utfordringar i fellesskap. Det er både i Noreg og verda elles si interesse å sikre eit sterkt FN. Det er i dag fleire fordrevne i verda enn nokon gong sidan FN sin høgkommissær for flyktningar (UNHCR) starta å føre statistikk i 1951. Å styrke FN sin høgkommissær for flyktningar er eit av dei mest effektive tiltaka me kan gjere for å avhjelpe situasjonen. Denne medlemen viser difor til Senterpartiets alternative budsjett, der ein foreslår å auke løyvingane til FN sin høgkommissær for flyktningar med 150 mill. kroner.

Denne medlemen understrekar at informasjonsstønaden frå Norad har vore ein viktig mekanisme for å sikre ein informert opinion og kritisk debatt. Denne medlemen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å vidareføre informasjonsstøtta på same nivå som i 2018.

Denne medlemen viser til at ein stor del av dei synshemma i utviklingsland eigentleg har grå stær, og viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å auke løyvingane med 10 mill. kroner ut over regjeringa sitt forslag til behandling av grå stær. Dette vil kunne gje opp til 20 000 personar synet tilbake.

Denne medlemen viser til Senterpartiets alternative budsjett og foreslår å kutte i løyvingane til EØS-midlar. Denne medlemen viser til at Senterpartiet er imot EØS-avtalen og dermed desse løyvingane, og meiner Noreg kan motverke fattigdom meir effektivt på andre måtar enn gjennom å gje løyvingar til EØS-midlar.

Denne medlemen viser til at både Europameldinga og Riksrevisjonen tidlegere har stilt spørsmål ved om eventuelt i kor stor grad EØS-midlane faktisk bidreg til utjamning av levekår i Europa. Denne medlemen viser til at når Noreg til dømes løyver nær 50 mill. kroner til mellom anna aircondition og oppvarmingsparametar i ein bygning med polsk kunst frå 1900-talet, meiner Senterpartiet at pengane kunne vorte nytta på betre måtar.

Denne medlemen viser til Senterpartiets arbeid for å avgrense byråkrati på alle nivå, og at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett reduserer løyvinga til Utanriksdepartementet med 91 mill. kroner.

Denne medlemen slår fast at stadig meir av bistanden vert vridd mot globale fond, og at regjeringa argumenterer med meir effektiv forvaltning. Denne medlemen meiner kostnadseffektiviteten ved dei mange ulike globale fonda ikkje er tilstrekkeleg dokumentert, og ber regjeringa greie ut overheadkostnadane knytte til desse fonda, mellom dei det grønne klimafondet. Auka bruk av globale fond reduserer norsk påverknad på prioriteringar og innretninga av bistanden. Det er også urovekkjande at utviklingslanda sine eigne prioriteringar og eigarskap blir svekka i systemet, og at tilgangen til fondsmidlar vert kopla til tilgangen til lån frå utviklingsbankane.

Denne medlemen konstaterer at Stortingets ynske om å inkludere landbruk og klimatilpassa landbruk i Kunnskapsbanken ikkje er gjennomført. Denne medlemen understrekar at intensjonen bak dette var å ta systematisk i bruk relevante norske kunnskapsmiljø på dette feltet i bistanden. Denne medlemen kan ikkje sjå at ei slik satsing i Kunnskapsbanken avheng av innretninga på den varsla handlingsplanen for berekraftige matsystem, men snarare at handlingsplanen bør innrettast for å følgje opp Stortinget si oppmoding om ei slik satsing i Kunnskapsbanken.

Denne medlemen forventar at den auka satsinga på mattryggleik og klimatilpassa landbruk vert innretta slik at ho kjem småskala matprodusentar til gode. Effektane av satsinga bør målast på hushaldsnivå i den nye handlingsplanen om berekraftige matsystem.

Denne medlemen meiner at den auka satsinga på mattryggleik og klimatilpassa landbruk i størst mogleg grad bør kanaliseras bilateralt via lokale og regionale sivilsamfunnsaktørar i samarbeid med privat sektor i utvalde hovudsamarbeidsland.

Denne medlemen meiner at departementet bør føre vidare det politiske samarbeidet med Den afrikanske union under den afrikanske handlingsplanen for landbruk, for å styrke kvinner si rolle og kvinner sine rettar i landbruket samt å medverke til klimatilpassing for afrikanske småbønder.

Denne medlemen meiner ambisjonen om ei kvalitetsreform i bistanden er god, men fryktar at den

pågåande reformprosessen er reint administrativ. Denne medlemen forventar at budsjettproposisjonen ville informere Stortinget om statusen for reforma, og ber regjeringa om å informere Stortinget på eigna vis om planlagde endringar og korleis desse er tenkt å styrke bistandsforvaltninga.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til den skjeve fordelingen av makt og rikdom i verden. Dette medlem mener utviklingspolitikken må brukes strategisk på tiltak som motvirker global ulikhet og bekjemper de farlige klimændringene.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2019, der rammeområde 4 foreslås økt med 189 mill. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti øker bistandsbudsjettet til litt over én pst. av brutto nasjonalinntekt og satser på tiltak mot global ulikhet, på humanitært arbeid og fredsarbeid, på kvinners rettigheter og på en global klimamilliard.

Dette medlem viser til rapporten fra FNs klimapanel som kom i oktober 2019 og ga en alvorlig påminning om at med dagens utslipp styrer vi mot minst tre graders global oppvarming. Det vil gjøre verden farligere for alle. Samtidig rammer klimakrisen de fattigste hardest, selv om de har bidratt minst til problemet. Dette medlem mener at regjeringens forslag til budsjett mangler en stortilt satsing på å bekjempe klimakrisen og beskytte oss mot de farlige klimaødeleggelserne som allerede har startet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor støtte til klimatilpassing, skogpenger, fornybar energi og tiltak mot miljøkriminalitet foreslås økt.

Dette medlem viser til at selv om ekstrem fattigdom er i ferd med å bli utryddet, øker ulikheten i verden. Siden 1980 har 50 pst. av den totale økonomiske veksten tilfalt kun én pst. av de aller rikeste, og eliten gjemmer sine verdier i skatteparadiser samtidig som utviklingsland går glipp av store verdier og trenger hjelp til å øke sine skatteinntekter. Dette medlem mener at vi trenger en aktiv og progressiv politikk for å bekjempe ulikhet i verden, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor støtten til Skatt for utviklingsprogrammet foreslås økt. Videre foreslås en styrking av arbeid i FN som omhandler gjeld, arbeid for en konvensjon mot skatteparadiser og kapitalflukt og ILOs arbeid med å skape et regulert arbeidsliv for arbeidstakere i hele verden.

Dette medlem mener at et fritt organisasjonsliv er avgjørende for å få til fordeling. Sterke sivilsamfunn hever stemmen på vegne av dem som ikke har makt og penger, og gjør at også de fattige og marginaliserte blir hørt. Dette medlem foreslår å øke støtten til sivil-

samfunnet, som har stått på stedet hvil i lang tid tross gode resultater.

Dette medlem mener at Norges viktige rolle som pådriver for nedrustning og det humanitære initiativet mot atomvåpen er neglisjert av regjeringen, og foreslår derfor å trappe opp Norges arbeid for en atomvåpenfri verden, og å gjenopprette støtten til fredsorganisasjonene.

Dette medlem viser til at den humanitære situasjonen i verden er svært utfordrende, og rekordmange er på flukt. I møte med de største krisene er de humanitære organisasjonene og FN underfinansiert. Derfor foreslår dette medlem å øke humanitærbistanden. Dette medlem viser også til Trumps kutt i skole- og helsetjenester til palestinske flyktninger gjennom UNRWA, og foreslår en betydelig økning til UNRWA som motsvar til Trumps politikk.

Dette medlem viser til at seksuelle og reproduktive rettigheter er under økende press i hele verden. Trumps såkalte munnkurvregel gjør at organisasjoner som arbeider med abort og seksuell og reproduktiv helse, må slutte med det eller miste pengestøtte. Kvinneorganisasjoner er allerede underfinansiert verden over. Dette medlem foreslår derfor å øke kvinnebistanden – både gjennom sivilt samfunn og FN.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative statsbudsjett for 2019, der det foreslås en økning i forhold til regjeringens forslag på 430 000 000 kroner.

Dette medlem viser til at ekstrem fattigdom, klimaendringer og det enorme inntektsgapet mellom verdens rikeste og fattigste land er blant de største utfordringer verden står overfor. Norge må gjennom en helhetlig utviklingspolitikk bidra til større internasjonal rettferdighet.

Dette medlem viser til at OECDs Development Cooperation Report 2017 viser at andelen av Norges bistand som går til de fattigste landene, er på vei ned. Andelen falt fra 30 pst. til de minst utviklede landene i 2011, til 20 pst. i 2016. Dette medlem har videre merket seg at nyere prognoser viser at stadig flere av verdens ekstremt fattige vil finnes i Afrika sør for Sahara, og at de mest sårbare og fattigste landene vil falle enda lenger etter om utviklingen fortsetter som i dag. Dette medlem mener Norge må prioritere mer bistand til de fattigste landene, og særlig langsiktig utviklingsbistand til land i Afrika sør for Sahara. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett la inn en økning i regionbevilgningen til Afrika på 300 mill. kroner.

Dette medlem viser til at det sivile samfunn og sivilsamfunnsarbeid er en grunnleggende drivkraft for demokrati og menneskerettigheter. Det er en viktig vaktbikkje og bidragsyter for å sikre at bistand når fram

til de prosjektene og gruppene som er målet for bistandsmidlene. Bærekraftsmålene kan ikke nås uten aktive sivilsamfunn som pådrivere og vaktbikkjer. Særlig i en tid der sivilsamfunnsorganisasjoner er under press flere steder i verden, er det viktig å opprettholde og styrke denne bistanden. Dette medlem viser til at satsing på frivillige organisasjoner er effektiv bistand. Kirker og andre sivilsamfunnsaktører har hatt en nøkkelrolle i oppbyggingen av store deler av skoletilbudet og helsetilbudet i mange lavinntektsland. I flere områder er det også sivilsamfunnsorganisasjoner som har det beste nettverket og den beste «infrastrukturen» for å få fram bistanden.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett la inn en økning til sivilt samfunn på 150 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til at nok og næringsrik mat er en forutsetning for både god helse og evnen til å lære. Nesten halvparten av alle dødsfall blant barn under fem år er knyttet til sult. Klimatilpasning av landbruket er derfor avgjørende. Verdensbanken har anslått at investeringer i landbruk er dobbelt så effektivt for å bekjempe fattigdom som satsing i andre sektorer. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett la inn en økning på 150 mill. kroner til matvaresikkerhet og klimatilpasset landbruk.

Dette medlem viser til at mange fattige land etterspør rådgivning og eksperthjelp mer enn bistandspenger. Dette vil være viktig for å styrke næringsliv og statlige kjernefunksjoner som kan bidra til at samarbeidslandene på sikt klarer seg uten bistand. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett la inn en økning på 40 mill. kroner for å styrke arbeidet med faglig samarbeid gjennom Kunnskapsbanken.

Dette medlem viser til at stabile kjernebidrag til FN-institusjonene er viktig for å nå de mest utsatte gruppene i verden. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår å øke bevilgningen til FNs barnefond (UNICEF) og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) med 20 mill. kroner hver, og FNs utviklingsprogram UNDP og Verdens matvareprogram (WFP) styrkes med 10 mill. kroner hver i forhold til regjeringens budsjettforslag.

Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett la inn 30 mill. kroner til Verdens helseorganisasjon (WHO) og deres arbeid for hjelpemidler til funksjonshemmede samt arbeidet for å bekjempe tobaksrelaterte dødsfall og sykdommer i utviklingsland.

Dette medlem viser til at konflikter og brudd på menneskerettighetene er en viktig hindring for utvikling og varig bekjempelse av fattigdom. Vi ser også at forfølgelse av religiøse minoriteter er økende, og at trosfriheten er under press flere steder. Det er også et klart

behov for å styrke arbeidet for funksjonshemmedes rettigheter. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår å øke bevilgningen til arbeid for å sikre menneskerettighetene med 25 mill. kroner.

Dette medlem viser for øvrig til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett la inn en økning på 30 mill. kroner til næringsutvikling i utviklingsland.

2.1.5 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen rammeområde 4 (Utenriks)

Regjeringen Solberg la 8. oktober 2018 frem Prop. 1 S (2018–2019). I del II til Prop. 1 S (2018–2019) fra Utenriksdepartementet gir regjeringen detaljerte beskrivelser av kapitler og poster samt sine forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innen programområde 2

utenriksforvaltningen og programområde 3 internasjonal bistand.

Komiteens merknader til de enkelte kapitler innen rammeområde 4 er gitt nedenfor. Når det gjelder budsjettkapitler under rammeområde 4 som ikke er omtalt, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

2.1.5.1 ANMODNINGSVEDTAK

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2018–2019) gjør rede for oppfølgingen av i alt 19 anmodningsvedtak under Utenriksdepartementets ansvarsområde. 10 anmodningsvedtak er gjort i stortings sesjonen 2017–2018 og 9 anmodningsvedtak er gjort i sesjonen 2016–2017, jf. tabell under:

Tabell: Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også neste år.

Sesjon	Vedtaks nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2017–2018	47	Humanitær bistand Myanmar, rohyingaer	Ja
2017–2018	69	Bilateralt samarbeid partnerland	Ja
2017–2018	70	Ernæringsprogram, matsikkerhet og klimatilpasset landbruk	Nei
2017–2018	71	Kap. 162 og Afrika sør for Sahara	Ja
2017–2018	72	Styrke statlig kapasitet i partnerland	Ja
2017–2018	73	Etablere Kunnskapsbanken	Ja
2017–2018	74	Opptrapping av yrkesfaglig utdanningstilbud i utviklingsland	Ja
2017–2018	448	Utredning av traktat om atomvåpenforbud	Ja
2017–2018	516	Framleggelse av eksportkontrollmeldingen	Ja
2017–2018	568	Innlemmelse av EUs tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen	Ja
2016–2017	58	Framleggelse av eksportkontrollmeldingen	Ja
2016–2017	370	Avsette 1 pst. av BNI til bistand	Ja
2016–2017	577	Samstemthetsreform	Ja
2016–2017	578	Andel til minst utviklede land	Nei
2016–2017	579	Forutsigbarhet for langsiktighet særskilte sektorer	Ja
2016–2017	580	Sterkere geografisk konsentrasjon	Ja
2016–2017	583	Faglig rådgivning Norad	Ja
2016–2017	584	Forpliktelse økt Humanitær bistand	Ja
2016–2017	586	Ny og klarere budsjettstruktur, supplert med indikative plan-tall	Ja

De enkelte anmodningsvedtak er i det videre omtalt under det kapittelet der det naturlig passer. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt her, har komiteen foreløpig ingen merknader og tar departementets oppfølging til orientering. Komiteen vil understreke at komiteens merknader til anmodningsvedtakene ikke er å anse som Stortingets kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene og således ikke kan erstatte den

normale behandlingen gjennom den årlige meldingen til Stortinget om anmodnings- og utredningsvedtak..

Anmodningsvedtak nr. 370, 19. desember 2016: Avsette 1 pst. av BNI til bistand

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti konstaterer at vedtaket ikke er fulgt opp. Bistandsbudsjettet nådde ikke 1 prosent av anslått brutto nasjonalinntekt for

2019 verken i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019 eller gjennom den framforhandlede budsjettavtalen i Stortinget. Disse medlemmer legger til grunn at regjeringen følger opp Stortingets vedtak i utarbeidelsen av revidert nasjonalbudsjett for 2019 og statsbudsjettet for 2020.

Anmodningsvedtak nr. 448: Traktat om atomvåpenforbud

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at utenriks- og forsvarskomiteen enstemmig vedtok å gi separat behandling som egen sak til regjeringens Utredning om Traktaten om forbud mot kjernevåpen (Forbudstraktaten), og forbeholder sine merknader til denne selvstendige behandlingen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til anmodningsvedtak nr. 448 om utredning av FNs traktat om atomvåpenforbud. Disse medlemmer viser til at regjeringens utredning er ti sider lang, og at den har fått kritikk for å gi en både overflatisk og ensidig framstilling av viktige og komplekse spørsmål. Disse medlemmer peker på at den svenske utredningen til sammenligning er forventet å komme på om lag 200–300 sider, og at den ventes litt senere enn tidligere varslet for å gi nok tid til å besvare de brede, komplekse problemstillingene. Disse medlemmer viser til utenriks- og forsvarskomiteens avgjørelse om å behandle utredningen som en egen sak og imøteser en grundig og kunnskapsbasert behandling og debatt i komiteen og i offentligheten.

Ny budsjettstruktur og revidert Prop. 1 S

Det vises i proposisjonen til at Stortinget ved flere anledninger, bl.a. i Innst. 7 S (2014–2015) og Innst. 243 S (2016–2017), har pekt på at det benyttes flere ulike budsjettposter til å finansiere de samme bistandstiltakene, noe som kan vanskeliggjøre Stortingets mulighet for å påvirke og føre kontroll med hvordan midlene benyttes. Dette fremgår sist av vedtak nr. 586, 18. april 2017, i forbindelse med behandlingen av Innst. 243 S (2016–2017):

«Stortinget ber regjeringen i budsjettproposisjonen for Utenriksdepartementet legge opp til en ny budsjettstruktur med en klarere og mindre overlappende fordeling av bistandsformål på de forskjellige budsjettkapitler og poster, supplert med indikative plantall for de utvalgte partnerlandene og sentrale bistandsmottakere.»

Utenriksdepartementet startet i 2018-budsjettet arbeidet med å utarbeide indikative plantall for fordeling over regionbevilgningene til alle partnerlandene. Det ble også lagt inn referanser til relaterte innsatser der til-

tak finansieres over ulike programkategorier og kapitler. Departementet varslet samtidig at man ville komme tilbake til Stortinget på egnet måte vedrørende videre oppfølging av vedtaket.

Dette arbeidet er videreført i Prop. 1 S (2018–2019) for å gi Stortinget et bedre bevilgningsverktøy og et mer hensiktsmessig styringsverktøy for departementet og regjeringen.

Det er gjort endringer i selve budsjettstrukturen under begge programområdene I og II. Generelt presiseres og forenkles kapittel- og postbenevninger gjennomgående, og antall programkategorier er redusert. Midler relatert til Norec (tidligere Fredskorpset) er samlet under ett kapittel.

Strukturendringene som innebærer at midler flyttes mellom poster, endrer ikke bruken av midlene. Mål for bevilgningene i den nye strukturen er i hovedsak formulert slik at en kan måle resultater hvert år. Under «Rapport 2017» er det henvist til hvilken budsjettpost i Prop. 1 S (2016–2017) rapporten dekker, samt målene for posten slik de var formulert for budsjettåret 2017.

Budsjettstrukturendringene er oppsummert i en tabell i proposisjonen som viser hvor man kan gjenfinne poster fra tidligere budsjettstruktur, og vesentlige flyttinger av midler (anslag) der poster i tidligere struktur fordeles på flere poster i ny struktur. Sammenligningsgrunnlaget er saldert budsjett 2018.

Saldert budsjett 2018 og regnskapstall 2017 i henhold til tidligere budsjettstruktur er gjengitt i en egen tabell i proposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen har forsøkt å rydde i budsjettproposisjonen for å få en budsjettstruktur med en mindre overlappende og klarere inndeling – i tråd med Stortingets gjentatte anmodninger. Flertallet mener det var et nødvendig og viktig grep. Flertallet viser videre til at det naturlig nok har ført til at det i årets budsjettproposisjon har vært vanskeligere å få en helhetlig oversikt over hvilke tiltak som har blitt økt eller redusert sammenlignet med fjorårets budsjett. Samtidig vil flertallet påpeke at det i forbindelse med årets budsjett kunne vært gitt en mer konkret oversikt som gjorde det enklere å følge utviklingen i ulike satsinger over tid.

KAP. 100 (UNNTATT POST 90) OG 3100 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Det foreslås bevilget 2 311,3 mill. kroner på kap. 100 og 258,3 mill. kroner på kap. 3100 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at det til administrasjon av utenrikspolitikken på kap. 100 foreslås en bevilgning på 2 311,3 mill. kroner for 2019.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at proposisjonen dessverre ikke oppgir fullt ut sammenliknbare bevilgningstall – verken for regnskapet for 2017 eller saldert budsjett for 2018. Bevilgningen dekker i all hovedsak lønns- og driftsutgifter til utenriktjenestens ansatte.

Komiteen viser til at inntektsforslaget på 258 mill. kroner på kap. 3100 i hovedsak består av gebyrer som utenriksstasjonene krever inn for konsulære tjenester og utlendingssaker. Komiteen registrerer at reduksjonen i inntektsforslaget skyldes en forventet nedgang i antall visumsaker.

Post 1 Driftsutgifter

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 100 post 1 med 10 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 100 post 1 bevilges med 2 264,824 mill. kroner.

KAP. 103 REGJERINGENS REPRESENTASJON

Det foreslås bevilget 49 mill. kroner på kap. 103 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at budsjettforslaget skal dekke regjeringens fellesrepresentasjon for offisielle besøk på stats-, regjeringssjefs- og utenriksministernivå.

KAP. 104 KONGEFAMILIENS OFFISIELLE REISER TIL UTLANDET

Det foreslås bevilget 10 mill. kroner på kap. 104 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at budsjettforslaget skal dekke utgifter til kongeparets statsbesøk og offisielle reiser til utlandet, samt kronprinsparets, prinsesse Astrids og prinsesse Märtha Louises offisielle reiser til utlandet. Komiteen mener at kongehusets besøk i utlandet bidrar til å fremme norske interesser.

KAP. 115 NORGESFREMME

Det foreslås bevilget 58,8 mill. kroner på kap. 115 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen på 58,8 mill. kroner skal dekke departementets virksomhet for å fremme norsk nærings- og kulturlivs internasjonale muligheter.

For 2019 vil komiteen særlig framheve betydningen av to satsinger: Norges rolle som gjesteland på den internasjonale bokmessen i Frankfurt og at kulturtiltakene i nordområdepolitikken forsterkes for å bevare og videreutvikle gode og åpne folk-til-folk-relasjoner i Barentsregionen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at proposisjonen ikke oppgir eksplisitte sammenliknbare tall for bevilgningene på innværende budsjett, men disse medlemmer merker seg at proposisjonen gjengir et bevilgningsbeløp fra saldert budsjett for 2018 til kap. 115 Norgesfremme, kultur og informasjonsmål på 66,8 mill. kroner. Disse medlemmer registrerer at den foreslåtte bevilgningen til norgesfremme for 2019 altså må være å forstå som en betydelig reduksjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at utenriktjenestens innsats innen norgesfremme, kultur- og informasjonsformål og næringsfremme til sammen utgjør et viktig og samtidig forholdsvis kostnadseffektivt internasjonalt fotavtrykk for Norge. Disse medlemmer beklager både signaleffekten og usikkerheten skapt av regjeringens stadige forslag om å kutte i støtten til disse formålene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til norgesfremme er foreslått økt med 20 mill. kroner.

Medlemmen i komiteen fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å auke løyvingane til kulturformål med 15 mill. kroner ut over regjeringa sitt forslag til statsbudsjett.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at støtten til kultur og næringsfremme har vært kuttet over tid, og er kritisk til dette. Dette medlem viser til at flere høringsinstanser har advart om at dette vil ha svært negativ effekt på mulighetene for å drive eksportarbeid og å sikre internasjonalt kultursamarbeid og vil svekke satsingen på kulturnæringer. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor denne posten foreslås økt med 15 mill. kroner.

Post 71 Næringsfremme, kan overføres, kan nyttes under post 21

Komiteen vil bevilge 0,5 mill. kroner til Norway House i Minnesota over kap. 115, post 71. Komiteen anser denne bevilgningen som en god markering av de viktige båndene mellom befolkningene i Norge og USA.

Videre etterlyser komiteen at regjeringen, via Nærings- og fiskeridepartementet, vurderer ytterligere støtte til å fremme norsk-amerikanske relasjoner innen handel og næringsliv gjennom Norway House i Minnesota.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at regjeringspartiene her øremerker støtte til en enkeltaktør innenfor en bevilgning som allerede er betydelig redusert sammenliknet med 2018. Disse medlemmer viser igjen til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til norgesfremme er foreslått økt med 20 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

KAP. 116 INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Det foreslås bevilget 1 795,2 mill. kroner på kap. 116 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke Norges pliktige bidrag og kontingenter til internasjonale organisasjoner i tillegg til innskudd i Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur. Komiteen registrerer at de største mottakerne av pliktige bidrag er De forente nasjoner (766 mill. kroner, inkludert FNs særorganisasjoner), Nordisk ministerråd (341 mill. kroner) og EFTA (279 mill. kroner).

Komiteen vil understreke Norges interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling.

KAP. 117 EØS-FINANSIERINGSORDNINGENE

Det foreslås bevilget 2 777 mill. kroner på kap. 117 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke anslåtte utbetalinger for 2019 som oppfølging av Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen om å bidra til sosial og økonomisk utjevning i Europa, regulert i avtaleverk for finansieringsperioden 2014–2021, undertegnet i Brussel i mai 2016. Komiteen registrerer at den foreslåtte bevilgningen på 2 777 mill. kroner utgjør en kraftig økning på 1 330 mill. kroner sammenliknet med bevilgningen i saldert budsjett for 2018.

Komiteen viser videre til at formålet med EØS-finansieringsordningene er todelt: å bidra til å redusere økonomiske og sosiale forskjeller i EØS-området og å styrke de bilaterale forholdene mellom giver- og mottakerland.

Komiteen vil understreke betydningen av at norske myndigheter i oppfølging og styring av EØS-finansieringsordningene etterstreber gode kontrollrutiner og

mest mulig åpenhet i alle ledd av saks- og søknadsbehandlingen under finansieringsordningene.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet vil peike på at det i innleiinga til EØS-avtala er slått fast at EØS-avtala skal opprettast

«[...] på grunnlag av likskap og gjensidighet og en samlet balanse av fordeler, rettigheter og forpliktning for avtalepartene».

Noregs aukande utgifter til EØS-midlar og EFTA-organ ber ikkje preg av ein slik balanse. Det finst få, truleg ingen, døme på andre handelsavtaler der ein part vert pressa til å betale pengar til ein annan part for at partane skal kunne kjøpe og selje varer og tenester til kvarandre. At ein part må betale for det som vert hevda å skulle sikre gjensidig marknadstilgong, bryt med EØS-avtals prinsipp om gjensidighet og balanse av rettar og plikter. Denne medlemmen viser til Senterpartiet sitt alternative statsbudsjett, der Senterpartiet foreslår å kutte 50 pst. av løyvingane til EØS-midlar.

Denne medlemmen merkar seg at EØS-midlane dei siste åra er nytta til mange ulike, dels kuriøse føremål. Døme på bruken av midlane strekkjer seg frå oppussing av landemerket på torget i Krakow til maritimt museum i Gdansk, flaggermusprosjekt i Romania og kunstklubb i Hellas.

Denne medlemmen understrekar at Noreg kan motverke fattigdom meir effektivt på andre måtar enn gjennom å gje løyvingar til EØS-midlar. Denne medlemmen viser til Europameldinga, NOU 2012:2, der det er nedfelt at store delar av det norske bidraget til EØS-midlar går til støtte av kulturarv og miljøprosjekt, og at utvalet stiller spørsmål ved om og eventuelt i kor stor grad det tener føremålet om utjamning av levekår.

Denne medlemmen vil understreke at norske styresmakter heile tida har presisert at Noreg ikkje har ei formell plikt til å vidareføre ordninga med EØS-midlar. Noreg har framleis ikkje noka forpliktning etter EØS-avtala til å bidra økonomisk til EU-medlemslanda.

Denne medlemmen vil peike på at Riksrevisjonen i sin rapport frå 2013 skriv at det er usikkert i kor stor grad det kan dokumenterast at dei norske EØS-midlane har medverka til sosial og økonomisk utjamning. Denne medlemmen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett reduserer løyvingane til EØS-midlar.

KAP. 118 UTENRIKSPOLITISKE SATSINGER

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 538,2 mill. kroner for 2019. Bevilgningen dekker også spesielle driftsutgifter i forbindelse med satsingsområdene, som kvalitetssikringstiltak og evaluering av tilskuddsmidler, profilering av satsinger, større internasjonale arrangementer der

Norge er vertskap, samt tiltak som styrker den norske kompetansen og innsatsen.

Komiteen vil fremheve at satsingen på de prioriterte innsatsområdene internasjonalt samarbeid, næringsutvikling, kunnskap, infrastruktur og miljøvern samt sikkerhet og beredskap videreføres i tilskuddsordningen Arktis 2030 i budsjettforslaget for 2019. Komiteen viser til at denne tilskuddsordningen er et sentralt virkemiddel i norsk nordområdepolitikk og dekker prosjekter innen de prioriterte innsatsområdene i nordområdesatsingen, slik som styrking av næringsutviklingen i nord og ivaretagelse av norske interesser i Arktis.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil understreke betydningen av kompetanse om sikkerhetsutfordringer og det transatlantiske samarbeidet. Gitt dagens sikkerhetspolitiske situasjon er NATO-samarbeidet viktigere enn på mange år, og flertallet støtter tiltak som sikrer forsvarsalliansens politiske og militære relevans.

Videreføringen av atomsikkerhetssamarbeidet med Russland, Ukraina og det øvrige Eurasia i tråd med atomhandlingsplanen for 2018–2022 er også viktig, slik komiteen ser det. Det er internasjonal enighet om nedrustning og ikke-spredning av masseødeleggende våpen, og komiteen støtter regjeringens arbeid med verifikasjon av kjernevåpennedrustning for å forhindre bruk av atomvåpen.

Komiteen viser til at forslaget til statsbudsjett for 2019 inneholder bevilgninger som dekker støtte til klima- og miljøinnsatser i tråd med Norges forpliktelser under Parisavtalen.

Komiteen støtter prioriteringen av økt tilskudd til norsk europaforskning som skal bidra til kunnskap og debatt om europapolitiske spørsmål med relevans for Norge, under bevilgningen til forskning, dialog og menneskerettigheter.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 118 post 21 med 3 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 118 post 21 bevilges med 85,532 mill. kroner.

Post 70 Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet, kan overføres, kan nyttes under post 21

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at nordområdene er Norges viktigste strategiske ansvarsområde.

Disse medlemmer viser til at det for 2019 foreslås bevilget om lag 340 mill. kroner på UD's budsjett, som er om lag samme nivå som i 2018. Disse medlemmer vil fremheve at det de siste årene har blitt gjennomført en rekke viktige satsinger for nordområdene, slik som ferdigstillelsen av forskningsfartøyet Kronprins Haakon, bevilgninger på én mrd. kroner til etablering av bredbåndsatellitter for økt sikkerhet i nordområdene og etablering av Senter for oljevernberedskap og marint miljø i Svolvær og Senter for Hav og Arktis i Tromsø.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti anser nordområdene som Norges viktigste strategiske satsingsområde. Her møtes grunnleggende nasjonale interesser og sikkerhetspolitiske hensyn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til nordområdetiltak er foreslått økt med 5 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til at Norges vitenskapsakademi for polarforskning arbeider tverrfaglig med viktige spørsmål knyttet til polarområdene. Akademiet har et utstrakt samarbeid med institusjoner i andre land og Universitetssenteret på Svalbard (UNIS). Disse medlemmer vil understreke betydningen av at Norge opprettholder sin posisjon som ledende polar-nasjon. På denne bakgrunn setter Arbeiderpartiet av 1 mill. kroner til Norges vitenskapsakademi for polarforskning i sitt alternative budsjett.

Post 72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., kan overføres, kan nyttes under post 21

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 118 post 72 med 6 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Midlene øremerkes hhv. ICAN (2 mill. kroner), Norske leger mot atomvåpen (2 mill. kroner) og Norges Fredsråd (2 mill. kroner). Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 118 post 72 bevilges med 38,621 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at utenriks- og forsvarskomiteen enstemmig vedtok å gi separat behandling som egen sak til regjeringens Utredning om Traktaten om forbud mot kjernevåpen (Forbudstraktaten), og forbeholder sine merknader til denne selvstendige behandlingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti peker på at det er et paradoks at ODA-retningslinjene ikke tillater bruk av bistandsmidler på arbeid med ikke-spredning og kjernefysisk nedrustning, gitt at sammenhengen mellom utvikling og nedrustning er forankret i FN-paktens artikkel 26, understreket i FNs spesialsesjon om temaet i 1987 og stadfestet i årlige konsensusresolusjoner i FNs generalforsamling. Det er nødvendig å engasjere globalt og langsiktig hvis framskritt skal kunne skje på nedrustningsområdet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ber derfor regjeringen om å engasjere OECD/DAC i en dialog for å finne en løsning på dette, slik at bevilgninger gitt over denne posten i framtiden kan rapporteres inn som norsk bistand igjen.

Disse medlemmer viser videre til at det humanitære initiativet mot atomvåpen, som ble startet av Norge, har tilført sårt tiltrengt dynamikk, kunnskap og deltakelse i det multilaterale kjernefysiske nedrustnings- og ikke-spredningsarbeidet.

Disse medlemmer viser videre til budsjettavtalen mellom regjeringen og Kristelig Folkeparti, hvor det øremerkes midler til ICAN, Norske leger mot atomvåpen og Norges Fredsråd. Disse medlemmer mener dette burde vært forvaltet gjennom en åpen støtteordning hvor alle organisasjoner som delte formålet med ordningen, hadde hatt anledning til å søke.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er en viktig demokratisk oppgave å finansiere organisasjoner som er aktive innen fredsarbeid, og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det er foreslått bevilget 5 mill. kroner til en egen støtteordning for opplysningsarbeid for fred.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det humanitære initiativet mot atomvåpen ble den direkte foranledningen til at FN tok et stort skritt i arbeidet for en verden fri for atomvåpen og i 2017 vedtok FN-traktaten som forbyr atomvåpen.

Dette medlem viser til at Norges rolle som pådriver i det internasjonale arbeidet for kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning må fortsette.

Dette medlem viser til regjeringens utredning som eksplisitt slår fast at det ikke er noen juridiske hindre mot at Norge kan undertegne FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Dette medlem mener videre Norge bør ønske traktaten velkommen og støtte arbeidet for å fremme den. Anmodningsvedtak nr. 623 av 26. april 2016 om kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning samt Norges lojalitet til en FN-ledet verdensorden og et regelbasert internasjonalt system understreker norsk

støtte til arbeid som støtter opp om FNs arbeid for å avskaffe atomvåpen.

Dette medlem mener at det bør prioriteres midler til norsk støtte til følgende gjensidig forsterkende formål: ytterligere forskning på og formidling av kunnskap om atomvåpens humanitære og utviklingsmessige konsekvenser og atomvåpenrelatert risiko, sivilt samarbeidsengasjement rundt atomvåpen, styrking av utviklingslands kapasitet på og aktive deltakelse i det multilaterale kjernefysiske nedrustnings- og ikke-spredningsregimet, FNs arbeid med å universalisere og iverksette FN-traktaten som forbyr atomvåpen, med mål om økt oppslutning om den normen som traktaten nedsetter, og analyse og formidling av kunnskap rundt den betydning FN-traktaten som forbyr atomvåpen har for NATO-land som ikke har atomvåpen og hvordan de kan forholde seg til den.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås bevilget 40 mill. kroner på en ny post på 02-området med formål som skissert over, og hvor det foreslås å gjenopprette støtteordningen «Opplysningsarbeid for fred» med en bevilgning på 10 mill. kroner for 2019.

Post 74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.

Komiteen vil bevilge 0,5 mill. kroner til Nordmannsforbundet/Norwegians Worldwide og bevilge 0,4 mill. kroner til Den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen. Komiteen forutsetter at dette gjøres gjennom en intern omprioritering på kap. 118 post 74 fra tilskudd til europapolitisk forskning til de nevnte øremerkede mot-tagerne.

KAP. 140 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Det foreslås bevilget 1 757,5 mill. kroner på kap. 140 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at det til administrasjon av utviklingssamarbeidet foreslås en bevilgning på 1 757,5 mill. kroner for 2019.

Komiteen viser til at bevilgningen i all hovedsak dekker lønns- og driftsutgifter til utenrikstjenestens ansatte med arbeidsoppgaver tilknyttet forvaltningen av utviklingssamarbeidet. Dette er utgifter som kan klassifiseres som offisiell utviklingsbistand i henhold til regelverket til OECDs komité for utviklingspolitikk (OECD DAC).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at proposisjonen dessverre ikke oppgir fullt ut sammenliknbare bevilgningstall – verken for regnskapet for 2017 eller saldert budsjett for 2018.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet viser til at det er dokumentert eit stort forbruk av kon-

sulenttenester innan arbeidet med administrasjon av utviklingshjelpa. Ein stadig større del av utviklingsbistanden vert administrert gjennom globale fond. Denne medlemmen viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett kuttar løyvingane til administrasjon av utviklingshjelpa med 78,7 mill. kroner – med mål om å redusere den aukande bruken av konsulenttenester samt kostbare globale fond. Denne medlemmen viser til at Senterpartiet ikkje ynskjer at Norad skal integrerast i Utanriksdepartementet, men haldast som ein kunnskapsbase for norsk bistand og fordeling av midlar til bistand frå Noreg.

KAP. 141 DIREKTORATET FOR UTVIKLINGSSAMARBEID (NORAD)

Det foreslås bevilget 302 mill. kroner på kap. 141 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen på 302 mill. kroner skal dekke administrasjonsutgifter for Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad).

Komiteen har merket seg at det pågår en omorganisering av norsk utviklingspolitikk, og at Norads budsjett vil kunne påvirkes av implementeringen av denne reformen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til den varslede reformen av bistandsforvaltningen. Flertallet mener at en vellykket bistandsreform bør ha som klar overordnet målsetting å gi best mulig utviklingseffekt. Flertallet viser til at en intensjon bak reformen er å bedre koordineringen av fagressurser i bistandsforvaltningen, og støtter dette, men frykter at outsourcing kan bidra til det motsatte. Et stadig økende bistandsvolum krever god fagkompetanse og tilstrekkelig kapasitet for å sikre en forsvarlig forvaltning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at proposisjonen dessverre ikke oppgir fullt ut sammenliknbare bevilgningstall – verken for regnskapet for 2017 eller saldert budsjett for 2018.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at bistandsbudsjettet er mer enn doblet siden forrige reform i 2004, mens antall ansatte i bistandsapparatet er på samme nivå. Dette medlem frykter at en utvikling hvor mer av bistanden kanaliseres gjennom multilaterale kanaler og globale fond, i praksis fører til en forvitring av kompetanse i Norge over tid, og vil påpeke at også bistand gjennom multilaterale kanaler krever sterk fagkompetanse i Norge. Dette medlem mener at en delegert modell, basert

på overordnede føringer fra UD, kan levere langsiktig, effektiv og kvalitetsmessig god bistand.

KAP. 144 NORSK SENTER FOR UTVEKSLINGSSAMARBEID (NOREC)

Det foreslås bevilget 195,4 mill. kroner på kap. 144 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen på 195,4 mill. kroner skal dekke samtlige utgifter tilknyttet virksomheten til Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec), både drifts- og tilskuddsmidler til utvekslingsordninger.

Komiteen har merket seg at Fredskorpset fra 1. januar 2019 skifter navn til Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec), og at hovedkontoret ble flyttet til Førde i august 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at proposisjonen dessverre ikke oppgir fullt ut sammenliknbare bevilgningstall – verken for regnskapet for 2017 eller saldert budsjett for 2018.

KAP. 150 HUMANITÆR BISTAND

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 5 396,7 mill. kroner for 2019.

Komiteen viser til at 136 millioner mennesker trenger humanitær hjelp og beskyttelse, og at over 68 millioner mennesker er på flukt. Det er et økende gap mellom behov og tilgjengelige ressurser, til tross for at det gis mer humanitær bistand enn noen gang før. En viktig grunn til dette er flere komplekse og langvarige kriser.

Komiteen understreker viktigheten av at menneskerettighetene og internasjonal humanitærrett ligger til grunn for Norges humanitære innsats.

Post 70 Nødhjelp og humanitær bistand, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår en bevilgning på 4 716,7 mill. kroner for 2019.

Komiteen viser til at bevilgningen går til å møte humanitære behov i både akutte og mer langvarige kriser, samt at det gis støtte til relevante politiske prosesser og humanitære tiltak som bidrar til redusert sårbarhet.

Komiteen merker seg at regjeringen har lansert en ny humanitær strategi, og at oppfølgingen av denne vil bli prioritert i 2019 med særlig vekt på beskyttelse mot væpnet angrep, vold, overgrep og brudd på menneskerettigheter i konflikt og katastrofer. Komiteen merker seg videre at Norge har presidentskapet i Minekonvensjonen i 2019.

Komiteen merker seg at norsk nødhjelp og humanitær bistand i hovedsak kanaliseres gjennom FN,

Den internasjonale Røde Kors-bevegelsen og norske frivillige organisasjoner. Komiteen mener det er viktig at Norge følger opp sine forpliktelser i «Grand Bargain»-erklæringen gjennom effektivisering og nye måter å arbeide på.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet peikar på at mange humanitære katastrofar har utvikla seg dei siste åra. I land som Syria, Irak, Jemen, Sør-Sudan og Somalia er det stor trong for humanitær bistand. Denne medlemmen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å auke løyvingane til humanitær bistand med 100 mill. kroner, noko som vil gje viktig hjelp til menneske med akutt behov for mat, vatn, medisinar eller helsehjelp. Gjennom å hjelpe landa som har teke imot tusenvis av flykningar, sikrar vi menneska som kan hjelpast i flyktingleirar, mellom anna i Syria sine nærrområde.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til den humanitære situasjonen i verden, som er svært utfordrende, med rekordmange mennesker på flukt fra krig og klimaendringer. I møte med de største krisene er de humanitære organisasjonene og FN underfinansiert.

Dette medlem mener derfor Norges bidrag til humanitær innsats bør økes. Dette medlem understreker at en slik økning ikke bør gå på bekostning av langsiktig bistand. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås bevilget 50 mill. kroner til humanitær bistand ut over regjeringens forslag.

Post 71 Verdens matvareprogram (WFP), kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår en bevilgning på 300 mill. kroner til kjernebistand til Verdens matvareprogram for 2019.

Komiteen merker seg Verdens matvareprogram sentrale rolle i å oppnå FNs bærekraftsmål 2 om å utrydde sult innen 2030.

Post 72 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår en bevilgning på 380 mill. kroner som kjernebidrag til UNHCR for 2019.

Komiteen viser til at UNHCR er den største og viktigste aktøren for hjelp til flyktninger og leder arbeidet med beskyttelse i FN-systemet. Komiteen understreker viktigheten av å prioritere UNHCRs arbeid med å koordinere og effektivisere framtidig flyktningsinnsats bedre.

Komiteen merker seg videre at det fra norsk side er en hovedprioritet å støtte opp om gjennomføringen av den globale flyktningsplattformen vedtatt av FN.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av å styrke rollen til FNs høykommissær for flyktninger for bedre å kunne koordinere og effektivisere den internasjonale flyktningsinnsatsen. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til UNHCR er foreslått økt med 50 mill. kroner.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet ynskjer internasjonalt samarbeid mellom suverene demokratiske nasjonalstatar og eit sterkt FN for å løyse globale utfordringar i fellesskap. Det er både i Noreg og verda si interesse å sikre eit sterkt FN.

Denne medlemmen viser til at det i dag er fleire fordrivne i verda enn nokon gong sidan FN sin høgkommissær for flyktningar (UNHCR) starta å føre statistikk i 1951. Å styrke FN sin høgkommissær for flyktningar er eit av dei aller mest effektive tiltaka me kan gjere for å avhjelpe situasjonen. Denne medlemmen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å auke løyvingane til FN sin høgkommissær for flyktningar med 150 mill. kroner.

KAP. 151 FRED, SIKKERHET OG GLOBALT SAMARBEID

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 2 042,79 mill. kroner for 2019 til norsk fred- og forsoningsinnsats og globalt samarbeid.

Det er komiteens oppfatning at fred- og forsoningsarbeid krever langsiktighet, og komiteen støtter at Norge opprettholder og videreutvikler spisskompetanse knyttet til overgangsrettferdighet og kvinners aktive deltagelse i fredsprosesser. Komiteen vil særlig fremme resultatene Norge har bidratt til å oppnå i fredsarbeidet i Colombia og på Filippinene.

Komiteen mener grenseoverskridende sikkerhetsutfordringer som organisert kriminalitet, ulovlig handel, radikaliserings og voldelig ekstremisme og ikke-spredning av kjernevåpen angår oss også her hjemme i Norge. Komiteen imøteser budsjettforslagets prioritering av arbeid med disse sikkerhetsutfordringene, spesielt i sårbare stater og regioner i Afrika.

Komiteen mener migrasjon utgjør en av vår tids store utfordringer, og støtter tiltak for å motvirke migrasjonsdrivende forhold gjennom blant annet internasjonalt samarbeid og bistand. Komiteen støtter derfor innsatsen til land i det sårbare beltet fra Atlanterhavet i vest via Sahel, Nord-Afrika og Afrikas horn til Midtøsten, Afghanistan og Pakistan i øst.

Komiteen deler regjeringens ønske om et sterkt og handlingskraftig FN og dermed budsjettforslagets bidrag til reformarbeidet i FN.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 151 post 71 med 50 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 151 post 71 bevilges med 282,7 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at ulovlig hogst i verdens regnskoger er et internasjonalt problem med alvorlige ringvirkninger. Skogkriminalitet er en trussel mot verdens regnskoger og økosystemer. Ulovlig fiske skjer i alle verdens havområder, men er særlig omfattende i farvann utenfor fattige land. Dette truer livsgrunnlaget for mange kystsamfunn, svekker matsikkerhet, øker fattigdom og medfører tap av nasjonale skatteinntekter, og ikke minst rasering av marine økosystem.

Dette medlem viser til at Norge har vært en pådriver i et gryende arbeid de siste ti årene for å styrke det internasjonale arbeidet med å få på plass et sterkere styresett for fiskeri. Med utgangspunkt i denne erfaringen bør Norge støtte målrettede aktiviteter for å avdekke og stoppe ulovlig fiske og fiskerirelatert kriminalitet.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor denne posten foreslås økt med til sammen 50 mill. kroner øremerket tiltak mot tjuvfiske og ulovlig hogst.

Post 72 Sårbare stater og regioner, kan overføres

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet meiner bistandspolitikken opp mot sårbare statar og regionar må vere tufta på prinsippet om hjelp til sjølvhjelp, dette for å sikre stabilitet i dei sårbare statane og regionane. Denne medlemmen viser til Senterpartiets alternative budsjett og fokus på berekraftig matproduksjon.

Post 74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., kan overføres

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at en satsing på jobbskaping ikke kan skje uten at en arbeider systematisk for at det skapes anstendige jobber. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås bevilget 5 mill. kroner ILOs arbeid for et regulert arbeidsliv og anstendige jobber.

KAP. 152 MENNESKERETTIGHETER

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 680,157 mill. kroner for

2019. Komiteen mener det både er i Norges interesse og en moralsk plikt å støtte opp om liberale verdier og menneskerettigheter i hele verden. Komiteen støtter derfor at regjeringen i budsjettforslaget for 2019 øker innsatsen for menneskerettighetene internasjonalt.

Komiteen understreker at arbeid for menneskerettighetene er essensielt for å oppnå bærekraftige resultater innenfor FN og utgjør ett av FNs tre pilarer, sammen med fred og sikkerhet og utvikling. Komiteen viser til at relevante aktører for utførelse av innsatsen gitt ved denne bevilgningen både er norske, internasjonale og nasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner og institusjoner, mellomstatlige organisasjoner og nasjonale myndigheter.

Komiteen ønsker særlig å understreke at yttringsfrihet og uavhengige medier inngår i menneskerettighetene, slik det også fremkommer i budsjettforslaget.

Komiteen vil også understreke at bevilgningene dekker kjernestøtte til FNs høykommissær for menneskerettigheter, og at denne øremerkede støtten fra og med 2019 bevilges over egen budsjettpost, post 71.

Post 70 Menneskerettigheter, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil øremerke 3 mill. kroner under post 70 til Human Rights Foundation, organisatorene av Oslo Freedom Forum.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 152 post 70 med 20 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Dette flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 152 post 70 bevilges med 535,157 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av å styrke den internasjonale innsatsen for anstendige jobber og et velregulert arbeidsliv og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor støtten til 100-årsjubilanten Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) er foreslått økt med 10 mill. kroner.

KAP. 159 REGIONBEVILGNINGER

Det foreslås bevilget 3 099,2 mill. kroner på kap. 159 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen merker seg at i den nye budsjettstrukturen vil tiltak som bidrar til stabilisering, demokratisering og inkluderende økonomisk vekst med sikte på bærekraftig utvikling, dekkes under dette kapittelet, i tillegg til tiltak som sørger for rettsikkerhet for alle og ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer i

tråd med FNs bærekraftsmål nr. 16. Komiteen merker seg videre at en del tiltak som tidligere fikk støtte under poster på dette kapitlet, nå er flyttet til de tematiske kapitlene i budsjettproposisjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at selv om en omlegging av budsjettstrukturen fremstod som nødvendig, er den likevel gjennomført på en måte som gjør det vanskelig å få en helhetlig oversikt over hvilke tiltak som har blitt økt eller redusert sammenlignet med fjorårets budsjett, for eksempel fordi det ikke vises til sammenlignbare tall under hvert kapittel. Departementet har heller ikke imøtekommet spørsmål om en konkret oversikt, men henvist til proposisjonen. Disse medlemmer mener dette er uheldig, ettersom det forringer muligheten til å følge utviklingen i ulike satsinger over tid.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett vil øymerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bistand til landbruksbistand. Denne medlemmen meiner at ein større del av bistanden til Afrika, Asia, Midtausten, Nord-Afrika og Latin-Amerika må nyttast til å sikre auka og berekraftig matproduksjon. Støtte til landbruksorganisasjonar og andre organisasjonar i rurale område må gjevast auka prioritet.

Denne medlemmen viser til at Senterpartiet ynskjer å støtte FN sitt arbeid for mattryggleik og klimatilpassa landbruk, som nettopp er ein del av kjernen av Senterpartiets bistandspolitikk. Denne medlemmen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å auke løyvingane til FN sitt program for mattryggleik og klimatilpassa landbruk med 100 mill. kroner.

Denne medlemmen viser til FN sitt bærekraftsmål nr. 2, som seier at ein skal utrydde svolt, oppnå mattryggleik og betre ernæring og fremje berekraftig landbruk. Denne medlemmen understrekar at det trengst ei auka satsing på mattryggleik og klimatilpassa landbruk for å nå dette målet.

Post 70 Midtøsten og Nord-Afrika, kan overføres

Komiteen merker seg til at tiltak over denne posten i den nye budsjettstrukturen inkluderer budsjettstøtten til de palestinske myndighetene (PA), kjerne- støtten til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) og annen relevant innsats i regionen.

Komiteen viser til at målet med støtten til PA er å bygge et institusjonelt fundament og sikre et bærekraftig økonomisk grunnlag for en framtidig palestinsk stat, og at støtte til den palestinske økonomien fremdeles er et viktig bidrag til å fremme tostatsløsningen. Komiteen viser videre til at støtten er under kontinuerlig

kontroll og gjenstand for reformkrav for å gi større sikkerhet for at midlene går til tiltenkte formål og bekjempe korrupsjon, og støtter dette. Komiteen viser til at et viktig innsatsområde for Norge er å bidra til en bedret situasjon for befolkningen på Gaza, og støtter denne prioriteringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 159 post 70 med 25 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 159 post 70 bevilges med 447,807 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at UNRWA har fått kutt i sine bevilgninger etter at USA valgte å kutte all støtte til organisasjonen. Disse medlemmer mener Norge bør vurdere å øke støtten til UNRWA som følge av kuttene fra USA, gitt viktigheten av UNRWA for å sikre palestinske flyktninger et verdig helse- og utdanningstilbud.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at FN-organisasjonen for palestinske flyktninger, UNRWA, i lang tid har rapportert om betydelig underfinansiering av sitt arbeid. Palestinske flyktninger befinner seg i stor grad i leire i Jordan, Syria, Libanon og Palestina. Flere av disse landene er nå prioritert for humanitær bistand på grunn av det store antallet flyktninger de har mottatt som følge av krigen i Syria. Det øker også utfordringene for palestinske flyktninger. Svært mange er blitt drevet på flukt på nytt internt i Syria. Libanon og Jordan har stengt sine grenser for palestinske flyktninger fra Palestina, og de som allerede befinner seg i disse landene, er nå i større grad avhengige av humanitær hjelp.

Disse medlemmer viser til at USAs president Donald Trump for kort tid siden kunngjorde at USA vil kutte støtten til UNRWA, og mener det er svært bekymringsfullt for situasjonen i Midtøsten.

Disse medlemmer viser til den nye budsjettstrukturen og at UNRWA ikke lenger står som egen post, men som del av regionbevilgningen for Midtøsten og Nord-Afrika. Disse medlemmer viser til at det vanskeliggjør å følge utviklingen i støtten til UNRWA over tid, og oppfordrer regjeringen til å opprette en egen post i budsjettet for UNRWA fra og med statsbudsjettet for 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative budsjett, der bevilgning

gen til FNs arbeid blant palestinere (UNRWA) er foreslått økt med 25 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett vil øymerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bistand til landbruksbistand.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningene med 70 mill. kroner til UNRWA ut over regjeringens forslag, som et direkte motsvar til amerikanernes kutt.

Post 71 Europa og Sentral-Asia, kan overføres

Komiteen merker seg til at tiltak over denne posten i den nye budsjettstrukturen inkluderer støtte til tiltak på Vest-Balkan, og i Eurasia, i tillegg til ODA-godkjente prosjekter og programmer i regi av OSSE og Europarådet.

Komiteen merker seg videre at flere av landene som omfattes av støtten, lider under svak økonomisk utvikling, høy arbeidsledighet, korrupsjon og svake rettsstater som i sin tur øker risikoen for økt spenningsnivå, men at flere av landene også ser positive utviklingstrekk når det gjelder demokrati, rettsikkerhet, godt styresett og menneskerettigheter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 159 post 71 med 80 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 159 post 71 bevilges med 675,674 mill. kroner.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett vil øymerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bistand til landbruksbistand.

Post 72 Afghanistan, kan overføres

Komiteen merker seg at tiltak over denne posten i den nye budsjettstrukturen inkluderer støtte til politisk stabilisering, sikkerhet og godt styresett i Afghanistan.

Komiteen merker seg at den forverrede sikkerhetssituasjonen, mangel på en løsning på konflikten med Taliban og utbredt korrupsjon setter press på resultatene som er oppnådd når det gjelder institusjonsbygging, kvinners stilling, jenters skolegang og bedret tilgang på helsetjenester for befolkningen. Komiteen merker seg at Afghanistan vil være avhengig av interna-

sjonal bistand i lang tid. Komiteen merker seg videre at Norge vil fortsette å støtte regionalt samarbeid og arbeid for demokratisk utvikling og økt respekt for rettigheter, spesielt kvinners rettigheter, og at afghanske myndigheter forventes å levere på forpliktelser om reform, demokrati, anti-korrupsjon og kvinners rettigheter, og støtter opp om dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener at økt respekt for kvinners rettigheter og kvinners økte deltakelse også kunne vært løftet som en selvstendig målsetting for bevilgningen på dette kapitlet.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 159 post 72 med 10 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Dette flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 159 post 72 bevilges med 574,5 mill. kroner.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett vil øymerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bistand til landbruksbistand.

Post 75 Afrika, kan overføres

Komiteen merker seg til at tiltak over denne posten i den nye budsjettstrukturen inkluderer innsats i Afrika sør for Sahara, med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid og Norges partnerland.

Komiteen viser til at det samtidig er knyttet utfordringer til sterk befolkningsvekst og for få nye jobber, og at svakt og mangelfullt styresett, korrupsjon og langvarige konflikter og flyktningstrømmer preger flere land på kontinentet.

Komiteen merker seg også at det foreslås å prioritere tiltak som styrker afrikanske institusjoner og fremmer stabilitet, demokratiske prosesser og menneskerettigheter, godt styresett og rettsstatsprinsipper, inkludert støtte til valg gjennomføring og sivilt samfunn, og videre at det prioriteres tiltak for å bidra til jobbskaping og inkluderende økonomisk utvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, vil vektlegge viktigheten av at veksten på kontinentet er grønn og klimavennlig, og at dette følges opp som et tverrgående hensyn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Ven-

streparti viser til at økt rettssikkerhet og respekt for menneskerettighetene er prioritert over regionbevilgningen til Afrika for 2019. Det er viktig, særlig i en region med mange konflikter og i en situasjon der afrikanske land ønsker flere utenlandske investeringer. Disse medlemmer understreker at arbeid med menneskerettigheter bør legge særlig vekt på maktforhold mellom kjønn og å sikre kvinners rettigheter.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti viser til tal frå FN sin organisasjon for landbruk og ernæring som indikerer at Afrika dei seinaste åra har importert om lag ein fjerdepart av matbehovet sitt. I dei siste tiåra har arealekspansjonen i Afrika stoppa opp. Med aukande folkesetnad vert den eksisterande matproduksjonen delt på stadig fleire. Samstundes vert jorda utarma. Det hastar med å starte ei utvikling der produktiviteten i jordbruket aukar basert på ei berekraftig forvaltning av jorda som kjem alle innbyggjarar og komande generasjonar til gode. Desse medlemene understrekar at FN sin organisasjon for landbruk og ernæring har slått fast at det gjennom naudsynte politiske tiltak er fullt mogleg å sikre ein berekraftig auke i matproduksjonen som er større enn folkeveksten.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett vil øyremerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bistand til landbruksbistand.

Post 76 Asia, kan overføres

Komiteen merker seg til at tiltak over denne posten i den nye budsjettstrukturen inkluderer støtte til tiltak i land i Asia og Oseania for å bidra til politisk stabilisering og bedre styresett samt multisektorprogrammer og regionale tiltak.

Komiteen merker seg vidare at samarbeidet med Indonesia, Myanmar og Nepal er prioritert over denne posten, og anser det som en videreføring av tidligere prioriteringer, til tross for at bistand til Afghanistan nå er skilt ut under en egen budsjettpost.

Komiteen viser til at Norge vil fortsette å støtte overgangen fra sentralstyre til føderalt system i Nepal. Videre viser komiteen til at en i Myanmar vil fortsette å bidra til reform- og demokratiseringsprosessen i landet, med fokus på fred og forsoning, og at Myanmar er satsingsland for kvinner, fred og sikkerhet. Komiteen merker seg at planene for samarbeid med Indonesia ikke er utdypet i budsjettproposisjonen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S

(2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 159 post 76 med 30 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 159 post 76, bevilges med 80,328 mill. kroner.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett vil øyremerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bistand til landbruksbistand.

Post 77 Latin-Amerika, kan overføres

Komiteen merker seg til at tiltak over denne posten i den nye budsjettstrukturen inkluderer bistand til Colombia og Guatemala i tillegg til enkelte regionale satsinger for fremme av bærekraftsmålene.

Komiteen viser til fredsprosessen i Colombia og Norges innsats for å bidra til bærekraftig fred etter 50 år med borgerkrig. Komiteen merker seg at prioriteringene i samarbeidet med Colombia over denne posten inkluderer brede satsinger med vekt på reintegrering, utdanning og jobbskaping i tidligere konfliktrammede områder, men at Colombia også mottar bistand over en rekke andre poster i budsjettet, noe som gjør Norge til en betydelig samarbeidspartner for Colombia.

Komiteen merker seg vidare at støtten til den internasjonale kommisjonen mot straffefrihet (CICIG) videreføres i Guatemala, og at hovedsatsingen på Maya-programmet i samarbeid med UNDP videreføres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at mange land i regionen er preget av uro. Det er til dels høyt konfliktnivå knyttet til forvaltning av naturressurser, spesielt innen utvinningsindustrien. Flertallet viser til at andelen drap knyttet til konflikter om utvinning av naturressurser har økt de siste årene, og at to tredeler av drap på aktivister og menneskerettighetsforkjempere i 2017 skjedde i Latin-Amerika. Flertallet understreker viktigheten av at norske investeringer i regionen tar høyde for at risikoen for å bidra til brudd på menneskerettighetene er høy.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 159 post 77 med 30 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Dette flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 159 post 77 bevilges med 130,35 mill. kroner.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett vil

øyremerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bi-stand til landbruksbistand.

KAP. 160 HELSE

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 3 885,686 mill. kroner for 2019. Denne bevilgningen omfatter blant annet forebygging av smittsomme sykdommer, barne- og mødre-dødelighet, seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og global helsesikkerhet.

Komiteen vektlegger at innsats for global helse utgjør et av de prioriterte temaene for norsk bistand, og verdsetter Norges posisjon som en verdensledende aktør på dette feltet.

Komiteen viser særskilt til norsk innsats for å bidra til FNs bærekraftsmål 3 om god helse og hvordan denne støtten i hovedsak går til globale finansieringsmekanismer og støtte til forskning og produktiv utvikling, i tillegg til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Komiteen støtter norske frivillige bidrag til Verdens helseorganisasjon (WHO) og denne organisasjonens mål for perioden 2019–2023 om at én milliard flere mennesker skal dra nytte av universell helsedekning. Komiteen støtter også støtten til FNs aidsprogram (UNAIDS) og målsettingen om å oppnå en årlig reduksjon i antallet hivsmittetilfeller med en halv million globalt.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at grå stær er ei utfordring som gjer at mange i verda har svekka syn. I utviklingsland manglar midlane til å behandle grå stær, noko som fører til at mange vert blinde. For høvesvis små midlar kan mange tusen behandlast og behalde synet.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative budsjett og løyving på 10 mill. kroner for å forhindre grå stær.

Post 70 Helse, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 160 post 70 med 15 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 160 post 70 bevilges med 3 570,186 mill. kroner.

Post 71 Verdens helseorganisasjon (WHO), kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kris-

telig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 160 post 71 med 25 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 160 post 71 bevilges med 225,5 mill. kroner.

KAP. 161 UTDANNING, FORSKNING OG FAGLIG SAMARBEID

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 3 788,279 mill. kroner.

Komiteen mener satsing på utdanning, forskning og faglig samarbeid er en viktig grunnstein og forutsetning for å oppnå norske utenrikspolitiske og utviklingspolitiske målsettinger.

Komiteen vil understreke at utdanning er en forutsetning for økt yrkesdeltakelse og økonomisk utvikling.

Komiteen vil framheve hvor viktig det er at jenters mulighet til utdanning styrkes, som en del av Norges internasjonale likestillingssatsing.

Komiteen merker seg at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har prioritert kvalitetsfremmende utdanningstiltak med fokus på å bedre kompetansen blant lærere.

Komiteen er også bevisst på at budsjettframlegget prioriterer digitale og innovative løsninger for å oppnå de utdanningspolitiske målsettingene.

Komiteen vil videre understreke viktigheten av at norske forskningsmiljø med høy kompetanse på prioriterte utenriks- og utviklingspolitiske temaer støttes, og at det legges til rette for internasjonalt forskningssamarbeid.

Komiteen merker seg at budsjettframlegget medfører en styrking av Kunnskapsbanken, derunder spesielt skatterelatert bistand.

Komiteen imøteser også etableringen av et nytt Digitalisering for utvikling-program i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019.

Post 70 Utdanning, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 161 post 70 med 30 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 161 post 70 bevilges med 2 764,456 mill. kroner.

Post 71 Forskning, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på

kap. 161 post 71 med 10 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 161 post 71 bevilges med 182,109 mill. kroner.

Post 72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, mener at godt utviklede skattesystemer er med på å sikre at selskaper betaler skatt i landene de opererer i, og bidrar også til å hindre skatteunndragelse og kapitalflukt, og derfor må også nasjonale skattemyndigheter i utviklingsland styrkes.

Flertallet viser til det internasjonale Addis Tax Initiative og at Norge gjennom dette initiativet er forpliktet til å øke bistanden til Skatt for utvikling til et nivå på 260 mill. kroner innen 2020. Flertallet mener Norge bør overholde forpliktelsene og skalere opp skattebistanden mot 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett der bevilgningen til Skatt for utvikling-programmet foreslås økt med 50 mill. kroner ut over regjeringens budsjettframlegg. Disse medlemmer legger videre til grunn at over halvparten av disse midlene skal brukes på tiltak i land i Afrika sør for Sahara.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der Skatt for utvikling-programmet foreslås styrket med 120 mill. kroner for 2019 ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at alle land er avhengige av statlige inntekter for å sikre gode velferdsordninger og utvikling. En viktig grunn til at økonomiske ulikheter i verden har økt kraftig, er ulovlig kapitalflukt og multinasjonale selskapers skatteunndragelser. Dette rammer stater evne til å mobilisere egne ressurser og sikre velferd til egen befolkning. Dette medlem mener det vil kreve god kontroll med banker og finansnæring. Dette medlem mener at for å få bukt med den økende ulikheten, bidra til utvikling og bekjempe fattigdom trengs bedre internasjonale skattesystemer og bedre internasjonal kontroll med finansstrømmer, og skatteparadisene må bekjempes. Som et middel for å nå dette målet mener dette medlem at støtte til FNs skattekomité for et arbeid med en internasjonal konvensjon mot skatteparadis bør prioriteres. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås bevilget 5 mill. kroner til dette formålet.

KAP. 162 NÆRINGSUTVIKLING, LANDBRUK OG FORNYBAR ENERGI

Det foreslås en bevilgning på 4 685,7 mill. kroner på kap. 162 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at kap. 162 omtaler noen av regjeringens hovedsatsinger i utviklingspolitikken. Komiteen merker seg at bevilgningsforslagets mål blant annet er å bidra til jobbskaping, øke eksporten av varer og tjenester fra fattige land, etablere bærekraftige mat-systemer, øke energitilgangen og øke investeringer i utviklingsland. Komiteen peker på at anstendige arbeidsplasser, handel, tilgang til stabil elektrisitet og investeringer er både forutsetninger og drivere for å oppnå bærekraftig økonomisk vekst, og at et mer effektivt landbruk er blant de mest virkningsfulle tiltakene mot ekstrem fattigdom.

Post 70 Næringsutvikling og handel, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, ser positive effekter av ordningen «Students at Risk», hvor studenter som på grunn av sitt engasjement for menneskerettigheter og demokrati har blitt fratatt sin rett til høyere utdanning, får fullføre sin utdanning i Norge. Flertallet ber Utenriksdepartementet videreføre ordningen til 2021 før en ny evaluering gjennomføres.

Medlemene i komiteen fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til FN sitt berekraftsmål nr. 8 om anstendig arbeid og økonomisk vekst. Medan dei største kapitaleigarane og internasjonale selskapa får fleire investeringsmoglegheiter – til dømes frå norsk side gjennom Norfund – opplever vanlege arbeidstakarar ofte hardare kamp om jobbar og press mot løn og arbeidstakarrettar. Den internasjonale arbeidstakarorganisasjonen ILO skriv i rapporten sin om trendar i arbeidslivet for 2017 at i Afrika sør for Sahara er dårlege jobbar ei større utfordring enn mangelen på jobbar. Desse medlemene vil understreke viktigheita av at arbeidsplassane som vert skapte, skal sikre arbeidstakarane sin rett til anstendige arbeidsvilkår.

Desse medlemene meiner at for å oppnå reelle ringverknader av bistanden må lokale jobbar også skapast gjennom å satse på lokale gründerar. Små- og mellomstore bønder må verte i stand til å delta i heile verdikjeda frå produksjon til vidareforedling, marknadsføring, sal og dinest eksport. Ei høvesvis stor satsing på storskala og eksportretta jordbruk vil føre til at jorda vert konsentrert på færre hender, og produksjon av eksportvarer vil gå ut over produksjonen av mat til eiga befolkning. Ein mister òg samfunnseffekten av at bønder

eig si eiga jord, organiserer seg og produserer mat, først for den lokale marknaden, dinest for nasjonale, regionale og internasjonale marknader. Det må investerast i tiltak som gjer bøndene i stand til å handtere heile verdikjeda og produsere mat av ein slik kvalitet at den kan eksporterast. Det bør òg presiserast at satsing på eksport ikkje må erstatte mattryggleik og matproduksjon til eiga befolkning.

Desse medlemene mener at satsingen på næringsliv og jobbskaping må følges opp av ressurser til arbeidet med å sikre etterlevelse av menneskerettighetene i møte med næringslivet. Disse medlemmer viser til evalueringsrapporten gjort av KPMG for Norad om menneskerettigheter i bistanden. Rapporten finner at selv om FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) er godt forankret og kommunisert gjennom stortingsmeldinger og førende dokumenter for utviklingssamarbeidet, er implementeringen av disse politiske føringene ufullstendig. Rapporten avdekkjer store forskjeller i hvordan statlige aktører forstår sitt ansvar for å fremme og beskytte menneskerettigheter. Videre mangler det en tydelig forståelse for statlige aktørers ansvar for å sikre adekvate aktsomhetsvurderingar av menneskerettigheter hos de næringslivsaktørene som er involvert i bistanden. Disse medlemmer viser til at rapporten sier at det er uklarthet om hvem fra myndighetenes side som er ansvarlig for å sikre at det er en klar forståelse hos statlige aktører, samt å monitorere og følge opp implementeringen av UNGP, som fører til at en vet lite om i hvilken grad utviklingssamarbeidet som involverer næringsliv, bidrar til å fremme og beskytte menneskerettigheter.

På dette grunnlaget fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre samstemthet mellom satsingen på næringsfremme og menneskerettigheter gjennom å prioritere arbeid med menneskerettigheter i næringslivsbistanden.»

Post 71 Matsikkerhet og landbruk, kan overføres

Komiteen noterer seg at regjeringen jobber med en handlingsplan for bærekraftige matsystemer, som innebærer en betydelig opptrapping av innsatsen på matsikkerhets- og landbruksområdet. Komiteen understreker viktigheten av at regjeringen i denne sammenheng vil arbeide for at mer av potensialet innen havbruk og fiskeri blir utnyttet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 162 post 71 med 100 mill. kroner i forhold til regjerin-

gens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 162 post 71 bevilges med 1 091,966 mill. kroner.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet understrekar at Noreg må bruke meir ressursar på å gje fleire menneske sikker tilgang på trygg mat. Studiar har vist at den mest effektive måten å redusere fattigdom på er å støtte småbønder i utviklingsland. Noreg har høg kompetanse innan landbruk. Eit landbruk som gir auka produktivitet tufta på berekraftig forvaltning av jorda og naturressursane, er avgjerande for å løfte fleire menneske ut av svolt og fattigdom. Denne medlemen peikar på at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår at minst 10 pst. av all bilateral bistand vert øymerka til dette. Samstundes reverserer Senterpartiet i sitt alternative budsjett regjeringa sitt føreslåtte kutt i støtta til sivil samfunn ved å løyve 140 mill. kroner til dette føremålet. Vidare øymerkar Senterpartiet 100 mill. kroner til organisasjonar som driv landbruksbistand retta mot småskala landbruk. Denne medlemen vil understreke at arbeidet med å sikre folk trygg tilgang til mat og vatn er minst like viktig i dag som det har vore tidlegare.

Denne medlemen meiner at det ikkje er nok at fleire menneske får ta del i den formelle landbruksøkonomien dersom ein skal skape reelle positive ringverknader, i alle høve dersom dette skjer gjennom løna arbeid. Fleire bønder og småfiskarar må få moglegheit til å skape sin eigen arbeidsplass og delta i større delar av verdikjeda. Denne medlemen meiner at målformuleringa bør endrast. Målet må vere at menneske, og spesielt kvinner, får høve til å skape sin eigen arbeidsplass gjennom gründerverksemd og anna deltaking i den formelle landbruksøkonomien.

Denne medlemen viser til at føremålet med løyvingane til mattryggleik i 2017 var «å redusere sult og styrke matsikkerheten gjennom bl.a. å investere i småskala bønder, småskalafiske og berekraftig klimatilpassa landbruk og naturressursforvaltning». Denne medlemen meiner at å kjempe mot svolt bør vere førande for all satsing på mattryggleik og at målet om å investere i småskala jordbruk og fiske bør vidareførast. Denne medlemen meiner at målformuleringa bør utvidast med desse tilleggga:

- Svolt er redusert
- Mattryggleik er styrka, mellom anna gjennom investeringar i småskala landbruk, småskala fiske og berekraftig, klimatilpassa landbruk og naturressursforvaltning

Denne medlemen vil vidare peike på det positive i at regjeringa vil satse på mattryggleik og jordbruk. Denne medlemen merkar seg at det er uklart i budsjettet korleis desse midlane skal fordelast. Dei siste åra har det vore kutta dramatisk i den bilaterale bistanden,

samstundes som summen av midlar kanalisert gjennom store fond er kraftig auka. Denne medlemmen merker seg òg at dette er eit strategisk val frå regjeringa si side. Denne medlemmen viser til opptrappingsplanen i revidert nasjonalbudsjett for 2018, der kjernestøtte til CGIAR, FAO, IFAD og WFP og naudhjelp til saman utgjorde godt over halvparten av den totale satsinga. Denne medlemmen meiner støtta til lokale og nasjonale organisasjonar må aukast.

Post 72 Fornybar energi, kan overføres

Komiteen støtter at en del av innsatsen rettes mot å forbedre investeringsklimaet gjennom tiltak som skal redusere risikoen for private investeringer i fornybar energi.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, merker seg at regjeringen foreslår å doble innsatsen for fornybar energi fra 2017 til 2019, og at regjeringen dermed har innfridd løftet fra Meld. St. 24 (2016–2017) Felles ansvar for felles fremtid.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringens partiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 162 post 72 med 20 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Dette flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 162 post 72 bevilges med 1 142 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at fornybar energi er en av fem hovedprioriteringer i regjeringens utviklingspolitikk. I tillegg til direkte bevilgninger over fornybar-posten er også Norfund et nøkkelinstrument for fornybar-investeringer. Det er et mål at om lag 50 pst. av Norfunds investeringsvolum skal gå til fornybar energi. I 2013 ble det foreslått brukt 1,997 mrd. kroner til fornybar energi. Disse medlemmer viser til at det i 2019 er foreslått å bruke 2,059 mrd. kroner over de samme postene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i regjeringen Stoltenbergs budsjettforslag for 2014 ble foreslått bevilget 1 661 mill. 2018-kroner (1 464 mill. 2013-kroner) til den daværende post 166.74 Fornybar energi. Proposisjonens foreslåtte bevilgning til fornybar energi i 2019 på 1 122 mill. kroner er altså et kutt på om lag en halv mrd. kroner sammenliknet med 2013.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av at utbygging av ren energi i utviklingsland har en rekke positive effekter. Tilgang til energi er en nødvendig forutsetning for økonomisk utvikling, norsk næringsliv har naturlige fortrinn innen fornybar energi og klimateffekten er åpenbart positiv. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til fornybar energi er foreslått økt med 80 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer legger videre til grunn at over halvparten av disse midlene skal brukes på tiltak i land i Afrika sør for Sahara.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker viktigheten av en satsing på fornybar energi i utviklingsland. Dette medlem vil peke på at satsing på fornybar energi i utviklingsland kan bety at en kan sikre en stabil strømforsyning, for eksempel til et sykehus hvor operasjoner gjennomføres uten strømavbrudd, vaksiner kan oppbevares kjølig, mat kan lagres forsvarlig og kuvøser og medisinsk utstyr kan få tilgang til strøm. For skolebarn handler det både om tilgang til leselys og til ny teknologi som bruk av data. Fornybar energisatsing gjør at folk kan lade mobilen sin og dermed få tilgang til tjenester som bank og værvarsling. Dette medlem merker seg at tross en økning til fornybar energi i forslaget til statsbudsjett for 2019, er bevilgningene til fornybar energi redusert hvert år siden regjeringen Solberg tiltrådte, og støtten vil i 2019 fremdeles være lavere enn i 2013-budsjettet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke denne posten med 300 mill. kroner.

Post 75 NORFUND – tapsavsetting

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å øke kapitaltilførelsen til Norfund, det viktigste enkeltstående instrumentet for næringsutvikling i utviklingsland, og viser til regjeringens målsetting om å styrke Norfund med 50 pst. i inneværende periode. Komiteen merker seg videre at det er opprettet en ordning for prosjektutvikling og risikoavlastning for å styrke Norfunds evne til å investere i de minst utviklede landene, investeringer som er forbundet med høy risiko på grunn av umodne kapitalmarkeder.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til en evaluering av Norfund og andre nordiske fond, «Investments in Sustainable Development» fra 2016. Rapporten vurderte rapporteringsrutinene til Norfund og andre lignende nordiske fond. Mens Norfund kom godt ut på flere punkt, som deres relativt aktive eierskapspolitikk og at de har en mer aktiv politikk enn

andre fond hva gjelder kapitalflukt, inneholdt rapporten også flere kritiske merknader.

Disse medlemmer viser til at Norfund ble kritisert for ikke å ha en systematisk tilnærming til rapportering av hvordan ulike menneskerettighetskonvensjoner ble fulgt opp i deres investeringer, de manglet en konkret policy for å følge opp FNs klimakonvensjoner i sine investeringer, og de manglet rutiner for å sikre at investeringene bidrar til bærekraftig utvikling. Norfund har, ifølge rapporten, i for liten grad hatt mål som er samstemte med FNs utviklingsmål, og er for fokusert på enkle, kvantifiserbare kriterier. Disse medlemmer viser til at for eksempel rapporteres sysselsatte i selskaper hvor Norfund er inne på eiersiden, men uten å se om dette er anstendige jobber, og om jobbene bidrar til bærekraftig utvikling. Rapporten peker på at flere av de andre nordiske fondene hadde bedre rutiner på flere av disse feltene, og rapporten hadde mange konkrete anbefalinger til Norfund – om hvordan de kunne forbedre rapporteringsrutiner for i større grad å støtte opp om en bredere utviklingsagenda og gjøre det mulig å undersøke den faktiske utviklingseffekten av investeringene i fondet. Det er avgjørende at Norfund opererer på en måte som er samstemt med resten av utviklingspolitikken.

Disse medlemmer mener utviklingseffekten av Norfund og satsingen på næringsutvikling ikke er godt nok dokumentert, og mener denne bør reduseres inntil en større evaluering er gjort og retningslinjene er endret i tråd med dette.

KAP. 163 KLIMA, MILJØ OG HAV

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 1 489,509 mill. kroner for 2019.

Komiteen mener konsekvensene av klimændringer og miljøforringelse utgjør en av de største truslene mot menneskers livsgrunnlag. Komiteen støtter derfor regjeringens valg av klima, miljø og hav som et hovedsatsingsområde, og at innsatsen her er foreslått styrket for 2019.

Komiteen viser til at norsk innsats innen klima og miljø i hovedsak skal gå til finansiering av utslippsreduksjon og klimatilpasningstiltak, samt teknologisamarbeid i utviklingsland. Komiteen viser videre til at Det grønne klimafondet (GCF), opprettet i 2010, er hovedkanal for norsk multilateral klimafinansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i utviklingsland.

Komiteen ønsker særlig å trekke frem at Norge, som en høyteknologisk maritim nasjon, har verdifulle fortrinn når det kommer til bekjempelse av marin forsøpling. Komiteen støtter derfor regjeringens foreslåtte innsats for å finansiere tiltak som skal bidra til å forebygge og redusere marin forsøpling. Et spesielt vik-

tig tiltak i denne sammenheng er å øke kapasiteten for å hindre utslipp av avfall og plast til havet.

Post 70 Miljø og klima, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 163 post 70 med 10 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 163 post 70 bevilges med 973,642 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til det grønne klimafondet, og at regjeringen legger opp til å følge opp de langsiktige planene for finansiering av fondet. Dette medlem mener løftene fra rike land om klimastøtte til fattige land har vært svært viktige for å bygge tillit i internasjonalt klimasamarbeid, og mener denne støtten bør økes ytterligere. Dette medlem mener videre det er viktig å rette støtten inn slik at det blir en reell balanse mellom støtte til utslippsreducerende tiltak og klimatilpasningstiltak.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der Sosialistisk Venstreparti foreslår å øke støtten til det grønne fondet med 200 mill. kroner for 2019 ut over regjeringens forslag, og at dette øremerkes klimatilpasningstiltak.

KAP. 164 LIKESTILLING

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 1 002,219 mill. kroner.

Komiteen ser på satsing for likestilling internasjonalt som en hjørnestein av Norges utenrikspolitiske engasjement.

Komiteen vil understreke at likestilling er et sentralt virkemiddel i arbeidet for økonomisk utvikling og demokratifremme.

Komiteen vil understreke at muligheten til å delta i og utforme politiske prosesser og beslutninger er avgjørende for likestilling, og at regjeringens satsing på likestilling må prioritere tiltak som fremmer jenter og kvinners politiske deltakelse.

Komiteen vil samtidig påpeke at vold mot kvinner og jenter er et stort hinder for politisk og økonomisk likestilling. Komiteen er derfor glad for at Norges internasjonale arbeid har som målsetting å forebygge vold mot kvinner.

Komiteen er også overbevist om at kvinner og jenters rett til seksuell og reproduktiv helse er en viktig katalysator for likestilling. Derfor er komiteen opp-tatt av at også denne rettigheten forsterkes gjennom Norges satsing på likestilling.

Komiteen vil også anerkjenne FNs rolle som en partner for å oppnå våre delte målsettinger innenfor likestillingsfeltet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil framheve at selv om likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, skyller det nå en konservativ bølge over verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Mens USA tidligere har vært en viktig alliert i arbeidet for kvinners rettigheter, har Trump-administrasjonen kuttet drastisk i støtten til dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at når amerikanerne reduserer sin innsats, må vi trappe opp vår. Norge må ta større globalt ansvar for å fremme kvinners rettigheter. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse foreslås økt med 150 mill. kroner, 75 mill. kroner hver til FNs befolkningsfond UNFPA og over post 70 Likestilling. Disse medlemmer legger videre til grunn at over halvparten av disse midlene skal brukes på tiltak i land i Afrika sør for Sahara.

Post 70 Likestilling, kan overføres

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at å styrke kvinner sine rettar og å betre likestillinga i fleire mottakarland er eit mål i seg sjølv. Samstundes er det naudsynt for å sikre økonomisk utvikling og rettvis fordeling av ressursane. Fordeling av ressursane bidreg også til å styrke demokratiet i mottakarlanda. Denne medlemen viser til at Senterpartiet vil medverke til dette og i sitt alternative budsjett foreslår å auke løyvingane til kvinner sine rettar og likestilling med 140 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at kvinners rettigheter er under økende press globalt. Organisasjonsfriheten strammes inn, og Trumps såkalte munnkurvregel gjør at organisasjoner som arbeider med abort og seksuelle og reproduktive rettigheter, må slutte med det eller miste viktige inntektskilder. Dette medlemmer merker seg videre at kvinneorganisasjoner verden over er betydelig underfinansierte, og mener Norge burde skape en motvekt. Dette medlemmer foreslår derfor å øke kvinnebistanden og øremerke penger til tiltak for kvinners rettigheter, mot vold mot kvinner og for god seksualundervisning, i tillegg til å opprette et eget globalt fond for kvinneorganisasjoner.

Dette medlemmer viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der Sosialistisk Venstreparti foreslår å bevilge til sammen 180 mill. kroner til oppret-

telsen av et globalt fond, samt øremerket innsats mot vold mot kvinner og for helhetlig seksualundervisning.

Post 71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), kan overføres

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til UN Women og det viktige arbeidet som legges ned for kvinners rettigheter og politiske deltagelse. Dette medlemmer viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der Sosialistisk Venstreparti foreslår å øke støtten til UN Women med 10 mill. kroner for 2019 ut over regjeringens forslag.

Post 72 FNs befolkningsfond (UNFPA)

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til UNFPA og det viktige arbeidet som legges ned for kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter verden over. Dette medlemmer viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der Sosialistisk Venstreparti foreslår å øke støtten til UNFPA med 60 mill. kroner for 2019 ut over regjeringens forslag.

KAP. 170 SIVILT SAMFUNN

Komiteen merker seg at regjeringa i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår å løyve 2 078,5 mill. kroner til kap. 170 Sivilt samfunn.

Komiteen peikar på at støtta via sivilt samfunn går til fleire hundre organisasjonar i utviklingsland. Desse organisasjonane arbeider dagleg med mellom anna menneskerettar, demokrati, likestilling, miljø og inkluderande vekst. Dei er med på å byggje opp demokratiske strukturar og kjempar mot fattigdom i praksis.

Komiteen peikar på at mange av dei sivile organisasjonane som tek imot norsk bistand, arbeider i land der menneskerettar står svakt. Innbyggjarane i desse landa er ofte sårbare for klimaendringar og andre kriser. Eit sterkt og uavhengig sivilt samfunn er viktig for demokratisk utvikling og arbeid mot fattigdom.

Komiteen understrekar tydinga av eit sterkt sivilsamfunn for demokratiutvikling. Eit sterkt sivilsamfunn bidreg til demokrati i seg sjølv, i tillegg til å leggje til rette for at ulike grupper i samfunnet i større grad blir delaktige i den politiske prosessen. Dette gjeld i Noreg, samstundes som det er særleg aktuelt i dei landa som ikkje har eit demokratisk styresett. Utan eit sterkt sivilsamfunn i land med autoritært styre blir ikkje berre den faktiske påverknaden frå ulike grupper i samfunnet mindre, men håpet om ei demokratisk utvikling i åra framover vil også svekkast.

Komiteen viser til at støtta via sivilt samfunn har vist seg minst like effektiv som annan bistand. Støtta har også vore underlagt meir systematiske faglege vurderingar og er under streng kontroll med tanke på effektivitet, resultat og korrupsjonssikring.

Komiteen viser til Innst. 7 S (2016–2017) og følgende merknad:

«Komiteen viser til at det i budsjettproposisjonen understrekes at 'for tilskudd til norske organisasjoner til tiltak i utviklingsland er det et generelt krav om egenandel', og at det samtidig presiseres at 'tilskuddsmottaker forutsettes å dekke minst 10 pst. av utgiftene med egne midler'. Komiteen mener en for rigid praktisering av et slikt krav kan medføre utilsiktede konsekvenser for tiltak for marginaliserte grupper, som funksjonshemmede, og ber departementet vise fleksibilitet når det gjelder bidrag med dokumenterte verdier ()»

Komiteen ber departementet videreføre en slik fleksibel praksis når det gjelder bidrag med dokumenterte verdier.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 170 post 70 med 50 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 170 post 70 bevilges med 2 128,471 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil understreke at støtte til sivilt samfunn er underlagt samme målsetting som øvrig bistand, nemlig at den i størst mulig grad kommer de intenderte mottagerne av bistand til gode og fører til at landene blir uavhengige av bistand på sikt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at sterke sivilsamfunn er viktig. For det første er det konfliktdependende ved at folk gjennom organisasjonslivet får kanaler hvor de kan nå fram med sin sak og påvirke politikk og økonomi, som i sin tur bidrar til mindre polarisering. Et sterkt sivil samfunn er også demokratiserende, og det er en grunnleggende menneskerettighet – og demokratisk frihet – å organisere seg, demonstrere, være medlem i et parti eller å starte et parti eller en bevegelse.

Disse medlemmer viser til at land med sterke sivile samfunn og høy organisasjonsgrad er land med høy grad av tillit mellom folk. Deltakelse i organisasjoner utdanner folk, skaper selvsikkerhet, styrke og slagkraft i møte med det som virker som uoverkommelige kamper på egen hånd. Disse medlemmer vil også peke på at sterke sivilsamfunn motvirker ulikhet. Når folk har friheten til å mobilisere og organisere seg, kan de kjempe kamper sammen for en bedre fordeling av ressurser og makt. Disse medlemmer viser til at progressiv endring i mange land har vært presset fram av folkelig mobilisering og organisasjoner som krever en omfordelende politikk.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett vil reversere regjeringa sitt føreslåtte kutt i støtta til sivilt samfunn, og aukar denne posten med 140 mill. kroner i høve til regjeringa sitt budsjett.

Denne medlemmen viser til det omfattande og viktige arbeidet som vert gjort av ulike grasrotorganisasjonar, både i Noreg og i mottakarlanda. Bistandsarbeid som vert gjort på frivillig basis i Noreg, er svært viktig både i høve til kunnskapsformidling og for gjevartiljen i landet. Denne medlemmen viser til at ein heile tida må arbeide for å kvalitetssikre støtta som vert gjeven til alle mottakarar av norsk bistand. Dette vil måtte innebære eit visst byråkrati. Denne medlemmen understrekar at ein samstundes må sikre at ein ikkje innfører eit skjemavelde som nærast berre store bistandsorganisasjonar klarar å etterleve. Denne medlemmen peikar vidare på at ein ikkje må konsentrere og sentralisere samarbeidet med dei frivillige organisasjonane til berre dei store organisasjonane, slik at den omfattande innsatsen, perspektiva og mangfaldet ved grasrotorganisasjonane ikkje vert verdsette.

Denne medlemmen viser til at informasjonsstøtten frå Norad har vore ein viktig mekanisme for å sikre ein informert opinion og kritisk debatt. Støtten har tidlegare hatt ei eiga øyremærking i budsjetta, mens det no er inkludert i kapitlet om sivilt samfunn.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at sivilsamfunnsbistanden også er en effektiv og viktig kanal for norsk bistand. Sivile samfunnsorganisasjoner utgjør et unikt supplement til støtte til myndighetsapparat og gjennom multilaterale kanaler. Dette medlem viser til at vi ser en prosess hvor sivile samfunn er under press verden over, og at handlingsrommet for organisasjonslivet innskrenkes ved repressiv lovgivning og i noen tilfeller forfølgelse og trusler. Dette medlem mener at i en slik situasjon må støtten til sivilt samfunn ikke bare opprettholdes, men økes, og også innrettes mot organisasjoner som trenger støtte i sitt arbeid mot autoritære strukturer i eget land.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der støtten til sivilt samfunn over post 70 foreslås økt med 100 mill. kroner for 2019 ut over regjeringens forslag.

KAP. 171 FNs UTVIKLINGSARBEID

Det foreslås en bevilgning på 2 124,5 mill. kroner på kap. 171 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Post 70 FNs utviklingsprogram (UNDP)

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 605 mill. kroner for 2019.

Komiteen registrerer at regjeringen ønsker å gjeninnføre prinsippet med flerårige indikative tilsagn, med Stortingets samtykke. Komiteen deler regjeringens oppfatning av at dette vil kunne bidra til mer langsiktighet i kjernebidragene og slik bidra positivt til reformprosessene i FN.

Komiteen viser til at Norge er den åttende største giveren totalt til UNDP, og støtter at Norge vil fortsette å bidra til at UNDP fortsetter å være en førende utviklingsaktør for fattigdomsbekjempelse og etableringen av godt styresett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å øke bevilgningen på kap. 171 post 70 med 10 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 171 post 70 bevilges med 615 mill. kroner.

Post 71 FNs barnefond (UNICEF)

Komiteen mener det er viktig å sikre barns rettigheter i hele verden, i henhold til FNs barnekonvensjon. Komiteen betrakter UNICEF som en viktig aktør i dette arbeidet og mener regjeringens ønske om å støtte UNICEFs arbeid med utdanning og hjelp til marginaliserte grupper er spesielt viktig.

Post 72 Andre tilskudd (FN), kan overføres

Komiteen viser til at budsjettforslaget også støtter et felles FN-fond for styrket samarbeid på landsnivå mellom fond, programmer og særorganisasjoner i oppfølgingen av 2030-agendaen for bærekraftig utvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 171 post 72 med 5 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 171 post 72 bevilges med 196,700 mill. kroner.

KAP. 172 MULTILATERALE FINANSINSTITUSJONER OG GJELDSLETTE

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 2 124,5 mill. kroner for 2019.

Komiteen vil framheve Verdensbanken og de regionale utviklingsbankenes innsats for å bekjempe fattigdom og bidra til at flere får tilgang til grunnleggende helsetilbud og utdanning. Komiteen viser til at Verdensbanken er den største kilden for multilateral utviklingsfinansiering og står sentralt i arbeidet med å

nå bærekraftsmålene og de internasjonale klimaforpliktelsene.

Komiteen mener utviklingsbankene har viktige funksjoner i det internasjonale utviklingssamarbeidet. De er både viktige finansieringskilder, kompetente rådgivere og sentrale aktører i utviklingsdebatten. Blant annet har Verdensbanken gjennom IDA17 bidratt til at 7 millioner lærere har blitt rekruttert eller fått opplæring i de fattigste landene. Banken har også bidratt til at over 263 millioner mennesker har mottatt grunnleggende helse, ernærings- og befolkningstjenester.

Komiteen finner det viktig at Norge aktivt bruker sin innflytelse i Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene til å sikre at disse institusjonene har fokus på fattigdomsbekjempelse og redusert ulikhet ved å satse på godt styresett og antikorrupsjon, utdanning og jobbskaping, kvinners deltakelse, menneskerettigheter samt miljø og klima. Komiteen vil understreke betydningen av at utviklingsbankene, både i sine skoleinvesteringer og andre programmer, ivaretar funksjonshemmedes behov og sikrer deres rettigheter.

Komiteen er enig i at Norge må arbeide for å styrke utviklingsbankenes arbeid for godt styresett og økonomisk åpenhet og skatterelaterte tiltak, som oppfølging av Addis-forpliktelsene, kapasitetsbygging for bedre gjeldshåndtering, menneskerettigheter og for å sikre overgangen mellom humanitær hjelp og langsiktig bistand. Komiteen merker seg at statsgjelden i mange lavinntektsland øker i et raskt tempo, og støtter arbeidet for å mane til ansvarlig låntaking og långivning.

Post 72 Strategisk samarbeid, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S (2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 172 post 72 med 15 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 172 post 72 bevilges med 180 mill. kroner.

Post 73 Gjeldslette, kan overføres

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at selv om Norge i lang tid vil være forpliktet til å finansiere gjeldslette gjennom HIPC, er gjeldsletteinitiativ ikke nok for å få bukt med det økende gjeldsproblemet. Dette medlem mener at det også trengs nye initiativer for internasjonale systemer for å hindre nye gjeldskriser, eksempelvis globale prinsipper for ansvarlig långivning og lånopptak, et bedret system for løsning av statlige gjeldskriser og bedre prosesser for gjeldshåndtering i land hvor krisen er et faktum. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås bevilget 5

mill. kroner til slike initiativer blant annet gjennom UNCTAD.

KAP. 179 FLYKTNINGILTAK I NORGE

Det foreslås en bevilgning på 556,5 mill. kroner på kap. 179 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen syner til at etter OECD/DAC sine retningslinjer kan visse flyktningutgifter knytte til opphold i Noreg og heimreise til heimlanda klassifiserast som ofisiell utviklingshjelp (ODA). Posten dekkjer også einskilde utgifter knytte til reintegrering i opphavsland, herunder finansiering av omsorgstilbod til einslege mindreårige asylsøkarar.

Komiteen syner elles til at tiltaka administrativt ligg under høvesvis Justis- og beredskapsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet.

Komiteen merkar seg at det i Prop. 1 S (2018–2019) er foreslått løyvd 556,5 mill. kroner. Komiteen noterer seg nytt kapittel frå 167 til 179, og at post 21 vert redusert med 869,15 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2018.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti, jf. Innst. 2 S ((2018–2019), der det foreslås å redusere bevilgningen

på kap. 179 post 21 med 6,4 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 179 post 21 bevilges med 550,062 mill. kroner.

KAP. 1361 SAMFUNNET JAN MAYEN

Det foreslås en bevilgning på 59,7 mill. kroner på kap. 1361 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at Samferdselsdepartementet har budsjettansvaret for Samfunnet Jan Mayen, og at den daglige driften utføres av Forsvaret.

Post 30 Nytt hovedbygg på Jan Mayen

Komiteen viser til at bygningsmassen på Jan Mayen er utdatert, og at det er behov for et nytt hovedbygg. Komiteen støtter at bevilgningsforslaget i hovedsak skal dekke kostnadene til drift av fellesfunksjonene på Jan Mayen, utskifting av aggregater og forprosjekt for nytt hovedbygg.

2.2 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar)

Oversikt over bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 8 i Prop. 1 S (2018–2019).

Bevilgningsforslag under 90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
Utgifter			
<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>			
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	7 300 000
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	821 030 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, overslagsbevilgning</i>	128 779 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	10 242 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	66 546 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	29 724 000
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	333 283 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 171 164 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761 post 47</i>	2 616 032 000
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	193 830 000
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	9 217 413 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
	71	Overføring til andre, <i>kan overføres</i>	22 052 000
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsutgifter	316 418 000
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	5 566 035 000
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	4 409 630 000
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	5 292 845 000
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter	1 394 798 000
1735		Etterretningstjenesten	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 005 584 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	1 629 765 000
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	83 185 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761 post 45</i>	8 952 590 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i> ..	205 000 000
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	95 110 000
1761		Nye kampfly med baseløsning	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1761 post 45</i>	191 471 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	7 009 512 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710 post 47</i>	1 176 449 000
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	1 157 875 000
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	866 848 000
1792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsutgifter	990 316 000
		Sum utgifter rammeområde 8	58 960 826 000
Inntekter			
<i>Inntekter under departementene</i>			
4700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsinntekter	25 745 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsinntekter	3 892 456 000
	47	Salg av eiendom	264 653 000
4720		Felleskapasiteter i Forsvaret	
	1	Driftsinntekter	517 737 000
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsinntekter	11 895 000
4731		Hæren	
	1	Driftsinntekter	91 984 000
4732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsinntekter	55 089 000
4733		Luftforsvaret	
	1	Driftsinntekter	109 679 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2018–2019)
4734		Heimevernet	
	1	Driftsinntekter	5 766 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsinntekter	33 090 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	205 036 000
4790		Kystvakten	
	1	Driftsinntekter	1 139 000
4791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsinntekter	774 747 000
4792		Norske styrker i utlandet	
	1	Driftsinntekter	39 115 000
4799		Militære bøter	
	86	Militære bøter	500 000
		Sum inntekter rammeområde 8	6 028 631 000
		Netto rammeområde 8	52 932 195 000

2.2.1 Sammendrag

Regjeringen Solberg la 8. oktober 2018 frem Prop. 1 S (2018–2019). Ved vedtak i Stortinget 3. desember 2018 er netto utgiftsramme for rammeområde 8 endelig fastsatt til 52 842 195 000 kroner, jf. budsjettforliket om statsbudsjettet for 2019 mellom regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. De fremsatte bevilgningsforslagene i Innst. 7 S (2018–2019) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

2.2.2 Omtale av særlige tema

I proposisjonen del III gis det en omtale av følgende tema:

- Informasjonssaker
 - Videre utvikling av Kystjegerkommandoen
 - Forbedring og effektivisering av vedlikeholds- virksomheten i Forsvaret
 - Objektsikkerhet
 - Rapport fra Libya-utvalget
 - Utdanningsreformen i Forsvaret
- Oppfølging av § 1a i likestillingsloven

- Omtale av klima- og miljørelevante saker
- NATOs vurdering av Norge
- Lederes ansettelsesvilkår i heleide foretak under Forsvarsdepartementet

Det vises også til proposisjonens fem vedlegg vedrørende:

- Ordninger i tilknytning til verneplikten
- Standardiserte nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter
 - Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)
- Budsjettstatistikk for perioden 2016–2019
- Nøkkeltall for perioden 2016–2019
- Forsvarets fremtidige styrkestruktur

2.2.3 Komiteens generelle merknader – rammeområde 8

2.2.3.1 HOVEDPRIORITERING FOR FRAKSJONENE – RAMMEOMRÅDE 8

Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 8

Sammenligning av primære budsjettalternativ fra de ulike partiene slik de lå til grunn for partienes primære budsjettalternativ i finansinnstillingen under rammeområde 8. Tabellen viser avviket for budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, og partienes avvik (kapitler og poster med avvikende forslag) i forhold til vedtatt ramme for rammeområde 8. Endring i forhold til regjeringens forslag i Prop. 1 S (2018–2019) i parentes.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
Utgifter (i tusen kroner)							
1700		Forsvarsdepartementet					
	1	Driftsutgifter	821 030	821 030	821 030	788 230	821 030
				(0)	(0)	(-32 800)	(0)
	70	Tilskudd til Det frivillige skyttervesen	0	0	0	31 000	0
				(0)	(0)	(+31 000)	(0)
	71	Overføringer til andre	66 546	66 346	66 546	35 546	66 546
				(-200)	(0)	(-31 000)	(0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S	H, FrP, V, KrF	A	Sp	SV
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg					
	1	Driftsutgifter	4 171 164	4 171 164 (0)	4 146 164 (-25 000)	4 187 764 (+16 600)	4 171 164 (0)
	47	Nybygg og nyanlegg	2 616 032	2 546 032 (-70 000)	2 571 032 (-45 000)	2 616 032 (0)	2 508 032 (-108 000)
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret					
	1	Driftsutgifter	9 217 413	9 217 413 (0)	9 257 413 (+40 000)	9 191 313 (-26 100)	9 187 413 (-30 000)
	71	Overføring til andre	22 052	22 252 (+200)	22 052 (0)	22 052 (0)	22 052 (0)
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet					
	1	Driftsutgifter	316 418	316 418 (0)	316 418 (0)	313 218 (-3 200)	316 418 (0)
1731		Hæren					
	1	Driftsutgifter	5 566 035	5 566 035 (0)	5 836 035 (+270 000)	6 566 035 (+1 000 000)	6 066 035 (+500 000)
1732		Sjøforsvaret					
	1	Driftsutgifter	4 409 630	4 389 630 (-20 000)	4 419 630 (+10 000)	4 409 630 (0)	4 559 630 (+150 000)
1733		Luftforsvaret					
	1	Driftsutgifter	5 292 845	5 292 845 (0)	5 322 845 (+30 000)	5 272 845 (-20 000)	5 292 845 (0)
1734		Heimevernet					
	1	Driftsutgifter	1 394 798	1 394 798 (0)	1 482 798 (+88 000)	1 694 798 (+300 000)	1 394 798 (0)
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold					
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	8 952 590	8 952 590 (0)	8 952 590 (0)	8 833 590 (-119 000)	8 952 590 (0)
1761		Nye kampfly med baseløsning					
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	7 009 512	7 009 512 (0)	7 009 512 (0)	7 009 512 (0)	6 799 512 (-210 000)
1790		Kystvakten					
	1	Driftsutgifter	1 157 875	1 157 875 (0)	1 157 875 (0)	1 157 875 (0)	1 307 875 (+150 000)
1792		Norske styrker i utlandet					
	1	Driftsutgifter	990 316	990 316 (0)	990 316 (0)	990 316 (0)	523 316 (-467 000)
1795		Kulturelle og allmennyttige formål					
	1	Driftsutgifter	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	15 000 (+15 000)
Sum utgifter			58 960 826	58 870 826 (-90 000)	59 328 826 (+368 000)	60 076 326 (+1 115 500)	58 960 826 (0)
Inntekter (i tusen kroner)							
Sum inntekter			6 028 631	6 028 631 (0)	6 028 631 (0)	6 028 631 (0)	6 028 631 (0)
Sum netto			52 932 195	52 842 195 (-90 000)	53 300 195 (+368 000)	54 047 695 (+1 115 500)	52 932 195 (0)

Komiteen konstaterer at det er bred politisk enighet om at Norge skal ha et moderne og alliansetilpasset forsvar. Et leveringsdyktig forsvar med høy operativ evne må være tilstrekkelig finansiert. Forsvaret skal ivareta et bredt spekter av oppgaver nasjonalt og internasjonalt. Norge skal være en aktiv, konstruktiv og troverdig alliert; vi skal vise evne og vilje til å ivareta vår egen sikkerhet, bidra til våre alliertes sikkerhet samt sikkerheten og stabiliteten i våre nærområder.

Komiteen vil understreke at økonomisk bærekraft i utviklingen av forsvarsstrukturen forutsetter samsvar mellom oppgaver, struktur og økonomi. Komiteen viser til at fellesskapets midler skal forvaltes på en god og ansvarlig måte. Forsvarets utvikling må derfor være preget av framsynthet, langsiktighet, forutsigbarhet og tilpasningsevne.

Komiteen vil anerkjenne den store innsatsen Forsvarets personell gjør i tjeneste både hjemme og ute. Komiteen vil understreke viktigheten av at arbeidet for å ivareta våre veteraner før, under og etter tjeneste følges opp med full kraft.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til sammenfatningen av forsvarssektorens hovedoppdrag slik det framgår av proposisjonen: Å vedlikeholde og utvikle Forsvarets operative evne for å forsvare landet innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre merker seg at regjeringen fra 2019 fortsetter satsingene i tråd med langtidsplanen. Aktiviteten øker ytterligere, spesielt i Hæren, Sjøforsvaret og Heimevernet, og utbetalingene til investeringer i infrastruktur, herunder forsering av arbeidet med grunnsikring av skjermingsverdige objekter, og nytt materiell øker betydelig. Disse medlemmer merker seg at den foreslåtte opptrappingen fra 2018 til 2019, som er direkte knyttet til langtidsplanen, utgjør samlet om lag 2,1 mrd. kroner. I tillegg foreslår regjeringen å styrke 2019-budsjettet med om lag 690 mill. kroner for å finansiere ovennevnte ambisjonsøkninger ut over de økonomiske planforutsetningene for langtidsplanen.

Disse medlemmer oppfatter at det fremlagte budsjettforslaget vil gi økt aktivitet og beredskap i Forsvaret, og at det legges opp til mer trening i Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet. Disse medlemmer merker seg at regjeringen i det fremlagte budsjettforslaget foreslår å styrke budsjettet for objektsikring i forsvarssektoren. Disse medlemmer tar til etterretning at nivået på Norges bidrag til internasjonale operasjoner videreføres på om lag samme nivå som i 2018.

Disse medlemmer noterer seg at regjeringen i det fremlagte budsjettforslaget samlet foreslår å bevilge om lag 8 mrd. kroner til anskaffelse av kampfly med baseløsning i 2019, og at dette er i tråd med planen for anskaffelsen.

Disse medlemmer oppfatter at regjeringens budsjettforslag fortsetter å legge til rette for en langsiktig og bærekraftig utvikling av forsvarsstrukturen med en reell balanse mellom oppgaver, struktur og økonomi.

Disse medlemmer merker seg at regjeringen i budsjettforslaget foreslår en nominell økning av forsvarsbudsjettet med om lag 4 mrd. kroner, sammenliknet med saldert 2018-budsjett.

Disse medlemmer mener at forsvar av landet er statens viktigste oppgave. Disse medlemmer er opptatt av at norsk sikkerhets- og forsvarspolitikkk har som mål å sikre Norges suverenitet, territorielle integritet og politiske handlefrihet. Forsvarets grunnleggende rasjonale er å ha en avskrekkende effekt på mulige angriper og forsvare Norge og allierte mot eksterne trusler, anslag og angrep. Fundamentet for Norges sikkerhet er NATO. Norge må ha et moderne forsvar som inngår i en sterk og troverdig allianse. Dette vil ha en avskrekkende effekt og reduserer sannsynligheten for at vi kommer i en situasjon hvor Norges eller alliertes sikkerhet utfordres og må forsvares med militærmakt. Disse medlemmer mener det er viktig at Forsvaret også skal kunne bidra substansielt og effektivt til styrket sikkerhet i samarbeid med andre sentrale aktører som FN, EU, de nordiske landene og Den afrikanske union. Disse medlemmer vil understreke at Forsvaret spiller en viktig rolle i samfunnets samlede beredskap.

Disse medlemmer ser at skifter i det sikkerhetspolitiske bildet kan endres raskt, og at det derfor også i fremtiden må påregnes endringer i dette bildet. Det er derfor viktig å bygge opp et forsvar som er fleksibelt og fremtidsrettet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet legger til grunn at Forsvarets grunnleggende oppgave er å ivareta Norges sikkerhet og trygghet, våre interesser og verdier. De siste årene har trusselbildet og det sikkerhetspolitiske landskapet endret seg; Norge trenger derfor et sterkt forsvar tilpasset denne nye situasjonen, moderne utrustet og med høykompetent personell. NATO forblir ankerfestet for norsk sikkerhetspolitikk.

Disse medlemmer vil minne om at Norges regjering på NATO-toppmøtet i 2014 forpliktet seg til i løpet av et tiår å øke forsvarsbudsjettet opp mot 2 pst. av brutto nasjonalprodukt (BNP). Regjeringens budsjettforslag risikerer imidlertid tvert imot å bevege Norge lengre vekk fra 2 pst.-målet. Disse medlemmer vil derfor øke forsvarsbudsjettet med 368 mill. kroner sammenliknet med regjeringens opprinnelige budsjettforslag, for å sørge for at BNP-andelen til forsvar faktisk

øker, i tråd med Norges NATO-forpliktelser. Disse medlemmer vil dessuten beklage at den inngåtte budsjettavtalen i Stortinget også for 2019 vil innebære et kutt i forsvarsbudsjettet: For 2019 er kuttet 90 mill. kroner sammenliknet med det opprinnelige budsjettforslaget.

Disse medlemmers foreslåtte økning i forsvarsbudsjettet på 368 mill. kroner er dobbelt så høyt som det flate kuttet på 183,5 mill. kroner i Forsvarets budsjetter som følge av den såkalte «avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen». Effektivisering er nødvendig, men fungerer best når Forsvaret selv kan forvalte de innsparne midlene.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs vedvarende nedprioritering av Hæren: Viktige veivalg og investeringer har blitt skjøvet ut i stadig nye utredninger. Disse medlemmer vil styrke Hærens 2019-budsjett med 220 mill. kroner ut over regjeringens forslag: 75 mill. kroner til å sikre egen helikopterstøtte for Hæren, 50 mill. kroner til hærens etablering på Garnisonen i Porsanger, 50 mill. kroner til et forprosjekt for nye stridsvogner og 45 mill. kroner til hærens generelle driftsbudsjett. Disse medlemmer vil videre øke Heimevernets budsjett med 88 mill. kroner for å ivareta objektsikring og forbedre både trening, øving og utstyr i Heimevernet. Utdanningssystemet i Forsvaret er modent for endringer, men regjeringens utdanningsreform er underfinansiert. Disse medlemmer legger derfor inn 50 mill. kroner mer til utdanning i Forsvaret.

Etter disse medlemmers oppfatning har Forsvarsdepartementet reagert for sent og for svakt i den viktige omstillingsprosessen på Andøya. Disse medlemmer vil derfor bruke 30 mill. kroner ekstra på omstillingstiltak for å hindre tap av kritisk kompetanse.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet sitt mål med forsvarspolitikken er å sikre eit forsvar som evnar å forsvare norsk territorium, sikre nasjonale interesser og sikre NATO-landa sin tryggleik saman med våre allierte. Som dei fleste andre NATO-land kviler Noreg sin tryggleik i krig på støtte frå NATO gjennom artikkel 5. Samstundes er Noreg gjennom artikkel 3 plikta til å ha eit godt utrusta forsvar og utvikle vår individuelle og kollektive evne til å motstå eit væpna angrep. Noreg må syte for å ha eit nasjonalt forsvar som er sterkt nok til å utgjere ein nasjonal krigsførebyggjande terskel.

Denne medlemen viser til at å arbeide for eit samfunn der folket i landet faktisk styrer landet, er ein berebjelke i Senterpartiet sin politikk. Eit sterkt norsk folkestyre føreset ein godt fungerande og suveren nasjonalstat. Det er ikkje mogleg å sikre norske borgarar sin suverene rett til å styre landet utan at me evnar å forsvare oss. Då må me ha eit sterkt norsk forsvar.

Denne medlemen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett for både 2017, 2018 og 2019 har foreslått å auke Hæren sitt budsjett med éin mrd. kroner og Heimevernet sitt budsjett med 300 mill. kroner. Dette ville sikra igangsetting av investeringar i naudsynte kapasitetar i Hæren samt finansiert høgare oppsettingsgrad i Brigaden og meir trening og øving i Hæren. Samstundes ville det sikra fullfinansiering av eit heimevern med 45 000 soldatar, inkludert meir øving og trening og oppgradert våpen og utstyr.

Denne medlemen viser til at Senterpartiet i 2015 vedtaksfesta NATO sitt to-prosentmål. Det betyr at Noreg skal auke forsvarsløvingane til 2 pst. av BNP innan 2024. Målsetjinga er ei forsterking av det Noreg har forplikta seg til overfor NATO. Denne medlemen understrekar at eit fleirtal av dagens parti på Stortinget gjekk til val på partiprogram der dei har vedtaksfesta NATOs to-prosentmål. At regjeringa etter inngått budsjettavtale har redusert forsvarsbudsjettet med 90 mill. kroner, er i motstrid til dette målet.

Denne medlemen viser til at forsvarsministeren i skriftleg svar til Senterpartiet har vedgått at

«å oppnå en situasjon der Norge faktisk bruker 2 prosent av BNP til forsvarsformål vil kreve betydelige rammeøkninger i de kommende årene, også ut over nivåene det planlegges for i denne langtidsplanen.»

Denne medlemen understrekar at Noreg risikerer å stå overfor eit breitt spekter av trugsmål mot vår nasjonale tryggleik dei komande åra. Døme på dette er press mot grensa, hybridkrigføring, press mot nasjonal suverenitet over norske naturressursar eller omfattande og koordinert terror. Felles for alle desse trugsmåla er at om dei blir store nok, treng me eit forsvar med eit breitt spekter av kapasitetar. Noreg treng mest av alt eit forsvar som er bygd opp av norske menn og kvinner med forsvarskompetanse. Noreg treng fleire, ikkje færre soldatar i åra framover.

Denne medlemen viser til at rapporten om alliert mottak, som skulle kome samstundes med Prop. 1 (2018–2019), endå ikkje er lagd fram for Stortinget. Denne medlemen er kritisk til å vurdere nye basar for EDI-tiltak (European Deterrence Initiative) utan at rapporten om alliert mottak er handsama av Stortinget.

Denne medlemen meiner at nye EDI-tiltak ikkje må vurderast før Stortinget har handsama rapporten om alliert mottak, og fremjar forslag om det.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker et sterkt nasjonalt forsvar med balanse mellom forsvarsgrenene.

Dette medlem mener at det dyre kampflykjøpet fortrenger andre satsinger i Forsvaret, og viser vidare til det fagmilitære rådet, som i forkant av kampflybestillingen konkluderte med at antallet kampfly ikke kunne

underskride 27–42 kampfly for å kunne betegnes som «det minste kompetansebærende kampflyvåpenet». Dette medlem mener kapasiteten til å forsvare Norge og forvalte de norske havområdene skal ligge til grunn for Forsvarets prioriteringer, og at Norge trenger et forsvarlig flyvåpen for å hevde suverenitet i våre store havområder og sikre god beredskap, men at dette ikke betyr 52 fly. Dette medlem mener at en ansvarlig forsvarspolitik for framtida må innebære å kjøpe færre kampfly til fordel for landmakt og sjøforsvar, og vil gå imot en ny bestilling av seks nye F-35 kampfly.

Dette medlem foreslår å styrke landmakten ved å øke støtten til Hæren, inkludert prosjektmidler til utredning av stridsvogner, midler til å beholde 2. bataljon på Skjold som infanteribataljon og beholde minst ni helikopter på Bardufoss. Dette medlem viser til at Sjøforsvaret og Kystvakten er sentrale for suverenitetshevdelse og beredskap i Nord-Norge og i Norges store havområder. Dette medlem foreslår derfor å styrke Sjøforsvaret og Kystvakten, blant annet med flere seilingsdøgn i nord.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti ønsker et balansert forsvar med velfungerende kapasiteter innenfor både Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet. Hæren må utvikles videre til en moderne landstyrke med de egenskaper som kreves av et førstelinjeforsvar. Dette medlem anser at spesielt i Troms og Finnmark må Hæren øke sin tilstedeværelse og kampkraft, og støtter økningen i budsjettet til økt aktivitet i Brigade Nord og Garnisonen i Sør-Varanger og

etableringen av en manøverenhet på Porsangmoen i 2019.

Dette medlem understreker viktigheten av et sterkt og lokalt forankret heimevern. Dette medlem viser til at forliket om landmakten innebar en styrking av heimevernet – både i antall i områdestrukturen og når det gjelder øvelse og utstyr. Dette medlem støtter styrkingen av Heimevernet i årets statsbudsjett.

2.2.4 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innen ramme 8 (Forsvar)

Regjeringen Solberg la 8. oktober 2018 frem Prop. 1 S (2018–2019). I del II til Prop. 1 S (2018–2019) fra Forsvarsdepartementet gir regjeringen detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt sine forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innen rammeområde 8 militært forsvar.

Komiteens merknader til de enkelte kapitler innen rammeområde 8 er gitt nedenfor.

Når det gjelder budsjettkapitler under rammeområde 8 som ikke er omtalt, har komiteen ingen merknader og slutter seg til regjeringens forslag.

2.2.4.1 ANMODNINGSVEDTAK

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2018–2019) gjør rede for oppfølging av i alt 16 anmodningsvedtak under Forsvarsdepartementets ansvarsområde. 13 anmodningsvedtak er gjort i stortingssesjonen 2017–2018, og 3 anmodningsvedtak er gjort i 2016–2017, jf. tabell under.

Tabell: Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også neste år.

Sesjon	Vedtaks nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/nei)
2017–2018	80	Helhetlig kostnadsplan	Ja
2017–2018	81	Helikopterløsning – delt mellom Bardufoss og Rygge	Ja
2017–2018	82	Dedikert helikopterstøtte til Hæren	Ja
2017–2018	83	Organisering av helikoptrene	Ja
2017–2018	84	Kvalitetsreform i Heimevernet	Ja
2017–2018	85	Antall soldater i Heimevernet	Ja
2017–2018	86	Stridsvogner	Ja
2017–2018	87	Helhetlig vurdering av økt oppsetting av 2. bataljon	Ja
2017–2018	88	Kostnader ved økt oppsetting av 2. bataljon	Ja
2017–2018	89	Styrkestruktur for Hæren og Heimevernet	Ja
2017–2018	292	Nye KV-fartøy – klimagasser	Ja
2017–2018	293	Nye KV-fartøy – nasjonal kompetanse og kapasitet	Ja
2017–2018	833	Utdanningsreformen i Forsvaret	Ja
2016–2017	466	Revidert lov om Etterretningstjenesten	Nei
2016–2017	576	Lovhjemmel for å ivareta rettighetene for fanger	Nei
2016–2017	677	Anskaffelse av NH90 helikopter	Ja

De enkelte anmodningsvedtak omtales under det kapittelet temaet naturlig tilhører. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt i innstillingen, har komiteen foreløpig ingen merknader, og tar departementets oppfølging til orientering.

Komiteen vil understreke at komiteens merknader til anmodningsvedtakene ikke er å anse som Stortingets kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene, og således ikke kan erstatte den normale behandlingen gjennom den årlige meldingen til Stortinget om anmodnings- og utredningsvedtak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til flertallspartiens merknad i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett våren 2018, i Innst. 400 S (2017–2018), jf. Meld. St. 2 (2017–2018), Prop. 85 S (2017–2018) og Prop. 86 LS (2017–2018):

«Oppfølging av landmaktforliket

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til behandlingen av Innst. 50 S (2017–2018), hvor et bredt flertall bestående av Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble enige om den videre utviklingen av hær og heimevern.

Flertallet viser til at Stortinget samtidig utsatte enkelte beslutninger i påvente av at regjeringen skulle komme tilbake med nærmere svar på anmodningsvedtakene 80–88 (2017–2018) av 5. desember 2017. Flertallet merker seg at regjeringen har gitt sine svar og anbefalinger på disse vedtakene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018. Flertallet ber derfor regjeringen foreta en samlet gjennomgang av de forutsetninger som lå til grunn for landmaktforliket og skissere hvordan disse kan gjennomføres innenfor den fastsatte rammen for langtidsplanen for forsvarssektoren, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Disse medlemmer kan ikke se at regjeringen har kommet tilbake til Stortinget på egnet måte. Det kan dermed ikke være grunnlag for å avslutte rapporteringen om anmodningsvedtakene fattet i behandlingen av landmaktproposisjonen høsten 2017.

KAP. 42 OMBUDSMANNENEMDA FOR FORSVARET

Det foreslås bevilget 7,3 mill. kroner på kap. 42 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til den foreslåtte bevilgningen på 7,3 mill. kroner for å dekke driftsutgifter til Ombudsmannnemnda for Forsvaret i 2019, og registrerer at bevilgningsforslaget er nominelt identisk med bevilgningen i saldert budsjett for 2018.

Komiteen har ingen ytterligere merknader og slutter seg til forslaget.

KAP. 1700 OG 4700 FORSVARSDEPARTEMENTET

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på om lag 1,39 mrd. kroner på kap. 1700 for 2019. Komiteen merker seg at regjeringen øker Forsvarsdepartementets budsjett nominelt med om lag 53,70 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2018. Komiteen viser til at økningen blant annet omfatter generell drift, herunder lønns-, soldat- og priskompensasjon, samt Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter.

Komiteen merker seg at kapittelet dekker utgifter til Norges faste delegasjon til NATO og Militærmisjonen i Brussel, forsvarsråder, forsvarsattacheer og militærrådgivere ved norske utenriksstasjoner, den særskilte kompensasjonsordningen for veteraner, tilskudd til frivillige organisasjoner, forskning og utvikling, Norges tilskudd til NATOs ulike driftsbudsjetter samt uforutsette utgifter som trenger rask avklaring.

Komiteen støtter at kap. 4700 videreføres på om lag samme nivå som saldert budsjett 2018.

Komiteen merker seg at kapittelets inntekter i all hovedsak omfatter viderefakturering av husleie og andre driftskostnader knyttet til Forsvarsdepartementets lokaler på Akershus festning, samt brukerbetaling for tilkobling til Nasjonalt BEGRENSET nett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten og reduserer bevilgningen på kap. 1700 post 71 med 0,2 mill. kroner. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 1700 post 71 bevilges med 66 346 000 kroner.

KAP. 1710 OG 4710 FORSVARSBYGG OG NYBYGG OG NYANLEGG

Det foreslås bevilget 6 787,2 mill. kroner på kap. 1710 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at Forsvarsbygg er et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet, med ansvar for å levere eiendomstjenester til forsvarssektoren og forvalte forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (EBA). Forsvarsbygg dekker sine utgifter gjennom husleie fra brukerne, betaling for utførte oppdrag og bevilgninger.

Komiteen har merket seg at finansiering av utskifting av bygningskomponenter inntas i husleien fra og med 2019 og vil ikke lenger finansieres som investeringer over kap. 1710 post 47.

Komiteen merker seg videre at det for 2018 legges opp til en prioritering av investeringer på Ørlandet flystasjon, på Evenes i forbindelse med etableringen av framskutt base for kampflyberedskap og lokalisering av nye maritime patruljefly, og for å etablere nødvendige

fasiliteter for et jegerkompani på Garnisonen i Sør-Vanger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, erkjent med at det arbeides med ulike alternativer for overtakelse av Tollbugata 10, Den gamle krigsskolen. Flertallet ber regjeringen vurdere slike alternativer før et salg gjennomføres, forutsatt at alternativene foreligger når det er avklart om statlige instanser eller Oslo kommune er interessert i å overta eiendommen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å beholde Den gamle krigsskolen i offentlig eie og er imot et salg til private aktører.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til budsjettenigheten, der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 1710 post 47 med 70 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett. Dette flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 1710 post 47 Nybygg og nyanlegg bevilges med 2 546 032 000 kroner.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet viser til at mellom 1802 og 1969 vart Hæren sine offiserar utdanna i Tollbugata 10. I 2018 har det vore over 370 møte konferansar og selskapsarrangement i bygget. Bygget er eit viktig monument i norsk militærhistorie og bør framleis vere i Forsvaret si eige. Denne medlemmen viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett, der ein foreslår å auke kap. 1720 post 1 med 10 mill. kroner for å prosjektere løysingar om korleis Forsvaret kan behalde Tollbugata 10.

KAP. 1716 FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 193,830 mill. kroner.

Komiteen mener at Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) er en viktig aktør som spiller en nøkkelrolle som bidragsyter til innovasjon og kunnskapsbasert beslutningstaking i den norske forsvarsdebatten.

Komiteen erkjenner at endringene i norsk forsvaret i årene som kommer, vil bety at FFI vil innta en stadig viktigere rolle som kunnskapsinstans for disse endringene, spesielt i arbeidet med en ny langtidspan for forsvarssektoren.

KAP. 1720 OG 4720 FELLESKAPASITETER I FORSVARET

Det foreslås bevilget 9 239,5 mill. kroner på kap. 1720 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen merker seg at kap. 1720 ble utvidet i 2018 for å samle felles- og støtteavdelinger i Forsvaret på ett budsjettkapittel. Kapitlet omfatter nå ni driftsenheter i Forsvaret samt militære stillinger ved NATOs ulike hovedkvarter. Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på om lag 9,24 mrd. kroner. Komiteen merker seg at post 1 Driftsutgifter foreslås redusert nominelt med om lag 392,1 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2018.

Komiteen viser til «I tjeneste for Norge, Regjeringens handlingsplan for ivaretagelse av personell før, under og etter utenlandstjeneste (2011)». Planen inneholdt flere tiltak som skulle settes i verk for å øke kompetansen i den sivile helsetjenesten, blant annet «en opplæringspakke i militærpsykiatri for leger og psykologer». Veteranforbundet Skadde i internasjonale operasjoner (SIOPS) arrangerte høsten 2018 meritterende kurs for leger og psykologer i samarbeid med Modum Bad, RVTS Øst og Forsvarets sanitet.

Komiteen viser til forslag under kap. 1720 om å bevilge 200 000 kroner til SIOPS for å gjennomføre meritterende kurs for leger og psykologer i militærpsykiatri, finansiert gjennom tilsvarende omprioritering på denne posten.

Komiteen ber regjeringen vurdere om slike kurs bør bli et fast tilbud.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, foreslår at kap. 1720 post 71 bevilges med 22 252 000 kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti legger til grunn at innretning av et departements budsjettstruktur er en balansegang mellom en rekke forhold, for eksempel hensyn som fleksibilitet, presis beslutnings- og styringsinformasjon og åpenhet om offentlig pengebruk. I et forsvarsbudsjett vil det også være behov for å beskytte skjermingsverdig informasjon. Etter disse medlemmers oppfatning er det ikke en vellykket løsning når en eneste budsjettpost blir en meget omfattende «sekkepost» for utgifter på til sammen 9,2 mrd. kroner. Av hensyn blant annet til behovet for presis beslutnings- og styringsinformasjon og åpenhet om offentlig pengebruk, vil disse medlemmer derfor oppfordre regjeringen til å revidere Forsvarsdepartements budsjettstruktur med flere og mer detaljerte poster.

Disse medlemmer legger til grunn at kompetente ansatte er og vil forbli Forsvarets viktigste kapasitet og ressurs. Det er avgjørende at Forsvaret evner å rekruttere, utvikle og beholde dyktige ansatte. Det stilles helt spesielle krav til Forsvarets ansatte, både militære

og sivile, krav langt ut over det som er vanlig i norsk arbeidsliv. Disse utvidede pliktene må balanseres med fordeler og rettigheter for å kompensere for ulempene de ekstra kravene og forpliktelsene medfører. Disse medlemmer mener derfor det er galt å gjennomføre en husleieøkning for forsvarsansatte.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen respektere den norske arbeidslivsmodellen også for Forsvarets ansatte, stanse den planlagte husleieøkningen for forsvarsansatte og ikke gjennomføre endringer uten at det er oppnådd enighet med de forsvarsansattes organisasjoner.»

Disse medlemmer mener det på enkeltområder kan være fornuftig at forsvarssektoren samarbeider med private aktører, men er motstandere av privatisering som ikke er styrt av Forsvarets behov for fleksibilitet, kompetanse og sikkerhet, spesielt i krise og krig. Det er avgjørende for legitimiteten og tilliten til Forsvaret at det er underlagt demokratisk styring og kontroll.

Disse medlemmer vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at det videre arbeidet for å forbedre og effektivisere vedlikeholdsvirkomheten i Forsvaret ikke skal skje basert på privatisering, men ivareta Forsvarets behov for fleksibilitet, kompetanse og sikkerhet, spesielt i krise og krig.»

Disse medlemmer viser videre til at det i budsjettforslaget åpnes for at Forsvarets IKT-tjenester kan privatiseres, og er kritiske til dette. Disse medlemmer frykter sikkerhetskonsekvensene av å outsource drift og utvikling av IKT-systemer til private aktører, og vil gå imot dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at regjeringen Solberg gjennom framlegging av landmaktproposisjonen våren 2016, jf. Prop. 151 S (2015–2016), bekreftet prinsippet om at nedlegging av forsvarsverksteder forutsetter et eksplisitt vedtak i Stortinget. Proposisjonens forslag til romertallsvedtak XI: «Forsvarets leir på Kjeller med flyplass legges ned. Forsvarets verksted på Karljohansvern legges ned. Hovemoen leir og Åsegarden leir legges ned». Forslaget om å legge ned Forsvarets verksted på Karljohansvern ble frafalt etter forhandlinger med Arbeiderpartiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til det samfunnsmessige og politiske ansvaret som påhviler myndighetene for å ivareta veteraner som har tjenestegjort for Norge. En viktig politisk oppgave er å

sikre at veteraner som har blitt skadet i tjeneste, har gode økonomiske rettigheter. Disse medlemmer viser til høringsvar fra veteranorganisasjonene, som ytrer bekymring for en utvikling hvor stadig flere får avslag på søknader om kompensasjon. Disse medlemmer viser til den varslede evalueringen av de eksisterende kompensasjons- og erstatningsordningene og mener at dette arbeidet også bør inkludere en utredning av muligheten for en modernisert form for krigsskadepensjon.

Disse medlemmer fremmer på dette grunnlaget følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å innføre en modernisert form for krigsskadepensjon i forbindelse med den varslede evalueringen av de eksisterende kompensasjons- og erstatningsordningene for veteraner.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at verden er inne i en teknologisk revolusjon som må forventes å ha store konsekvenser også for internasjonal sikkerhetspolitikk og forsvarspolitik. Endringene vil også påvirke vårt eget forsvar og trusselbilder vi vil måtte håndtere. Autonome våpen, cyber-teknologi, posisjoneringsteknologi, nye materialer og biologiske og medisinske gjennombrudd vil som i tidligere industrielle revolusjoner også sterkt forandre måten kriger og konflikter utføres på. Slike nye våpen kan bli tatt i bruk også av ikke-statlige aktører. Et av mange nødvendige tiltak for å møte denne utviklingen er å styrke Cyberforsvaret, og disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor Cyberforsvarets investeringsbudsjett er foreslått økt med 50 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at den såkalte baseerklæringen, som danner grunnlaget for norsk basepolitikk, innebærer at utenlandske styrker ikke skal være stasjonert i Norge i fredstid på permanent basis. Dette medlem er svært kritisk til at Norge nå har amerikanske soldater i trening på Værnes, i den såkalte rotasjonsordningen. Dette medlem er bekymret for en utvikling hvor Norge prioriterer ned sin egen landmakt og risikerer større avhengighet av alliert støtte også i fredstid. Dette medlem viser til at stasjoneringen av amerikanske marinesoldater på Værnes videreføres for 2019, dobles til 700 soldater og utvides til Setermoen i tillegg til Værnes på permanent basis. Dette medlem anser dette som et sikkerhetspolitisk skifte og i beste fall en ut-huling av basepolitikken.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor bevilgningene til Hæren foreslås økt med 500 mill. kroner ut over regjeringens bud-

sjett, og hvor kostnader knyttet til amerikanske soldater i Norge kuttes.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avslutte stasjoneringen av amerikanske soldater på Værnes og Setermoen.»

Forsvarets musikk

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at iverksettingen av modellen for deling av utgiftene til forsvarskorpene mellom Kulturdepartementet og Forsvarsdepartementet risikerer å ende med et betydelig kutt i budsjettet til Forsvarets musikk. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til Forsvarets musikk styrkes med 15 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at intensjonen i stortingsvedtaket om Forsvarets langtidsplan, jf. Innst. 62 S (2016–2017), der det ble bestemt å videreføre Forsvarets musikkorps (FMUS) i uendret form, men å se på organiseringen av administrative ressurser, står fast. Det var 180 årsverk i FMUS da langtidsplanen ble vedtatt, i tillegg ble fem administrative stillinger finansiert utenfor årsverksrammen.

Disse medlemmer viser til høringsvar hvor det ble påpekt at Forsvarets musikk fra 1. august 2018 mistet åtte musikerstillinger og fire dirigentstillinger. Disse medlemmer mener at den reduksjonen som Forsvaret har gjennomført, ikke er i tråd med Stortingets vedtak, og ber regjeringen sørge for at disse stillingene legges inn i budsjettet igjen.

Disse medlemmer foreslår derfor å øke bevilgningene til Forsvarets musikk med 15 mill. kroner.

Disse medlemmer merker seg at de faktiske bevilgningene til Forsvarets musikk i stor grad er avhengig av interne disponeringer utført av forsvarssjefen. Dette gir usikkerhet for korpsets drift, og disse medlemmer ønsker derfor at de faktiske bevilgningene til korpset skal fremkomme av regjeringens budsjettproposisjon.

Disse medlemmer vil også be om at regjeringen utreder en ny modell for organisering og finansiering av Forsvarets musikk, en modell der Forsvarets behov ivaretas, og også de allmennkulturelle formålene og kulturforvaltningsperspektivet.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett, kor løyvinga til Forsvarets musikk er auka med 15 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor bevilgningene til Forsvarets musikk foreslås økt med 15 mill. kroner.

KAP. 1723 OG 4723 NASJONAL SIKKERHETSMYNDIGHET

Det foreslås bevilget 316,4 mill. kroner på kap. 1723 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at regjeringen planlegger for at ny lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven), vedtatt av Stortinget 6. mars 2018, skal tre i kraft fra januar 2019. Budsjettøkningen på 38 mill. kroner skyldes tiltak for å sette NSM i stand til å implementere og starte utøvelsen av nye og utvidede oppgaver som sikkerhetsmyndighet, herunder også å forbedre kapasiteten til å gjennomføre inntrengingstester.

Komiteen vil understreke betydningen av at Forsvarsdepartementet i styringen av NSM bidrar til fortsatt videreutvikling og styrking av samarbeidet med de øvrige nasjonale etterretnings- og sikkerhetstjenestene.

KAP. 1731 OG 4731 HÆREN

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på om lag 5,57 mrd. kroner. Komiteen merker seg at dette utgjør en nominell økning på om lag 500 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2018.

Komiteen støtter at aktiviteten i Brigade Nord, Hans Majestets Kongens Garde (HMKG) og Garnisonen i Sør-Varanger i 2019 økes i tråd med ambisjonene i langtidsplanen. Komiteen viser til at etableringen av jegerkompaniet i Sør-Varanger fortsetter gjennom en gradvis oppbygging fram mot 2020, og at Jegerkompaniet vil oppnå full operativ kapasitet innen 2022. Komiteen støtter at Artilleribataljonen fortsetter innføringen av kampluftvern og mottak av nye artilleriskyts i henhold til planen.

Komiteen merker seg at styrkingen av den landmilitære tilstedeværelsen i Finnmark skyter fart i 2019, ved etableringen av en manøverenhet på Porsangmoen. Komiteen viser til at avdelingen skal utgjøre første del i etableringen av den nye Kavaleribataljonen under Finnmark landforsvar, i tråd med Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018). Videre merker komiteen seg at Nasjonalt landoperasjonscenter for enhetlig ledelse av Hærens avdelinger med Sjef Hæren som styrkesjef er under etablering. Komiteen viser til at regjeringen i 2019 legger opp til å styrke driften av Hæren og samtidig opprettholde vervsgraden og kompetansen for å legge til rette for Hærens tilstedeværelse i nord. Komiteen viser til at tiltaket vil bidra til å bedre Hærens beredskap i nordområdene, og støtter derfor dette tiltaket.

Komiteen viser til at bevilgningene til vedlikehold, reservedeler og beredskapsbeholdninger fortsetter, og at arbeidet med å ta inn etterslep har gitt en betydelig bedring i materielltilgjengeligheten i Hæren. Komiteen støtter at det legges til rette for at denne positive utviklingen fortsetter i 2019.

Komiteen støtter at det i 2019 planlegges at deler av Hærens aktive reserve av vernepliktige mannskaper kalles inn og øver sammen med personell som tjenestegjør til daglig. Komiteen merker seg at den aktive reserven vil fylle stillinger i Hærens avdelinger som ikke fullt ut er oppsatt til daglig, og at dette blant annet omfatter innkalling, oppkledning, utdanning, trening og øving av de innkalte mannskapene. Komiteen fremhever at dette er i tråd med Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), og ventes å gi økt operativ evne.

Komiteen merker seg at regjeringen er opptatt av å finne funksjonelle og effektive løsninger, slik at alliert tilstedeværelse i Norge gir maksimalt utbytte for utenlandske og egne avdelinger. Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å styrke Hæren med 15,8 mill. kroner til vertslandsstøtte for å understøtte rotasjonsordningen med amerikanske styrker i Indre Troms. Komiteen støtter at det settes av omstillingsmidler til Hæren for å legge til rette for gjennomføring av utdanningsreformen.

Komiteen merker seg at kap. 4731 videreføres på om lag samme nivå som i saldert budsjett 2018.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, støtter at regjeringen i 2019 legger opp til økt trening, øving og samvirke i Norge mellom Hærens avdelinger og utvalgte allierte som vil være aktuelle i forsterkningsøyemed.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens ønske om å omgjøre Hærens 2. bataljon på Skjold fra en lett infanteriavdeling til en mekanisert bataljon, basert på mobiliseringsdisponert personell. Disse medlemmer er imot å gjøre 2. bataljon basert på mobiliseringsdisponert personell – dels av hensyn til Hærens klartider og reaksjonsevne, dels av hensyn til de ukloke sikkerhetspolitiske signalene det vil være å kutte i Hærens stående styrker i Indre Troms parallelt med at det gjennomføres mer alliert øving og trening i Indre Troms.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil samtidig understreke sin støtte til økt alliert øving og trening i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil videre vise til at Stortinget i sitt anmodningsvedtak om 2. bataljon i behandlingen av landmaktplanen gjennom Innst. 50 S (2017–2018), jf. Prop. 2 S (2017–2018), slo fast at «[...] Før endelig beslutning om endret sammensetning i 2. bataljon skal kostnadsoversikten foreligge». Den aktuelle kostnadsoversikten foreligger,

men Stortinget har ikke fattet noen «endelig beslutning om endret sammensetning i 2. bataljon». Disse medlemmer kan derfor ikke se at regjeringen har fullmakt til å omgjøre 2. bataljon til å være basert på mobiliseringsdisponert personell.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti kan ikke se at regjeringen faktisk har fulgt opp Stortingets vedtak om å styrke landmakten, og vil derfor fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen følge opp Stortingets vedtak i landmaktproposisjonen – utarbeidet med medvirkning og tilslutning fra regjeringspartiene gjennom Innst. 50 S (2017–2018), jf. Prop. 2 S (2017–2018) – om å sikre en reell dedikert helikopterstøtte for Hæren på Bardufoss, å beholde en høy oppsettingsgrad i Hærens 2. bataljon på Skjold og å gi Hæren en moderne stridsvognkapasitet tilgjengelig fra 2019.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av å utvikle en moderne, slagkraftig og mobil landmakt med evne til egenbeskyttelse og kapasitet til å håndtere både tradisjonelle og nye trusler. Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs vedvarende nedprioritering av hæren: Viktige veivalg og investeringer har blitt skjøvet ut i stadig nye utredninger. Disse medlemmer viser videre til Arbeiderpartiets alternative budsjett og finansinnstillingen, hvor Hærens 2019-budsjett styrkes med 220 mill. kroner ut over regjeringens forslag: 75 mill. til å sikre egen helikopterstøtte for Hæren på Bardufoss, 50 mill. kroner til å forsere Hærens etablering på Garnisonen i Porsanger, 50 mill. til et forprosjekt for nye stridsvogner og 45 millioner til Hærens generelle driftsbudsjett.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets forslag til styrking av Hæren, slik de framkom i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett våren 2018 gjennom Innst. 400 S (2017–2018), jf. Meld. St. 2 (2017–2018), Prop. 85 S (2017–2018) og Prop. 86 LS (2017–2018):

«Stortinget ber regjeringen om å styrke landmakten gjennom følgende tiltak:

- Å igangsette innkjøp av seks Bell 412-helikoptre. 339 skvadron videreføres på Bardufoss bestående av ni Bell 412-maskiner og med helikopterstøtte til Hæren som hovedoppgave. 720 skvadron bestående av 15 Bell 412-maskiner lokaliseres til Rygge med helikopterstøtte til Forsvarets spesialstyrker som hovedoppgave.
- Å iverksette Stortingets vedtak i behandlingen av landmaktproposisjonen høsten 2017 om at Hæren skal ha en moderne stridsvognkapasitet, primært ved lån eller leie av stridsvogner tilgjengelige så snart som mulig, sekundært ved fra 2019 å oppnå en moderne stridsvognkapasitet gjennom en omfattende oppgradering av dagens stridsvogner.

- Å videreføre Hærens 2. bataljon med høy oppsettingsgrad (anslagsvis 88 pst). Gjennomføring av omvæpning av bataljonen vurderes basert på samlet tilgjengelighet av mekanisert materiell. [...]»

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet heile tida tydeleg har hevda at Noreg treng å videreføre og styrke vår mekaniserte brigade. Trass i at regjeringa for to år sidan sa ein ikkje visste kva for hær Noreg treng i framtida, har regjeringa no konkludert med at Noreg er avhengig av ein mekanisert brigade, slik Senterpartiet heile tida har argumentert for. Diverre manglar Hæren i dag naudsynte kapasitetar som stridsvogner. Stridsvogner er hovudkampsystemet i den mekaniserte brigaden, og det er ikkje akseptabelt å vente i 7 år eller lenger før Hæren har kampklare stridsvogner.

Denne medlemen viser til at Senterpartiet ynskjer eit folkeforsvar – eit forsvar av folket for folket. Noreg sin tryggleik er sterkt avhengig av forsvarsviljen og kompetansen til det norske folket. Å styrke verneplikt-instituttet og dei strukturane i Forsvaret som held opp-taket av vernepliktige oppe, er avgjerande for Senterpartiet. Gjennom verneplikta sikrar me ei breiast mogleg rekruttering til Forsvaret. Dei best skikka og motiverte kan då velje å halde fram si militære karriere etter avtent verneplikt. Forsvarsviljen i det norske folk er høg, og norske folkevalde må sikre eit forsvar som gjer seg nytte av denne heilt avgjerande ressursen. Senterpartiet vil medverke til at Noreg får fleire, ikkje færre soldatar.

Denne medlemen slår fast at Senterpartiet gjennom sitt alternative forsvarsbudsjett vil sikre ein robust hær. Hæren er i dag underfinansiert. Naudsynte investeringar som eit samla Storting har vedteke, er framleis ikkje sette i gong.

Denne medlemen understrekar at det trengs store investeringar i Hæren, noko Senterpartiet tek konsekvensen av. Senterpartiet føreslår å løyve éin mrd. kroner meir til Hæren enn det regjeringa har føreslått. Med desse midlane kan Hæren gå i gang med investeringar i mellom anna artilleri, stridsvogner og digitalisert kommando- og kontrollsystem. Samstundes vil Senterpartiet løyve midlar for å sikre Hæren dedikerte helikopter i Nord, og sikre at 2. bataljon framleis skal ha ei høg oppsettingsgrad med soldatar til stades på Skjold utan at det går ut over styrkinga i Finnmark.

Denne medlemen meiner at regjeringa må forsere kjøp av stridsvogner gjennom å gjere innkjøp av prototype på vald stridsvogn i samsvar med tilrådinga frå Hærens Våpenskule innan 2020, prosessen må startast tidleg i 2019.

Denne medlemen fremjar på dette grunnlaget følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa framskande kjøp av stridsvogner til 2020 gjennom innkjøp av prototype i samsvar med anbefalinga frå Hærens Våpenskule.»

Komiteens medlemmer fra Høyre konstaterer at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår ekstrabevilgninger for å kunne gå i gang med anskaffelsen av nytt artilleri. Disse medlemmer viser til at anskaffelseskontrakten for nytt artilleri ble signert i desember 2017. Disse medlemmer viser videre til at det i Prop. 1 S (2018–2019) er skissert en estimert utbetaling på 764 mill. kroner til nytt artilleri i 2019, og at de første skytsene etter planen vil ankomme Norge samme år.

KAP. 1732 OG 4732 SJØFORSVARET

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på om lag 4,4 mrd. kroner på kap. 1732. Dette utgjør en nominell økning på om lag 295 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2018. Komiteen merker seg at økningen i all hovedsak omfatter styrking av Sjøforsvaret i henhold til langtidsplanen, samt lønns-, soldat- og priskompensasjon.

Komiteen støtter videreføringen av den betydelige satsingen i Sjøforsvaret på vedlikehold, reservedeler og beredskapslogistikk i 2019. Komiteen understreker at dette bidrar til å dekke et etterslep, samtidig som styrkingen bidrar til et varig og bærekraftig vedlikeholds-nivå. Komiteen merker seg at risikoen for at den planlagte aktiviteten ikke kan gjennomføres, dermed reduseres betraktelig. Komiteen viser til at denne tydelige styrkingen begynte med en vesentlig ettårig bevilgningsøkning i 2016-budsjettet, og at tiltakene som er iverksatt deretter, har økt utholdenheten og tilgjengeligheten i Sjøforsvarets struktur. Komiteen støtter at Sjøforsvaret tilføres ressurser slik at aktiviteten for fregatter, korvetter og ubåter øker i 2019, i tråd med langtidsplanen. Komiteen støtter videre at det bygges opp flere besetninger i Sjøforsvaret, og at materiell-driften knyttet til erfart kostnadsvekst styrkes. Komiteen mener at Sjøforsvarets moderniserte struktur gir et svært moderne og styrket sjøforsvar med betydelig operativ slagkraft og økt evne til tilstedeværelse i nord.

Komiteen viser til at kap. 4732 videreføres på om lag samme nivå som i saldert budsjett 2018.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten, der det foreslås å redusere bevilgningen på kap. 1732 post 1 med 20 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kap. 1732 post 1 Driftsutgifter bevilges med 4 389 630 000 kroner.

Komiteen anser Kystjegerkommandoen for å være en svært anvendelig forsvarskapasitet og vil også understreke betydningen av at avdelingen har fast tilholdssted i Nord-Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti frykter at den foreslåtte framtidige modellen for Kystjegerkommandoen enkelt sagt i realiteten er en «vingeklipping». Kystjegerkommandoen ble som kjent foreslått nedlagt av Høyre- og Fremskrittsparti-regjeringen i 2016.

Forsvarsdepartementet har i svar til utenriks- og forsvarskomiteen oppgitt at Kystjegerkommandoens driftsbudsjett i 2019 er planlagt videreført på samme nivå som i 2018 (137 mill. kroner), altså en realnedgang på om lag 3,5 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil derimot styrke Kystjegerkommandoen og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningene til Kystjegerkommandoen over Sjøforsvarets budsjett økes med 10 mill. kroner.

KAP. 1733 OG 4733 LUFTFORSVARET

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på om lag 5,29 mrd. kroner på kap. 1733. Komiteen merker seg at post 1 Driftsutgifter foreslås økt nominelt med om lag 356,3 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2018.

Komiteen oppfatter at Luftforsvaret står midt i en stor omstilling med fornyelse på mange områder. Komiteen merker seg at budsjettforslaget for 2019 er i tråd med langtidsplanen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet legger til grunn at norsk forsvarsplanlegging ikke kan foregå i vakuum; vi er avhengige av planprosesser i NATO og hos våre allierte. To og et halvt år etter at Høyre- og Fremskrittsparti-regjeringen la fram langtidsplanproposisjonen for Forsvaret må en likevel kunne forvente mer klarhet om langtidsplanens konsekvenser for planverket for alliert mottak.

Disse medlemmer vil minne om regjeringens informasjonsplikt overfor Stortinget. I svar på skriftlig spørsmål 19. mars 2018, jf. Dokument nr. 15:1150 (2017–2018), opplyste statsråd Frank Bakke-Jensen:

«Det tas sikte på å orientere Stortinget om status i [arbeidet med planverket for alliert mottak] i budsjettproposisjonen som legges frem i oktober.»

Den foreliggende budsjettproposisjonen inneholder verken den varslede orienteringen eller informasjon om at arbeidet er ytterligere forsinket.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at Andøysamfunnet har behov for avklaringer om arealbruk i kommunen snarest mulig. Usikkerheten som følger av at staten ikke klarer å avklare sine interesser, er et hinder for at andre kan gjøre investeringer, både fordi det er uklart hvilke områder som blir tilgjengelige, og fordi uforutsigbarheten gjør at risikoen ved investeringer blir for stor.

Disse medlemmer mener Forsvarsdepartementet har reagert for sent og for svakt i den viktige omstillingsprosessen på Andøya. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås bevilget 30 mill. kroner ekstra til omstillingstiltak for hindre tap av kritisk kompetanse og opprettholde den operative evnen til å bedrive maritim overvåkning.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa sikre helikopterkapasitet lik dagens nivå for Hæren, samstundes som kapasiteten i sør blir ivaretatt som planlagt.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at partia ynskjer å behalde Andøya som base for MPA-operasjonar.

Medlemen i komiteen frå Senterpartiet visar til at Senterpartiet føreslår å styrke Luftforsvaret gjennom å auke løyvingane med 10 mill. kroner for å ivareta mellom anna MPA-miljøet på Andøya.

Denne medlemen meiner at regjeringa må syte for å sikre helikopterkapasitet tilsvarande dagens nivå for Hæren, samstundes som intensjonen om styrking på Rygge blir teken hand om. Dette kan sikrast gjennom å løyve 60 mill. kroner til stillingar på Bardufoss og Rygge for å auke talet på personell. Med dette vil ein oppnå intensjonen, gjeve av regjeringa, på helikopterkapasitet tilgjengeleg på begge stader. Konkret medfører det ein auke på seks crew-, åtte driftsstillinger og eit meirbehov for utdanning og øving og trening som vil vere dekkja innan kostnadsramma.

Denne medlemen fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa om at nye EDI-tiltak ikkje blir vurderte før Stortinget har behandla rapport om alliert mottak.»

KAP. 1734 OG 4734 HEIMEVERNET

Komiteen merker seg at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår å tildele 1394,7 mill. kroner til Heimevernet, og at posten er foreslått øket nominelt med

152,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2018.

Komiteen viser til at Heimevernets hovedoppgaver er å etablere evne til territoriell overvåking og kontroll samt etablere evne til vakthold og sikring av utpekte militære og sivile objekter. Heimevernet skal også ha evne til nedkjemping av mindre, fiendtlige styrker - til grensevakt og til styrkebeskyttelse av nasjonale og allierte styrker. Komiteen understreker videre at Heimevernet derfor utgjør et vesentlig bidrag til løsning av Forsvarets oppgaver med forsvar av Norge innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar, samt til avverging og håndtering av episoder og sikkerhetspolitiske kriser.

Komiteen viser til at Heimevernet utgjør en potensielt betydelig ressurs for sivil sektor og kan bli anmodet om å bistå sivile myndigheter ved naturkatastrofer, ulykker, leteaksjoner og terrorhendelser. Således er Heimevernet viktig for Forsvarets oppgave med å bidra til ivaretagelse av samfunnsikkerhet og andre sentrale samfunnsoppgaver.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt både av å styrke Heimevernets evne til å ivareta objektsikring og å forbedre trening, øving og utstyr i Heimevernet. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til Heimevernet foreslås økt med 88 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet vil styrke beredskapen og forsvarevna langs kysten. Gjennom regjeringa si nedlegging av Sjøheimevernet er det indre kystforsvaret mykje svekka. Regjeringa lova alternativ overvåking langs kysten, til dømes med droner. Regjeringa har ikkje følgd opp dette med auka satsing på overvåking langs indre kystleie. Denne medlemmen forventar at regjeringa i løpet av 2019 kjem til Stortinget med eit framlegg om dei alternative tiltaka som var lova for å sikre den indre kystleia langs den lange kysten vår.

Denne medlemmen viser til Riksrevisjonen sin kritiske rapport om objektsikring. Heimevernet har saman med politiet ansvar for objektsikringa av militære og sivile objekt. For at Heimevernet skal vere i stand til å løyse sine oppgåver på ein god måte er det behov for meir personell enn det regjeringa foreslår.

Denne medlemmen viser til at regjeringa som følgje av innstillinga til Prop. 2 S (2017–2018) har redusert Heimevernet med 5 000 soldatar, til berre 40 000.

Denne medlemmen slår fast at Senterpartiet vil sikre eit fullfinansiert heimevern med 45 000 soldatar og eit robust Sjøheimevern. På sikt vil Senterpartiet, i tråd med eige partiprogram, auke Heimevernet til 50 000 soldatar. Denne medlemmen viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett aukar løyvingane til

Heimevernet med 300 mill. kroner samanlikna med regjeringa sitt budsjettforslag. Dette sikrar også meir trening i Heimevernet, samt oppgradering av våpen og utstyr.

Denne medlemmen konstaterer at regjeringa ynsker å løyve 119 mill. kroner til sikringstiltak på sjøen for Heimevernet. Dette samstundes som driftskostnaden til Sjøheimevernet var om lag 80 mill. kroner årleg. Ut frå dette må ein kunne konstatere at det både var eit forsvarspolitisk og økonomisk feilgrep å leggje ned Sjøheimevernet.

KAP. 1735 ETTERRETNINGSTJENESTEN

Det foreslås bevilget 2 005,6 mill. kroner på kap. 1735 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen merker seg at post 21 Spesielle driftsutgifter økes nominelt med 100,1 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2018.

Komiteen slutter seg til at en relevant og effektiv utenlandsetterretningstjeneste er svært viktig for sikre en god situasjonsforståelse og et relevant beslutningsgrunnlag for norske myndigheter.

Komiteen viser til at Etterretningstjenesten i 2019, i likhet med i 2018, vil prioritere å følge utviklingen i Russland og nordområdene, det digitale rom og utfordringene fra internasjonal terrorisme. Utviklingen i Ukraina, Midtøsten og Nord-Afrika vil også bli fulgt nøye.

Komiteen vil understreke betydningen av nært samarbeid mellom Etterretningstjenesten, Politiets sikkerhetstjeneste (PST) og Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM), nå også gjennom nyetableringen Felles cyberkoordinatorsenter (FCKS) for å styrke evnen til å motvirke trusler fra det digitale rom. Komiteen vil også framheve betydningen av at Etterretningstjenesten og PST gjennom Felles kontraterrorsenter (FKTS) sikrer et effektivt samarbeid på kontraterrorfeltet og om håndteringen av grenseoverskridende trusler.

KAP. 1760 OG 4760 FORSVARSMATERIELL OG STØRRE ANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til at regjeringa i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på nærmere 11 mrd. kroner. Komiteen merker seg at dette utgjør en nominell økning på i overkant av 3,2 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2018.

Komiteen støtter at det i 2019 planlegges betydelige utbetalinger til nye kystvaktfartøyer, maritime patruljefly, kampluftvern til Hæren, artillerisystem og feltvogner til Heimevernet. Komiteen merker seg videre at utbetalingene til viktige pågående prosjekter som NH90-helikoptre og kampvogner i Hæren fortsetter. Komiteen støtter at investeringsnivået i 2019 økes betydelig, med hensikt om å følge opp det økonomiske løf-

tet i langtidsplanen, og at økningen er planlagt å fortsette i perioden framover.

Komiteen merker seg at inntekter under kap. 4760 i 2019 øker nominelt med om lag 136 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2018.

Ubåt

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, forutsetter at kontrakten om anskaffelse av to ubåter til den tyske marinen er forpliktende mellom partene.

Flertallet forutsetter videre at kontrakt mellom Kongsberg Gruppen og det tyske forsvaret, og mellom Forsvarsmateriell og leverandøren thyssenkrupp Marine Systems om industrisamarbeid, utarbeides parallelt med kontraktsinngåelsen i anskaffelsen av de norske ubåtene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen har besluttet å innlede et strategisk samarbeid med Tyskland om å anskaffe nye ubåter fra thyssenkrupp Marine Systems, og at Norge og Tyskland planlegger å anskaffe seks identiske ubåter, fire til Norge og to til Tyskland. Disse medlemmer er positive til at ubåtene skal utrustes med kampsystemer fra det nyetablerte norskbaserte Joint Venture mellom Kongsberg Defence and Aerospace, Atlas Elektronik og thyssenkrupp Marine Systems.

Disse medlemmer har også merket seg at Norge og Tyskland er enige om at Tyskland skal anskaffe NSM-missiler til overflatefartøyer i den tyske marine, at det innledes et strategisk samarbeid om missiler mellom Norge og Tyskland, som bl.a. omfatter videreutvikling av NSM, og disse medlemmer forutsetter at det foreligger forpliktende avtaler som også omfatter leveranser av NSM til den tyske marine før Norge inngår avtale om kjøp av ubåter.

Disse medlemmer viser til erfaringene fra anskaffelsen av ULA-klassen og Nansen-klasse fregatter som tilsier at forpliktende avtaler, uten forbehold om parlamentarisk behandling eller lignende, er avgjørende for å sikre at partenes intensjoner faktisk blir realisert. Derfor legger disse medlemmer til grunn at alle relevante avtaler om leveranser og industrisamarbeid er ferdig forhandlet og utformet, slik at de blir juridisk bindende når Norge signerer kontrakt om anskaffelse av ubåter. Dette omfatter så langt kontrakten om anskaffelse av de to ubåtene til den tyske marinen, samarbeidsavtalen mellom Norge og Tyskland om missilsamarbeid, kontrakt mellom Kongsberg og det tyske forsvaret om leveranser av NSM-missiler og industrisamarbeidsavtalen mellom Forsvarsdepartementet og leverandøren thyssenkrupp Marine Systems.

Disse medlemmer viser også til merknadene i Innst. 353 S (2015–2016), Innst. 337 S (2014–2015) og Innst. 185 S (2015–2016) og understreker at disse medlemmer forutsetter at anskaffelse av nye ubåter skal sikre industriavtaler som gir oppdrag til norsk industri til en verdi som minst tilsvarer anskaffelsesverdien av ubåtene, og at norsk forsvarsindustri sikres markedsadgang i Tyskland.

Stridsvogner

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at Stortinget gjennom sine politiske prioriteringer har vært tydelig på at det skal anskaffes nye stridsvogner til Hæren. Disse medlemmer understreker at dette ansees som avgjørende for å opprettholde Hærens kampkraft, og derigjennom styrke vår nasjonale stridsevne.

Disse medlemmer tar til etterretning at regjeringen, på anmodning fra Stortinget, har vurdert mulig leie av stridsvogner, og har konkludert med at dette er urealistisk. Disse medlemmer ønsker derfor at regjeringen, som foreslått, gjennomfører et ordinært anskaffelsesløp. Disse medlemmer legger videre vekt på at valgt løsning må sikre en moderne stridsvognkapasitet som tar høyde for fremtidige oppgraderinger.

Disse medlemmer støtter regjeringens foreslåtte plan om en delvis oppgradering av eksisterende stridsvogner, slik at disse holdes i kampklar stand frem til innfasing av de nye stridsvognene fra 2025. Disse medlemmer understreker Stortingets ansvar som bevilgende myndighet, og forutsetter at Stortinget blir holdt løpende informert om prosesser og fremdrift.

Disse medlemmer minner om Riksrevisjonens kritikk av tidligere investeringsprogram/-prosjekter, og legger til grunn at gjennomføringen tilfredsstillende statlige krav.

KAP. 1761 NYE KAMPFLY MED BASELØSNING

Det foreslås bevilget 8 377,4 mill. kroner på kap. 1761 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen viser til at bevilgningen gjelder anskaffelse av inntil 52 F-35 kampfly med baseløsning, vedtatt av Stortinget ved behandling av Innst. 388 S (2011–2012), jf. Prop. 73 S (2011–2012) Et forsvar for vår tid.

Komiteen viser til at post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold foreslås redusert nominelt med 778 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2018, som følge av at produksjonen av de norske flyene nå er inne i en stabil produksjonstakt, og at de grunnleggende anskaffelsene knyttet til etableringen av Ørland som kampflyhovedbase nå er gjennomført. Komiteen registrerer at regjeringen legger til grunn at endringer i økonomisk omfang for prosjekter som følge

av priskompensasjon og valutaendring ikke vil kreve særskilt behandling i Stortinget.

Komiteen slutter seg også til regjeringens anmodning om fullmakt til å kunne bestille seks kampfly med nødvendig tilleggsutstyr og tjenester med forventet levering i 2023, jf. leveranseplanen vedtatt av Stortinget i Innst. 489 S (2012–2013) til Prop. 136 S (2012–2013).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at et bredt flertall i komiteen i desember 2016 ba regjeringen vurdere å gjenoppta tilskuddordningen for norske industriaktørers deltakelse i F35-programmet, etablert 2012 og foreløpig avsluttet ved utgangen av 2015, gjennom Innst. 127 S (2016–2017), jf. Prop. 27 S (2016–2017):

«Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til kravet norske myndigheter stiller om industrisamarbeid, både i den planlagte anskaffelsen av nye maritime overvåkingsfly og i øvrige pågående og planlagte anskaffelsesprosjekter i forsvarssektoren. Dette flertallet vil framheve behovet for at en også fra politisk hold fortsatt prioriterer å promotere norsk forsvarsindustri deltakelse i større anskaffelsesprosjekter. I F35-prosjektets siste utlysningsrunde om komponentvedlikehold fikk for eksempel norsk industri svært gode tilbakemeldinger, inkludert betegnelsen «most qualified», men likevel fikk ingen norske industriaktører tilbud om kontrakter. I Europa gikk alle kontraktene til britiske og nederlandske aktører. Dette flertallet vil også be regjeringen vurdere å gjenoppta tilskuddordningen for norske industriaktørers deltakelse i F35-programmet, etablert i 2012 og foreløpig avsluttet ved utgangen av 2015.

Dette flertallet vil oppfordre regjeringen til i den planlagte anskaffelsesprosessen for nye kystvaktskip å prioritere å avsette midler til design- og utviklingssamarbeid mellom forsvarssektoren og norsk maritim verftsindustri. Et slikt samarbeid vil kunne resultere i utvikling av mer kostnadseffektive og miljøvennlige skip.»

Flertallet er kjent med at det i løpet av kort tid kan bli aktuelt for norske bedrifter å starte forberedelsene for å kunne bli valgt som leverandør til vedlikeholdsprogrammet for F35. Flertallet er bekymret for at norsk industri nok en gang vil ha problemer med å nå opp, blant annet fordi andre nasjoners industri har bedre rammebetingelser. Flertallet vil derfor gjenta anmodningen til regjeringen om å gjenoppta tilskuddordningen for norsk industriell deltakelse i F35-programmet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser videre til at en slik tilskuddsordning til norske industriaktørers deltakelse i F35-programmet skal ha en ramme på 100 mill. kroner – 25 mill. kroner pr. år – i perioden 2019–2022.

KAP. 1790 OG 4790 KYSTVAKTEN

Det foreslås bevilget 1 157,9 mill. kroner på kap. 1790 for 2019, jf. Prop. 1 S (2018–2019).

Komiteen vil understreke det viktige arbeidet Kystvakten gjør. Hovedfunksjonen til Kystvakten er å hevde suverenitet og å utøve myndighet, og komiteen understreker viktigheten av at Kystvakten bidrar til god situasjonsforståelse og operativ evne langs hele kysten, og særlig i nordområdene. Komiteen viser til Kystvaktens betydning for ressursforvaltning og kontroll gjennom effektiv overvåking, relevant tilstedeværelse og jevnlig og målrettede inspeksjoner i områder med fangst og fiske.

Komiteen merker seg at Kystvakten også gir viktige bidrag for redningsberedskap, sjøtrygghet, oljevernberedskap og andre sivile oppgaver. Komiteen vil understreke det viktige i at Kystvakten opprettholder norsk suverenitet og ressursforvaltning i henhold til internasjonal rett og avtaler. Den er en stabilitetsskapende faktor i ressursrike og strategisk viktige havområder. Komiteen viser til at nordområdene er et svært viktig strategisk satsingsområde i utenriks- og sikkerhetspolitikken. Tilstedeværelse i nord er en av de viktigste nasjonale oppgavene for Forsvaret. Kystvakten er sentral i å hevde Norges suverenitet i nordområdene.

Komiteen merker seg at posten foreslås økt nominelt med 130 mill. kroner, og at dette innebærer en økning på 89,1 mill. kroner når en hensyntar budsjetekniske endringer.

Komiteen viser til Dokument 3.3 (2018–2019) Riksrevisjonens undersøkelse av anskaffelsen av maritime helikoptre til Forsvaret (NH90), som ble overlevert Stortinget 25. oktober 2018. Rapporten konkluderer med at Stortingets forutsetninger for anskaffelsen av NH90 og helikoptrenes operative evne ikke er oppfylt. Rapporten viser at det er store forsinkelser både i leveranse og innfasing, at helikoptrene har gitt få flytimer, lav tilgjengelighet og begrenset operativ virksomhet, at vedlikeholdsbehovet er stort, og at driftskostnadene er meget høye.

Komiteen viser til at Riksrevisjonens vurdering er at Forsvarsdepartementets sene involvering er alvorlig, særlig sett på bakgrunn av det økonomiske omfanget og de omfattende operative konsekvensene som NH90-forsinkelsen har hatt for kystvakt fartøy og fregatter, og at Riksrevisjonen mener det er sterkt kritikkverdig at Forsvarsdepartementet som prosjekteier ikke tok tak i utfordringen Luftforsvaret hadde som totalprosjektkoordinator tidligere.

Komiteen viser videre til at det etter Riksrevisjonens syn er sterkt kritikkverdig at Forsvarsdepartementet og Forsvaret ikke gikk grundigere inn i beslutningsgrunnlaget for valget av NH90 i 2001, og at de ikke fulgte opp viktige forutsetninger for anskaffelsen godt nok og

tok risikoen mer alvorlig, til tross for at leverandøren NHI bærer en stor del av ansvaret for forsinkelsene. Komiteen viser til at dette har fått store konsekvenser for den operative evnen til både Kystvakten og Fregattvåpenet.

Komiteen ser alvorlig på saken og støtter Riksrevisjonens anbefalinger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser Riksrevisjonens rapport om anskaffelsen og innfasingen av maritime helikoptre til Forsvaret (NH90), Dokument 3:3 (2018–2019), overlevert Stortinget 25. oktober 2018, og vil fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en sammenstilling av erfaringene med anskaffelsesprosessen for NH90-helikoptre og allerede iverksatte og planlagte tiltak for framtidige anskaffelser i forsvarssektoren, basert på erfaringene med NH90-anskaffelsen.»

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet meiner regjeringa må syte for fortgang i arbeidet med å få bravo-versjonane av NH90 i drift.

KAP. 1791 OG 4791 REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på 866,848 mill. kroner på kap. 1791.

Komiteen erkjenner den avgjørende rollen Redningshelikoptertjenesten utøver for å sikre norsk beredskap.

Komiteen vil anerkjenne Redningshelikoptertjenestens viktige innsats for å sikre norske liv, gjennom mer enn tusen søk-, rednings- og ambulanseoppdrag.

Komiteen merker seg videre at vedlikeholds- og modifiseringsprogrammet Sea King 2020 videreføres fram til 2020.

KAP. 1792 OG 4792 NORSKE STYRKER I UTLANDET

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en bevilgning på om lag 990 mill. kroner på kap. 1792.

Komiteen merker seg at Post 1 Driftsutgifter foreslås redusert nominelt med om lag 19,6 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2018.

Komiteen merker seg at Norge også i 2019 aktivt vil bidra til internasjonal innsats. Komiteen tar til etterretning at regjeringen vil videreføre innsatsen mot internasjonal terrorisme, med hovedvekt på de norske bidragene til Operation Inherent Resolve og Resolute Support Mission.

KAP. 4799 MILITÆRE BØTER

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en inntekt pålydende 500 000 kroner.

3. Forslag fra mindretall

Rammeområde 4

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen sikre samstemthet mellom satsingen på næringsfremme og menneskerettigheter gjennom å prioritere arbeid med menneskerettigheter i næringslivsbistanden.

Rammeområde 8

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen respektere den norske arbeidslivsmodellen også for Forsvarets ansatte, stanse den planlagte husleieøkningen for forsvarsansatte og ikke gjennomføre endringer uten at det er oppnådd enighet med de forsvarsansattes organisasjoner.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen om at det videre arbeidet for å forbedre og effektivisere vedlikeholdsvirkosheten i Forsvaret ikke skal skje basert på privatisering, men ivareta Forsvarets behov for fleksibilitet, kompetanse og sikkerhet, spesielt i krise og krig.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en sammenstilling av erfaringene med anskaffelsesprosessen for NH90-helikoptre og allerede iverksatte og planlagte tiltak for framtidige anskaffelser i forsvarssektoren, basert på erfaringene med NH90-anskaffelsen.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringa sikre helikopterkapasitet lik dagens nivå for Hæren, samstundes som kapasiteten i sør blir ivaretatt som planlagt.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen følge opp Stortingets vedtak i landmaktproposisjonen – utarbeidet med medvirkning og tilslutning fra regjeringspartiene gjennom Innst. 50 S (2017–2018), jf. Prop. 2 S (2017–2018) – om å sikre en reell dedikert helikopterstøtte for Hæren på

Bardufoss, å beholde en høy oppsettingsgrad i Hærens 2. bataljon på Skjold og å gi Hæren en moderne stridsvognkapasitet tilgjengelig fra 2019.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for å innføre en modernisert form for krigsskadepensjon i forbindelse med den varslede evalueringen av de eksisterende kompensasjons- og erstatningsordningene for veteraner.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringa framskunde kjøp av stridsvogner til 2020 gjennom innkjøp av prototype i samsvar med anbefalinga frå Hærens Våpenskule.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringa om at nye EDI-tiltak ikkje blir vurderte før Stortinget har behandla rapport om alliert mottak.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen avslutte stasjoneringen av amerikanske soldater på Værnes og Setermoen.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding til I under rammeområde 4 og rammeområde 8 fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding til II–XII under rammeområde 4 fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding til II, IV, V og VIII–X under rammeområde 8 fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding til III og VII under rammeområde 8 fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding til VI under rammeområde 8 fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2019 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
			Utgifter	
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	2 264 824 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	13 239 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	21 609 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 085 000	
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	184 000	
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter	49 043 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	9 991 000	
115		Norgesfremme		
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 70 og 71	12 912 000	
	70	Kultur- og informasjonsformål, kan overføres, kan nyttes under post 21	38 050 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	7 859 000	
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidrag	1 605 201 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	1 559 000 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	1 218 000 000	
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	85 532 000	
	70	Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	325 818 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	13 039 000	
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	38 621 000	
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	32 597 000	
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	45 583 000	
140		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 573 979 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	151 942 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	31 554 000	
141		Direktoratet for utviklingsamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	279 377 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 662 000	
144		Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec)		
	1	Driftsutgifter	53 449 000	
	70	Uttekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	142 000 000	
150		Humanitær bistand		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 716 700 000	
	71	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	300 000 000	
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	380 000 000	
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	435 900 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i> ..	282 700 000	
	72	Sårbare stater og regioner, <i>kan overføres</i>	705 890 000	
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	292 300 000	
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv, <i>kan overføres</i>	276 000 000	
152		Menneskerettigheter		
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	535 157 000	
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	165 000 000	
159		Regionbevilgninger		
	70	Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	447 807 000	
	71	Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	675 674 000	
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i>	574 500 000	
	75	Afrika, <i>kan overføres</i>	1 015 584 000	
	76	Asia, <i>kan overføres</i>	80 328 000	
	77	Latin-Amerika, <i>kan overføres</i>	130 350 000	
160		Helse		
	70	Helse, <i>kan overføres</i>	3 570 186 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	225 500 000	
	72	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	130 000 000	
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid		
	70	Utdanning, <i>kan overføres</i>	2 764 456 000	
	71	Forskning, <i>kan overføres</i>	182 109 000	
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	861 714 000	
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi		
	70	Næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	621 700 000	
	71	Matsikkerhet og landbruk, <i>kan overføres</i>	1 091 966 000	
	72	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	1 142 000 000	
	73	Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), <i>kan overføres</i>	75 000 000	
	75	NORFUND – tapsavsetning	468 750 000	
163		Klima, miljø og hav		
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	37 900 000	
	70	Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	973 642 000	
	71	Hav og marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	467 967 000	
164		Likestilling		
	70	Likestilling, <i>kan overføres</i>	372 219 000	
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	100 000 000	
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	530 000 000	
170		Sivilt samfunn		
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 128 471 000	
171		FNs utviklingsarbeid		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	615 000 000	
	71	FNs barnefond (UNICEF)	510 000 000	
	72	Andre tilskudd (FN), <i>kan overføres</i>	196 700 000	
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	916 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	687 000 000	
	72	Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	180 000 000	
	73	Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	326 500 000	
179		Flyktningtiltak i Norge		
	21	Spesielle driftsutgifter	550 062 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	360 484 000	
1361		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Driftsutgifter	54 600 000	
	30	Nytt hovedbygg på Jan Mayen	5 100 000	
		Totale utgifter		40 756 066 000
		Inntekter		
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	17 231 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	194 940 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 769 000	
4361		Samfunnet Jan Mayen		
	7	Refusjoner og andre inntekter	6 100 000	
		Totale inntekter		264 040 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 postene 2 og 5
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2019 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

IV

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt fra Norge til tematisk støtte, multi-bi-prosjekter, samarbeidsprosjekter, stat-til-stat-bistand, støtte til internasjonale og lokale ikke-statlige aktører, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om:

1. støtte ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021	10 637 mill. kroner
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021	9 038 mill. kroner
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70	Næringsutvikling og handel	50 mill. kroner
	72	Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation II (IFFIm II) med inntil 1 500 mill. kroner i perioden 2010–2020 under kap. 160 Helse, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
3. tilskudd til en global finansieringsordning for kvinne- og barnehelse med inntil 5 400 mill. kroner samlet i perioden 2015–2023 under kap. 160 Helse.
4. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 6 250 mill. kroner i perioden 2016–2020 under kap. 160 Helse.
5. tilskudd til Koalisjonen for innovasjon for epidemiberedskap (CEPI) med inntil 1 600 mill. kroner under kap. 160 Helse, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Inntil 1 000 mill. kroner gis i direkte støtte til CEPI i årene 2017–2021 og inntil 600 mill. kroner i årene 2021–2025. Hele eller deler av disse midlene kan fra 2019 gå via

en finansieringsmekanisme forvaltet av Verdensbanken eller IFFIm.

6. tilskudd til International Finance Facility for Education (IFFEd) med inntil 850 mill. kroner i perioden 2019–2025 under kap. 161 Utdanning, forskning og faglig samarbeid, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
7. tilskudd til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE) med inntil 2 070 mill. kroner i perioden 2018–2020 under kap. 161 Utdanning, forskning og faglig samarbeid, post 70 Utdanning.

VI

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2019 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en totalramme for gamle og nye garantier på inntil 12 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

VIII

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2019 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 om gjeldslette for utvikling innenfor den resterende ramme på 834 mill. kroner under Garantiinstituttet for eksportkredits gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

IX

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2019 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak

av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas én gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas én gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Fund (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til følgende fond forvaltet av Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond: Early Transition Countries Fund, Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Fund, Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Regional Fund, EBRD Southern and Eastern Mediterranean Multi-Donor Account samt Multi Donor Account for Ukraine.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av bidrag til Northern Dimension Environment Partnership Support Fund (NDEP), Chernobyl Shelter Fund (CSF) og Nuclear Safety Account (NSA) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
8. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
9. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbanken, Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken og Det internasjonale fond for jordbruksutvikling kan foretas i henhold til regelverket for det enkelte fond.
10. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finansieringsstrategi og regelverk.
11. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.

X

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2019 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med ka-

pitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XI

Deltakelse i kapitaløkninger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med formalisering av Sør-Sudans medlemskap i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB), i en selektiv kapitaløkning i banken, med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen UA 0,57 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter XDR). Innbetalingen foretas i løpet av årene 2016–2023 og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 8,93 mill.
2. Norge deltar i kapitalpåfyllingen til Den interamerikanske utviklingsbankens (IDB) organisasjon for privat sektor, Inter-American Investment Corporation (IIC), med en andel på USD 10,1 mill. innbetalt i syv årlige avdrag for perioden 2016–2022. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
3. Norge deltar i den 12. kapitalpåfyllingen i Det asiatiske utviklingsfondet (AsDF-12) med et bidrag på til sammen 229,44 mill. kroner for perioden 2017–2020, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
4. Norge deltar i den 5. kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 47,6 mill. i perioden 2020–2024, som belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken. Den norske statsgarantien i IBRD økes samtidig med inntil USD 354 mill.
5. Norge deltar i kapitaløkningen i Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 46,1 mill. innbetalt over perioden 2020–2024, som belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 73 Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC).
6. Norge deltar i kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på inntil 520 mill. kroner over perioden 1. juli 2018–30. juni 2022. Innbetalingene belastes kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
7. Norge deltar i den 11. kapitalpåfylling i Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD-11) med et bidrag på til sammen 360 mill. kroner for perioden 2019–2021, innbetalt i tre årlige bidrag på 120 mill. kroner per år i 2019–2021. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet og landbruk.

XII

Merinntektsfullmakt

Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2019 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1361 post 1	kap. 4361 post 7

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

B.

Rammeområde 8

(Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2019 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	7 300 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	821 030 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, overslagsbevilgning</i>	128 779 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	10 242 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	66 346 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	29 724 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	333 283 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 171 164 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761 post 47</i>	2 546 032 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	193 830 000	
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	9 217 413 000	
	71	Overføring til andre, <i>kan overføres</i>	22 252 000	
1723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	316 418 000	
1731		Hæren		
	1	Driftsutgifter	5 566 035 000	
1732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsutgifter	4 389 630 000	
1733		Luftforsvaret		
	1	Driftsutgifter	5 292 845 000	
1734		Heimevernet		
	1	Driftsutgifter	1 394 798 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 005 584 000	
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	1 629 765 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	83 185 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1761 post 45</i>	8 952 590 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	205 000 000	
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 44</i>	95 110 000	
1761		Nye kampfly med baseløsning		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1761 post 45</i>	191 471 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760 post 45</i>	7 009 512 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710 post 47</i>	1 176 449 000	
1790		Kystvakten		
	1	Driftsutgifter	1 157 875 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	866 848 000	
1792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsutgifter	990 316 000	
Totale utgifter				58 870 826 000
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	25 745 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	3 892 456 000	
	47	Salg av eiendom	264 653 000	
4720		Felleskapasiteter i Forsvaret		
	1	Driftsinntekter	517 737 000	
4723		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsinntekter	11 895 000	
4731		Hæren		
	1	Driftsinntekter	91 984 000	
4732		Sjøforsvaret		
	1	Driftsinntekter	55 089 000	
4733		Luftforsvaret		
	1	Driftsinntekter	109 679 000	
4734		Heimevernet		
	1	Driftsinntekter	5 766 000	
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsinntekter	33 090 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	205 036 000	
4790		Kystvakten		
	1	Driftsinntekter	1 139 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter	774 747 000	
4792		Norske styrker i utlandet		
	1	Driftsinntekter	39 115 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	
Totale inntekter				6 028 631 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaf-

felser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1720		Felleskapasiteter i Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	1 517 mill. kroner
1731		Hæren	
	1	Driftsutgifter	30 mill. kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter	910 mill. kroner
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter	1 500 mill. kroner
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter	65 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	80 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	65 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	165 mill. kroner
1761		Nye kampfly med baseløsning	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	34 335 mill. kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter	2 080 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	60 mill. kroner
1792		Norske styrker i utlandet	
	01	Driftsutgifter	25 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan gi tilsagn om økonomisk støtte utover bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	68 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

- Stortinget samtykker i at:
1. Forsvarsdepartementet i 2019 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2018–2019).
 2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter som er presentert i Prop. 1 S (2018–2019), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2018–2019), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 500 mill. kroner.
4. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 200 mill. kroner.
5. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2018–2019).
6. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
7. igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
8. inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris innen-

for EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål, kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms-kategorier:

- a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
 - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
 - d. kontorer og lignende
 - e. eiendommer for fremtidig utbygging.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2019 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO *Support and Procurement Agency*), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2019 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 6. desember 2019

Anniken Huitfeldt

leder

Per-Willy Amundsen

ordf. for kap. 480, 1361, 1733, 4361 og 4733

Jette F. Christensen

ordf. for kap. 42, 141 og 144

Hårek Elvenes

ordf. for kap. 163, 1731, 1760, 4731 og 4760

Knut Arild Hareide

ordf. for kap. 150, 172, 1710 og 4710

Trond Helleland

ordf. for kap. 118 og 4799

Martin Kolberg

ordf. for kap. 140, 141, 144 og 1761

Hans Andreas Limi

ordf. for kap. 162, 1792 og 4792

Audun Lysbakken

ordf. for kap. 159, 1790 og 4790

Marianne Marthinsen

ordf. for kap. 116, 117, 1723 og 4723

Steinar Ness

ordf. for kap. 170, 179, 1734 og 4734

Solveig Schytz

ordf. for kap. 161, 164, 1716, 1791 og 4791

Ingjerd Schou

ordf. for kap. 151, 171, 1700 og 4700

Jonas Gahr Støre

ordf. for kap. 100, 115 og 3100, 1723 og 4723

Michael Tetzschner

ordf. for kap. 152, 160, 1732 og 4732

Christian Tybring-Gjedde

ordf. for kap. 103, 104, 1720 og 4720

